

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Uppsala tingsrätts deldom den 31 mars 2020 i mål nr B 5065-17, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 3)

Klagande och motpart (Åklagare)

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala

Klagande och motpart (Målsägande)

Konkursboet för 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863
c/o Walthon Advokater AB
Box 716
114 11 Stockholm

Företrätt av åklagarna

Klagande och motpart (Tilltalad)

HENRIC Niclas Torsten Clewehielm, 19661117-1452
Svartbäcksgatan 21 E 1tr
753 32 Uppsala

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Rolf Klintfors
Advokatfirman SSW HB
Box 12704
112 94 Stockholm

SAKEN

Grovt bokföringsbrott m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten avslår Henric Clewehielms yrkande om avvisning av det enskilda anspråket och tillåter konkursboet för 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863, att uppträda som part i målet i stället för 24Money Spar AB i likvidation i konkurs.

2. Hovrätten ändrar tingsrättens dom enligt följande.

- a) Henric Clewehielm döms för grovt bokföringsbrott under tiden 2015-01-01–2016-06-30 – i stället för bokföringsbrott under tiden 2015-01-01–2015-12-31 (tingsrättens domslut, punkten 2) – enligt 11 kap. 5 § andra stycket brottsbalken (åtalpunkten 4).
- b) Tidpunkten för brotten i åtalpunkterna 5 och 6 (grovt bokföringsbrott i två fall, tingsrättens domslut, punkten 1) anges vara 2016-01-01–2017-05-05.
- c) Henric Clewehielm döms även för grovt bokföringsbrott i två fall under tiden 2013-01-01–2015-07-15 (åtalpunkterna 2 och 3) enligt 11 kap. 5 § andra stycket brottsbalken.
- d) Henric Clewehielm döms även för grov trolöshet mot huvudman enligt 10 kap. 5 § andra stycket brottsbalken i dess lydelse före den 1 juli 2017 och grov oredlighet mot borgenärer enligt 11 kap. 1 § tredje stycket brottsbalken; båda brotten under tiden 2017-04-04–2017-06-26 (åtalpunkten 7).
- e) Fängelsestraffets längd bestäms till 3 år och 6 månader.
- f) Näringsförbudets längd bestäms till 5 år.
- g) Staten ska stå för kostnaderna vid tingsrätten för den offentliga försvararen.

3. Vad tingsrätten har bestämt om beslag ska fortsätta att gälla.

4. Rolf Klintfors får ersättning av staten med 674 545 kr. Av beloppet avser 518 700 kr arbete, 19 575 kr tidsspillan, 1 361 kr utlägg och 134 909 kr mervärdesskatt.

5. Staten ska även slutligt stå för kostnaderna i hovrätten för den offentliga försvararen.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Uppsala tingsrätts deldom den 31 mars 2020 i mål nr B 5065-17, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 3)

Klagande och motpart (Åklagare)

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala

Klagande och motpart (Tilltalad)

CHRISTOPHER Henric Torsten Clewehielm, 19870406-1533
Eddagatan 4 A Lgh 1001
753 16 Uppsala

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Mats Ljungquist
Advokatfirman Björn Rosengren
Birger Jarlsgatan 73-75 1 tr
113 56 Stockholm

SAKEN

Grovt bokföringsbrott

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar tingsrättens dom enligt följande.

- a) Tidpunkten för brottet i åtalspunkten 6 (grovt bokföringsbrott) anges vara 2017-03-16–2017-05-05.
- b) Christopher Clewehielm döms även för grovt bokföringsbrott under tiden 2013-01-01–2014-06-30 enligt 11 kap. 5 § andra stycket brottsbalken (åtalspunkten 2).
- c) Fängelsestraffets längd bestäms till 1 år.

2. Vad tingsrätten har bestämt om beslag ska fortsätta att gälla.

3. Mats Ljungquist får ersättning av staten med 644 258 kr. Av beloppet avser 499 177 kr arbete, 15 660 kr tidspillan, 569 kr utlägg och 128 852 kr mervärdesskatt.

4. Staten ska även slutligt stå för kostnaderna i hovrätten för den offentliga försvararen.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Uppsala tingsrätts deldom den 31 mars 2020 i mål nr B 5065-17, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 3)

Klagande och motpart (Åklagare)

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala

Klagande och motpart (Målsägande)

Konkursboet för 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863
c/o Walthon Advokater AB
Box 716
114 11 Stockholm

Företrätt av åklagarna

Klagande och motpart (Tilltalad)

Karl PONTUS Ljunggren, 19680403-6991
Sommarvägen 2
541 33 Skövde

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Anders Malmsten
Stockholms Advokatbyrå AB
Kungsholmstorg 6
112 21 Stockholm

SAKEN

Grovt bokföringsbrott m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten avslår Pontus Ljunggrens yrkande om avvisning av det enskilda anspråket och tillåter konkursboet för 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863, att uppträda som part i målet i stället för 24Money Spar AB i likvidation i konkurs.

2. Hovrätten ändrar tingsrättens dom enligt följande.

a) Pontus Ljunggren döms för grovt bokföringsbrott i fyra fall under tiden 2013-09-01–2016-08-31 (åtalpunkterna 1.2–1.4 och 4) – i stället för bokföringsbrott i fyra fall under tiden 2014-05-24–2016-08-31 (tingsrättens domslut, punkten 1) – enligt 11 kap. 5 § andra stycket brottsbalken.

b) Tidpunkten för brotten i åtalpunkterna 5 och 6 (grovt bokföringsbrott i två fall, tingsrättens domslut, punkten 2) anges vara 2016-01-01–2017-05-05.

c) Pontus Ljunggren döms även för grovt bokföringsbrott i tre fall under tiden 2012-09-01–2015-07-15 (åtalpunkterna 1.1, 2 och 3) enligt 11 kap. 5 § andra stycket brottsbalken.

d) Pontus Ljunggren döms även för grov trolöshet mot huvudman enligt 10 kap. 5 § andra stycket brottsbalken i dess lydelse före den 1 juli 2017 och grov oredlighet mot borgenärer enligt 11 kap. 1 § tredje stycket brottsbalken; båda brotten under tiden 2017-04-04–2017-06-26 (åtalpunkten 7).

e) Fängelsestraffets längd bestäms till 3 år.

f) Näringsförbudets längd bestäms till 5 år.

g) Staten ska stå för kostnaderna vid tingsrätten för den offentliga försvararen.

3. Vad tingsrätten har bestämt om beslag ska fortsätta att gälla.

4. Anders Malmsten får ersättning av staten med 671 513 kr. Av beloppet avser 521 550 kr arbete, 15 660 kr tidspillan och 134 303 kr mervärdesskatt.

5. Staten ska även slutligt stå för kostnaderna i hovrätten för den offentliga försvararen.

Innehåll

ALLMÄN BAKGRUND	8
YRKANDEN I HOVRÄTTEN	9
Henric Clewehielm	9
Christopher Clewehielm	9
Pontus Ljunggren	10
Justering av gärningsbeskrivningarna avseende åtalpunkterna 1.3, 1.4 och 2–7 samt det enskilda anspråket	11
Åtalpunkterna 1.3 och 1.4	11
Åtalpunkten 2	11
Åtalpunkten 3	12
Åtalpunkten 4	12
Åtalpunkten 5	12
Åtalpunkten 6	12
Åtalpunkten 7 och det enskilda anspråket	12
UTREDNINGEN I MÅLET	13
HOVRÄTTENS DOMSKÄL	14
Åtalpunkterna 1.1–1.4	14
Åtalpunkten 2	16
Inledning	16
Fanns det betalningsförmåga?	17
Fanns det betalningsavsikt?	18
Ansvar och rubricering	26
Åtalpunkten 3	27
Fordringarna på Damaras och Ziroca	27
Fordran på Gold	28
Ansvar och rubricering	30
Åtalpunkten 4	33
Fordringarna på Damaras och Ziroca	33
Fordran på Gold	33
Fordran på Guld	34
Ansvar och rubricering	34
Åtalpunkten 5	36

Aktieägartillskottet från Payments	36
Överlåtelsen av fordringarna på Damaras och Ziroca.....	36
Goldavtalet.....	37
Ansvar och rubricering	38
Åtalspunkten 6	40
Åtalspunkten 7	40
Innebar nyemissionen att Payments ägande i Easy minskade?	40
Värdet på Easy	45
Utgångspunkterna för hovrättens bedömning av nyemissionens effekter för Payments.....	46
Skedde avhändandet genom gåva eller annan liknande åtgärd?	47
Frågan om obestånd	49
Ansvar och rubricering	52
Sammanfattning av vad de tilltalade nu döms för	53
Påföljder	53
Henric Clewehielm.....	53
Christopher Clewehielm.....	54
Pontus Ljunggren	55
Näringsförbud	56
Skadestånd	57
Spars konkursbo tillåts att uppträda som part i stället för konkursbolaget	57
Hovrättens prövning av frågan om skadestånd i sak.....	58
Ersättningsanspråk	60

ALLMÄN BAKGRUND

Tingsrätten har i inledningen till sin dom kort beskrivit bakgrunden till åtalet och redogjort för ofta förekommande bolag. Hovrätten använder i det följande samma förkortningar som tingsrätten för berörda bolag.

Åtalet i tingsrättens mål avsåg åtta åtalpunkter och riktade sig mot fem tilltalade, varav Henric Clewehielm, Christopher Clewehielm och Pontus Ljunggren är aktuella i hovrättens dom. Henric Clewehielm dömdes vid tingsrätten för ett fall av bokföringsbrott (åtalpunkten 4) och två fall av grovt bokföringsbrott (åtalpunkterna 5 och 6). Christopher Clewehielm dömdes av tingsrätten för ett fall av grovt bokföringsbrott (åtalpunkten 6). Vidare dömde tingsrätten Pontus Ljunggren för fyra fall av bokföringsbrott (åtalpunkterna 1.2–1.4 och 4) och två fall av grovt bokföringsbrott (åtalpunkterna 5 och 6).

Henric Clewehielm och Christopher Clewehielm har överklagat tingsrättens dom i de delar där de har dömts. Pontus Ljunggrens överklagande avser de delar där han dömts för grovt bokföringsbrott (åtalpunkterna 5 och 6). Åklagarna har i sin tur överklagat tingsrättens dom avseende samtliga delar av åtalet som tingsrätten inte funnit till fullo styrkt, utom såvitt gäller åtalpunkten 8.

Detta innebär att åtalet såvitt avser samtliga åtalpunkter förutom åtalpunkten 8 är föremål för hovrättens prövning. Vad gäller åtalpunkterna 1.1–1.4 är det dock enbart frågorna om rubricering – vilket i och för sig såvitt gäller åtalpunkterna 1.1 och delvis 1.2 är av avgörande betydelse för skuldfrågorna med hänsyn till preskription – som har överklagats till hovrätten.

Åklagarna har i hovrätten justerat gärningsbeskrivningar på det sätt som anges i det följande avsnittet.

Även det enskilda anspråket hänförligt till åtalpunkten 7 är föremål för hovrättens prövning. I hovrätten har uppmärksammats att det rätteligen är konkursboet för 24Money Spar AB i likvidation, inte bolaget i konkurs, som har framställt det enskilda anspråket. Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har motsatt sig att konkursboet

ska tillåtas att i stället för bolaget i konkurs uppträda som part och yrkat att det enskilda anspråket ska avvisas.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Henric Clewehielm

Henric Clewehielm har i första hand yrkat att hovrätten ska ogilla åtalet mot honom i bifallna delar (åtalspunkterna 4–6) och till följd därav befria honom från övriga rättsverkningar av tingsrättens dom. Han har i andra hand yrkat att gärningarna i åtalspunkterna 5 och 6 ska bedömas som bokföringsbrott av normalgraden, att han ska dömas till en icke frihetsberövande påföljd eller i vart fall att straffet lindras, att yrkandet om näringsförbud ska ogillas och att han ska befrias från skyldighet att ersätta staten för del av kostnaden för hans försvar.

Åklagarna har yrkat att hovrätten ska bifalla åtalet mot Henric Clewehielm enligt åtalspunkterna 2, 3 och 7, dvs. döma honom för två fall av grovt bokföringsbrott (åtalspunkterna 2 och 3) samt för grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenärer (åtalspunkten 7), och att åtalet enligt åtalspunkten 4 ska bifallas fullt ut och bedömas som grovt bokföringsbrott. Åklagarna har även yrkat att åtalet för grovt bokföringsbrott enligt åtalspunkten 5 ska bifallas fullt ut. Vidare har åklagarna yrkat att hovrätten ska bestämma påföljden till ett längre fängelsestraff och att Henric Clewehielm ska meddelas näringsförbud under en längre tid än vad tingsrätten har beslutat.

Spars konkursbo har yrkat bifall till den skadeståndstalan som framställts i anslutning till åtalspunkten 7.

Henric Clewehielm och åklagarna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden. Vidare har Henric Clewehielm motsatt sig att konkursboet ska tillåtas att i stället för bolaget i konkurs uppträda som part och yrkat att det enskilda anspråket ska avvisas. Han har under alla förhållanden bestritt konkursboets ändringsyrkande.

Christopher Clewehielm

Christopher Clewehielm har i första hand yrkat att hovrätten ska ogilla åtalet mot honom i bifallen del (åtalspunkten 6) och till följd därav befria honom från övriga rättsverkningar av

tingsrättens dom. Han har i andra hand yrkat att han ska dömas till en icke frihetsberövande påföljd, att yrkandet om näringsförbud ska ogillas och att han ska befrias från skyldighet att ersätta staten för del av kostnaden för hans försvar.

Åklagaren har yrkat att hovrätten ska bifalla åtalet mot Christopher Clewehielm enligt åtalspunkterna 2 och 3, dvs. döma honom för två fall av grovt bokföringsbrott, och bestämma påföljden till ett längre fängelsestraff. Åklagarna har även yrkat att hovrätten ska meddela Christopher Clewehielm näringsförbud under en längre tid än vad tingsrätten har beslutat.

Christopher Clewehielm och åklagarna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

Pontus Ljunggren

Pontus Ljunggren har i första hand yrkat att hovrätten ska ogilla åtalet mot honom enligt åtalspunkterna 4–6 i dess helhet och i andra hand att gärningarna enligt åtalspunkterna 5 och 6 ska bedömas som bokföringsbrott av normalgraden. Han har under alla förhållanden yrkat att han ska ådömas ett lindrigare straff och att yrkandet om näringsförbud ska ogillas.

Pontus Ljunggren har också yrkat att han ska befrias från skyldighet att ersätta staten för del av kostnaden för hans försvar. I händelse av frikännande dom har Pontus Ljunggren yrkat ersättning för sin inställelse inför hovrätten med 15 972 kr avseende kostnader för resor och hotell.

Åklagarna har yrkat att hovrätten ska bifalla åtalet enligt åtalspunkterna 1.1 och 1.2 fullt ut och att gärningarna i åtalspunkterna 1.1–1.4 ska bedömas som fyra fall av grovt bokföringsbrott. Vidare har åklagarna yrkat att hovrätten ska bifalla åtalet mot Pontus Ljunggren enligt åtalspunkterna 2, 3 och 7, dvs. i dessa delar döma honom för två fall av grovt bokföringsbrott (åtalspunkterna 2 och 3) samt för grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenärer (åtalspunkten 7), och att åtalet enligt åtalspunkten 4 ska bifallas fullt ut och bedömas som grovt bokföringsbrott. Åklagarna har även yrkat att åtalet för grovt bokföringsbrott enligt åtalspunkten 5 ska bifallas fullt ut. Slutligen har åklagarna yrkat att hovrätten ska bestämma påföljden till ett längre fängelsestraff och att Pontus Ljunggren ska meddelas näringsförbud under en längre tid än vad tingsrätten har beslutat.

Spars konkursbo har yrkat bifall till den skadeståndstalan som framställts i anslutning till åtalspunkten 7.

Pontus Ljunggren och åklagarna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden. Vidare har Pontus Ljunggren motsatt sig att konkursboet ska tillåtas att i stället för bolaget i konkurs uppträda som part och yrkat att det enskilda anspråket ska avvisas. Han har under alla förhållanden bestritt konkursboets ändringsyrkande.

***Justering av gärningsbeskrivningarna avseende
åtalspunkterna 1.3, 1.4 och 2–7 samt det enskilda anspråket***

Åklagarna har i hovrätten gjort vissa justeringar i gärningsbeskrivningarna avseende samtliga de åtalspunkter som är aktuella här förutom åtalspunkterna 1.1 och 1.2. Även beträffande det enskilda anspråket – som är hänförligt till åtalspunkten 7 – har gjorts justeringar.

Åtalspunkterna 1.3 och 1.4

Till texten som återges i tingsrätten dom s. 25 sjätte stycket respektive s. 26 femte stycket har en ny sista mening lagts till som lyder enligt följande.

Brottet är vidare grovt med hänsyn till att Fipaso AB var moderbolag till, eller i vart fall hade ett kvalificerat innehav av aktierna i 24Money Group AB, som i sin tur var moderbolag till 24Money Payments AB, som hade tillstånd från Finansinspektionen och att 24Money Payments AB i sin tur var moderbolag till 24Money Spar AB som var ett hos Finansinspektionen registrerat inlåningsföretag.

Åtalspunkten 2

Texten som återges i tingsrättens dom s. 29 andra stycket lyder efter justeringar enligt följande.

Åsidosättandet avser räkenskapsåret 2013-01-01—2013-12-31 och de felaktiga uppgifterna har registrerats i bolagets huvudbok 2014-07-03 och påverkat årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 som var upprättad och reviderad *senast* 2014-07-31. Hela händelseförloppet har således inträffat mellan den 1 januari 2013 och den 31 juli 2014 och har skett huvudsakligen i Stockholm eller inom Uppsala kommun. *Årsredovisningen är*

daterad 2014-06-30 och undertecknad av Pontus Ljunggren och Christopher Clewehielm m.fl.

Åtalspunkten 3

Till texten som återges i tingsrättens dom s. 31 första stycket har en ny sista mening lagts till som lyder enligt följande.

Årsredovisningen är daterad och upprättad 2015-07-15 och undertecknad av Mattias Ahlberg och Pontus Ljunggren.

Åtalspunkten 4

Till texten som återges i tingsrätten dom s. 33 andra stycket har en ny sista mening lagts till som lyder enligt följande.

Årsredovisningen är daterad och upprättad 2016-06-30 och undertecknad av Mattias Ahlberg och Pontus Ljunggren.

Åtalspunkten 5

Till texten som återges i tingsrättens dom s. 36 andra stycket har en ny sista mening lagts till som lyder enligt följande.

Årsredovisningen är daterad och upprättad 2017-05-05 och undertecknad av Anders Blomkvist och Pontus Ljunggren.

Åtalspunkten 6

Till texten som återges i tingsrättens dom s. 39 tredje stycket har en ny sista mening lagts till som lyder enligt följande.

Årsredovisningen är upprättad 2017-05-05 och undertecknad av Henric Clewehielm, Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren och Anders Blomkvist m.fl.

Åtalspunkten 7 och det enskilda anspråket

Texten som återges i tingsrättens dom s. 42 tredje stycket sista meningen – ("Genom utspädningen avhändes 24Money Payments AB egendom till ett värde av minst

40 125 000 kr vilket framkallade obestånd eller i vart fall påtaglig fara för att 24Money Payments AB skulle komma på obestånd.”) lyder efter justering enligt följande.

Genom utspädningen avhändes 24Money Payments AB egendom till ett värde av minst 40 125 000 kr. 24Money Payments AB befann sig sedan tidigare på obestånd eller i vart fall förelåg sedan tidigare påtaglig fara för obestånd. Alternativt görs gällande att avhändandet framkallade obestånd eller i vart fall framkallade påtaglig fara för att 24Money Payment AB skulle komma på obestånd.

Vidare har texten som återges i tingsrättens dom s. 42 femte stycket justerats enligt följande.

Det hände mellan den 16 mars 2017 och den 30 juni 2017 i Uppsala eller på annan plats i Sverige.

Vad gäller det enskilda anspråket har ränteyrkandet justerats på så sätt att ränta yrkas från den 1 juli 2017 till dess betalning sker. Beträffande grunden för anspråket har i hovrätten angetts att det yrkade beloppet avser den fordran 24Money Spar AB hade på 24Money Payments AB när den grova oredlighetshandlingen företogs så som den brottsliga gärningen beskrivits under åtalspunkten 7.

Som redan berörts, och som närmare behandlas i avsnittet Skadestånd, har det i hovrätten uppmärksamats att det rätteligen är konkursboet för 24Money Spar AB i likvidation, inte bolaget i konkurs, som har framställt det enskilda anspråket.

UTREDNINGEN I MÅLET

Parterna har i hovrätten, liksom vid tingsrätten, åberopat omfattande skriftlig bevisning. Till stor del är det samma bevisning som vid tingsrätten, men det har även åberopats ny skriftlig bevisning. Hovrätten har också i allt väsentligt tagit del av den muntliga bevisning som i nu aktuella åtalspunkter åberopades vid tingsrätten (de vid tingsrätten upptagna vittnesförhören med Anette Andersson, Leya Aciz, Jakob Hanell, Lizinka Palmstierna och Johannes Söderberg har dock inte åberopats i hovrätten). Vidare har hovrätten tagit del av de telefonsamtal som spelades upp i tingsrätten.

Åklagarna har dessutom i hovrätten åberopat och spelat upp några ytterligare telefonsamtal, liksom ett polisförhör med den nu avlidne och tidigare medtilltalade Christopher Berg. Därtill har vittnesförhör per telefon hållits i hovrätten med Firoz Patel. Kompletterande förhör har också hållits med Henric Clewehielm.

Efter att huvudförhandlingen i målet avslutats har Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren skriftligen inkommit med vissa justeringar och förtydliganden avseende sina respektive inställningar till frågorna om skuld och skadestånd hänförliga till åtalspunkten 7. De har även åberopat viss ny skriftlig bevisning. Ingen av parterna har haft något att erinra mot att utredningen kompletterats genom skriftväxling och således utan att fortsatt huvudförhandling hållits.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Åtalspunkterna 1.1–1.4

Liksom tingsrätten anser hovrätten att det såvitt avser åtalspunkterna 1.1 och 1.2 är styrkt att Pontus Ljunggren uppsåtligen brustit i sin bokföringsskyldighet i enlighet med vad som anges i gärningsbeskrivningarna i dessa delar. Han har därmed gjort sig skyldig till två fall av bokföringsbrott.

I enlighet med tingsrättens dom i de inte överklagade frågorna om skuld beträffande åtalspunkterna 1.3 och 1.4 har Pontus Ljunggren begått ytterligare två fall av uppsåtligt bokföringsbrott.

När det gäller rubricering av nämnda fall av bokföringsbrott gör hovrätten följande bedömning.

Åtalspunkten 1.1 rör bristfälliga verifikationer avseende transaktioner om drygt 52,1 miljoner kr. I åtalspunkten 1.2 är det fråga om transaktioner till ett belopp om drygt 82,8 miljoner kr som inte går att bedöma med ledning av bokföringen då verifikationer är bristfälliga eller saknas. Vad gäller åtalspunkterna 1.3 och 1.4 uppgår motsvarande belopp till drygt 12,3 miljoner kr respektive drygt 60,5 miljoner kr.

Enligt hovrättens bedömning har åsidosättandet för vart och ett av de olika räkenskapsåren avsett så stora belopp att de i sig är att anse som mycket betydande. Även när beloppen sätts i relation till rörelsen är de mycket betydande. Hovrätten anser att det redan med hänsyn till detta saknas utrymme för att bedöma något av brotten som annat än grovt (jfr NJA 2020 s. 497).

Därtill finns det fog för att bedöma brotten i åtalspunkterna 1.3 och 1.4 som grova med hänsyn till vad åklagarna, i enlighet med i hovrätten gjorda justeringar, åberopat i fråga om Fipastos koppling till Payments och Spar, vilka varit underställda Finansinspektionens lednings- och lämplighetsprövning. Även det förhållandet att åsidosättandet av bokföringsskyldigheten skett under flera räkenskapsår i följd utgör skäl för att bedöma i vart fall brotten i åtalspunkterna 1.3 och 1.4 som grova.

Åklagarna har dessutom som skäl för att bedöma brotten som grova gjort gällande att Pontus Ljunggrens mottagande och förmedling av penningströmmar har främjat tillgodogörande av medel som skäligen kan antas härröra från brott eller brottslig verksamhet. I hovrätten har åklagarna förklarat att man härmed framförallt avser de betalningar som inkom till Fipaso via en kanadensisk betalningsförmedlare eftersom det inte gick att utläsa varifrån dessa pengar härrörde. Annat är dock inte visat än att betalningslämnaren i dessa fall var Firoz Patel och att Pontus Ljunggren i förväg fått information om både att betalningarna skulle göras och vad de avsåg. Mot den bakgrunden är vad åklagaren anfört inte av beskaffenhet att inverka på brottens rubricering.

Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten alltså att brotten under åtalspunkterna 1.1–1.4 är att bedöma som grovt bokföringsbrott. Vid sådana förhållanden har preskription inte inträtt avseende någon del av gärningarna i åtalspunkterna 1.1 och 1.2. Tingsrättens dom ska följaktligen ändras på så sätt att Pontus Ljunggren ska dömas för fyra fall av grovt bokföringsbrott.

Åtalspunkten 2

Inledning

Hovrätten ansluter sig till tingsrättens redogörelse och slutsatser i fråga om de rättsliga förutsättningarna för att behandla en betalningsutfästelse som ett kapitaltillskott. Därtill kan nämnas att beträffande en kapitaltäckningsgaranti torde gälla att först genom att förmånstagaren påkallar garantin, eller i vart fall tar denna i anspråk genom att det utlösta bristtäckningsansvaret bokas upp, kan en redovisningsbar fordran tillika tillgång anses uppkomma. En kapitaltäckningsgaranti bör således inte betraktas som en tillgång i sig, utan kräver aktivitet hos förmånstagaren. (Se t.ex. Erik Nerep och Per Samuelsson, Aktiebolagslagen, kapitel 23–32, 2 uppl. 2009, s. 246, och Stefan Lindskog, Kapitalbrist i aktiebolag, 2 uppl. 2015, s. 78 ff.).

Hovrätten instämmer i vad tingsrätten angett som sin slutsats rörande åklagarnas beviskrav.

Som tingsrätten konstaterat förutsatte det upplägg för aktieägartillskottet som användes att det fanns såväl betalningsförmåga som betalningsavsikt genom hela kedjan från Fipaso, via Group och Payments, ned till tillskottsmottagaren Spar. Hovrätten instämmer i tingsrättens slutsats att det står klart att inget av bolagen i kedjan hade förmåga att av egen kraft fullfölja de utställda betalningsutfästelserna, varför det krävdes någon form av tillskott från Fipasos ägare Firoz Patel, eller från någon annan.

Hovrätten anser vidare att avgörande tidpunkt för bedömningen av om en tillskottsgivare hade betalningsförmåga och betalningsavsikt är det datum då Spars årsredovisning för 2013 upprättades, dvs. den 30 juni 2014.

Någon annan möjlig tillskottsgivare än Firoz Patel – direkt eller indirekt genom något av de bolag som han kontrollerade vid denna tidpunkt – var såvitt framgår av utredningen inte aktuell. Som tingsrätten angett har det i målet lagts fram kapitaltäckningsgarantier från Firoz Patel för Fipaso som gällde under 2013–2014. Hovrätten kommer därför i det följande, liksom tingsrätten, att inrikta sin prövning på just hans betalningsförmåga och betalningsavsikt.

Vad som här inledningsvis anförts om att det bör krävas att en kapitaltäckningsgaranti påkallas eller tas i anspråk för att ge upphov till en fordran tillika tillgång medför inte i sig att hovrätten har anledning att göra någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort i fråga om denna åtalspunkt, eftersom betalningsutfästelsen eller det ”skuldebrev” som lagts fram får anses uppfylla kravet på att påkalla garantin. Därtill kan konstateras att Firoz Patel efter påstötningar de facto genomförde utbetalningar med belopp enligt utfästelsen till Fipaso och att dessa medel därefter överfördes till Spar.

Fanns det betalningsförmåga?

Utöver den utredning som tingsrätten redogjort för i denna del kan nämnas att åklagarna i hovrätten har åberopat vissa uppgifter från amerikanska myndigheter. Härav framgår att totalt 4,1 miljoner USD togs i beslag från Firoz Patels bolag MH Pillars Ltd i november 2013 och februari 2014 samband med förundersökning. Dessa medel förklarades senare förverkade av amerikansk domstol i augusti 2020 (även ytterligare medel som togs i beslag 2016–2019 förklarades då förverkade). Beslagen av så stora summor under hösten och vintern 2013/2014 talar för att Firoz Patel därefter bör ha befunnit sig under i vart fall viss ekonomisk press, vilket hans ekonomichef Siddiq Mohamed även antydde i mejl till Mattias Ahlberg under hösten 2014. Som redogörs för i nästa avsnitt gav Siddiq Mohamed tydligt uttryck för att de pengar som betalades ut till Spar under sommaren och hösten 2014 inte fick stanna kvar i det bolaget. De nu angivna omständigheterna är ägnade att i vart fall väcka frågor om Firoz Patels betalningsförmåga.

Den i målet presenterade utredningen är emellertid sammantagen inte av sådan beskaffenhet att det går att dra några mer säkra slutsatser rörande Firoz Patels betalningsförmåga vid det kritiska datumet, dvs. den 30 juni 2014. Mot bakgrund härav, och med hänsyn till att det ankommer på åklagarna att bevisa motsatsen, finner således även hovrätten att annat inte är visat än att Firoz Patel hade den betalningsförmåga som krävdes.

Fanns det betalningsavsikt?

Det kan konstateras att ett totalt belopp motsvarande det bokförda aktieägartillskottet om 11 936 000 kr faktiskt betalades ut till Spar från Firoz Patel, via Fipaso, under sommaren och hösten 2014. Av dessa pengar kom 6 936 000 kr att förbli hos Spar, medan resterande del, 5 000 000 kr, betalades ut till de av Firoz Patel kontrollerade bolagen Damaras (2 000 000 kr) och Ziroca (3 000 000 kr) i nära anslutning till att de mottagits av Spar. Från de tilltalades sida har hävdats att Firoz Patels överföringar av pengar till Spar visar att denne hade betalningsavsikt. Åklagarna har däremot gjort gällande att de ifrågavarande betalningarna enbart var avsedda som helt kortfristiga lån från Firoz Patels sida, vilket de tilltalade enligt åklagarna var högst införstådda med, och att betalningarna genomfördes i syfte att vilseleda Spars revisor att godkänna aktieägartillskottet i Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2013.

Som redan angetts är avgörande tidpunkt för bedömningen avseende frågan om Firoz Patels betalningsavsikt den 30 juni 2014 då Spars årsredovisning för 2013 upprättades. Detta hindrar inte att händelser som inträffat efter den tidpunkten kan ha bevisverkan. Enligt hovrättens mening gäller detsamma för händelser som utspelat sig i tiden före. Innan de händelser som ligger mer direkt i tiden kring utbetalningarna sommaren och hösten 2014 närmare analyseras finns det därför anledning att i viss utsträckning redogöra för förhållandet mellan Firoz Patel och 24Money-koncernen i tiden dessförinnan. Av utredningen i den delen framgår i huvudsak följande.

Finansverksamheten inom 24Money-gruppen påbörjades 2013. Innan dess hade det bedrivits en verksamhet i form av handel med guld. Denna guldverksamhet hade delvis finansierats med hjälp av inlåningsföretaget Gold. Då guldverksamheten avvecklades återstod skulder till småsparare som hade satt in pengar i Gold. De inlånade pengarna hade förbrukats i guldverksamheten. Enligt Golds årsredovisning för räkenskapsåret 2013 hade bolaget per den 31 december 2013 skulder till dess småsparare om 21,8 miljoner kr. Tillgångarna i bolaget bestod av fordringar på Guld och Group, vilka inte hade medel att betala sina skulder till Gold. Det står klart att om Gold hade försatts i konkurs så hade detta orsakat en dominoeffekt avseende bolagen i 24Money-gruppen och närstående bolag. Inlåningsverksamheten i Spar, som skulle finansiera den nya finansverksamheten, hade sannolikt gått om intet vid en konkurs i Gold. I vart fall

fanns det stor risk för att Christopher Clewehielm, som var engagerad i ledningen hos både Gold och Spar vid denna tidpunkt, inte hade blivit godkänd vid Finansinspektionens prövning avseende inlåningsverksamheten i Spar. Vad gäller Spar visade också en analys av bolagets eget kapital i december 2013 att detta var förbrukat till följd av behov av nedskrivning av vissa balanstillgångar (vilka också kom att skrivas ned i samband med bokslutsarbete i juni 2014).

Av ett inspelat telefonsamtal den 27 december 2013, vari samtliga i hovrätten aktuella tilltalade deltog tillsammans med Mattias Ahlberg, framgår att alla de tre tilltalade var medvetna om att hela koncernen befann sig i en obeståndssituation och att det inte förelåg förutsättningar för att fortsätta inlåningsverksamheten i Spar eftersom bolagets eget kapital underskred den för registrering nödvändiga gränsen om 10 miljoner kr (enligt 5 § lagen [2004:299] om inlåningsverksamhet). Att det vid denna tidpunkt förelåg en kapitaltäckningsgaranti från Firoz Patel till Fipaso, som i sin tur hade utfärdat en kapitaltäckningsgaranti till Group, framstod uppenbarligen inte som någon räddning för någon av de tilltalade. Tvärtom informerade Pontus Ljunggren de övriga i samtalet om att han hade fått ett negativt besked från Kanada i fråga om tillskott och att Firoz Patel således inte var villig att lämna ytterligare medel till 24Money-gruppen, men att Firoz Patel samtidigt var mån om att 24Money-gruppen skulle överleva.

Den ekonomiska stramhet från Firoz Patels sida i december 2013 som uppgifterna från det nyss nämnda telefonsamtalet tyder på bör ses mot bakgrund av tidigare händelser under hösten 2013. Utredningen visar att Fipaso från november 2012 och till september 2013 hade mottagit pengar från Firoz Patel om totalt ca 22 miljoner kr, som förts vidare till 24Money-bolagen. Incitamentet till, åtminstone de senare av, dessa betalningar var att Firoz Patel hoppades kunna nyttja Payments kommande tillstånd från Finansinspektionen i sin egen verksamhet. I november gick han med på att genom ett s.k. bryggglån kortsiktigt låna ut ytterligare 11 miljoner kr mot löfte om dels en kreditkostnad om 3 miljoner kr, dels att betalning om 21 miljoner kr skulle ske till honom före årsskiftet 2013/14. Någon sådan återbetalning visade sig dock inte möjlig. De 11 miljoner kr som lånats i november 2013 förbrukades uppenbarligen mycket snabbt i verksamheten och dessa medel hade inte förmåga att undanröja den rådande obeståndssituationen.

Efter en intensiv mejlväxling mellan å ena sidan Henric Clewehielm, Pontus Ljungren och Mattias Ahlberg samt å andra sidan Firoz Patel och Siddiq Mohamed – där det från de förstnämndas sida betonades att man stod inför ett omedelbart konkurshot – gick Firoz Patel trots allt med på i början av januari 2014 att betala ut vad som benämndes ”a final injection” om 6,7 miljoner kr. I samband härmed gav Siddiq Mohamed uttryck för sitt och Firoz Patels missnöje över att investeringar dittills inte hade genererat något tillbaka trots löften härom och att man från deras sida upplevde ”enormous trepidation in further extending ourselves into what has more recently been a failing investment”.

I detta sammanhang kan nämnas att Firoz Patel i det förhör som hållits i hovrätten med honom bekräftat det missnöje som han upplevde över att verksamheten i 24Money-bolagen inte gav utlovade resultat och återbärningar trots upprepade utbetalningar från hans sida. Han har uppgett att han 2014 kom fram till att han inte längre kunde fortsätta att överföra pengar till 24Money-bolagen utan att ha bättre kontroll över den finansiella situationen i bolagen. Enligt honom efterfrågade han därför vid upprepade tillfällen balansräkningar och andra finansiella rapporter, men blev informerad av Henric Clewehielm om att det fanns juridiska hinder mot att ge Firoz Patel tillgång till sådant material eftersom varken han eller Siddiq Mohamed ingick i någon av 24Money-bolagens styrelser. Först sedan de valts in i Payments styrelse i maj 2017 fick Firoz Patel, enligt honom, inblick i den finansiella situationen.

Sammanfattningsvis anser hovrätten att utredningen ger vid handen att Firoz Patels vilja till fortsatt ekonomiskt stöd kring årsskiftet 2013/14 var mycket begränsad, vilket samtliga tilltalade kände till, och att detta är en viktig aspekt att bära med sig vid bedömningen av hans betalningsavsikt avseende det aktuella aktieägartillskottet ungefär ett halvår senare.

Vad gäller de närmare omständigheterna kring de betalningar om totalt 11 936 000 kr som Firoz Patel, via Fipaso, gjorde till Spar under sommaren och hösten 2014 finns en mycket omfattande utredning i form av framförallt mejlväxlingar. Arbetet med kapitalanskaffning till Spar från Firoz Patel påbörjades i juni 2014 sedan en preliminär

årsredovisning visat att det egna kapitalet efter avskrivningar uppgick till minus 1,4 miljoner kr. Av mejl mellan de tilltalade framgår att de alla var införstådda med de ekonomiska problem som då rådde. Man försökte från Spars sida förmå Kanada att investera pengar i 24Money-gruppen genom att hävda att pengarna skulle användas som arbetande kapital i factoringverksamhet och att detta skulle medföra att det egna kapitalet i Spar blev intakt. I samband härmed skapades handlingar som var avsedda att gestalta tillskottsvilja. Bland annat upprättades en kapitaltäckningsgaranti daterad den 24 juni 2014 från Firoz Patel till Fipaso. I den handlingen anges bl.a. att Firoz Patel, genom Fipaso, som en del av garantin ska finansiera den factoringverksamhet som 24Money-gruppen avser att tillhandahålla Easy, i enlighet med bifogad budget.

Siddiq Mohamed frågade den 25 juni 2014 Henric Clewehielm, Pontus Ljunggren och Mattias Ahlberg i ett mejl om handlingarna var tillräckliga eller om det också fanns behov av att överföra medel från Kanadas sida. I Mattias Ahlbergs svar till Siddiq Mohamed (med även Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren som mottagare) uttrycktes att strategin var att göra revisorerna nöjda med att det fanns täckning för det egna kapitalet och för att detta skulle fungera var det förhoppningsvis tillräckligt med en överföring om 2 984 000 kr i juni 2014. Siddiq Mohamed svarade Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren att tre miljoner kr kunde överföras men att dessa pengar omedelbart måste lånas tillbaka till "oss" när revisorn var klar med sitt arbete. Han konstaterade vidare att factoringverksamheten därmed inte kunde finansieras genom dessa medel. Mattias Ahlberg bad i samband härmed om att en miljon kr skulle stanna kvar för att kunna visas upp för revisorn, vilket medgavs.

Det utlovade beloppet om tre miljoner kr sattes den 30 juni 2014 in på Fipasos bankkonto via en kanadensisk betalningsförmedlare, varefter Pontus Ljunggren ombesörjde att pengarna betalades från Fipaso till Spar. Den 8 juli 2014 meddelade Siddiq Mohamed både Mattias Ahlberg och Henric Clewehielm att pengarna skulle skickas till Damaras och sättas in på det bolagets brittiska bankkonto. Två dagar senare inleddes arbetet med att upprätta ett låneavtal mellan Spar och Damaras. I samband med att avtalsutkast mejlades mellan Henric Clewehielm och Siddiq Mohamed ställde den sistnämnda frågan till Henric Clewehielm om vad han ansåg var den lägsta ränta och längsta löptid som revisorn kunde tänka sig att godta. Diskussionerna resulterade i

ett låneavtal daterat den 11 juli 2014. Avtalet undertecknades av Firoz Patel och Christopher Clewehielm och löptiden angavs till den 31 december 2014. Den 15 juli 2014 överfördes två miljoner kr från Spar till Damaras, vilket Christopher Clewehielm påföljande dag underrättade Siddiq Mohamed om.

Den andra betalningen om tre miljoner som Firoz Patel gjorde till Spar i början av augusti 2014 föranleddes av att Mattias Ahlberg den 30 juli 2014 kontaktade Siddiq Mohamed per mejl och uppgav att revisorn ”i sista minuten” begärde bevis för att en ytterligare betalning om tre miljoner skulle göras. Av Mattias Ahlbergs formuleringar framgår att han var inställd på samma arrangemang som avseende den förra betalningen, dvs. att betala ut mottagna medel till Damaras med upprättande av ännu ett låneavtal. Siddiq Mohamed lät även denna gång meddela att pengarna inte fick stanna kvar i Spar, men att betalningsmottagaren nu skulle vara Ziroca. Återigen var det Pontus Ljunggren som efter att medlen mottagits av Fipaso ombesörjde att pengarna vidarebefordrades till Spar. Sedan låneavtal mellan Spar och Ziroca upprättats – även detta angav Christopher Clewehielm som signatär för Spar – fick Christopher Clewehielm i uppdrag att sköta betalningen från Spar till Ziroca.

De omständigheter som nu redogjorts för, och som alltså rör utbetalningarna av två poster om vardera tre miljoner kr från Firoz Patel till Spar sommaren 2014, är i mångt och mycket ägnade att starkt ifrågasätta Firoz Patels betalningsavsikt avseende det aktuella aktieägartillskottet. I likhet med tingsrätten anser hovrätten att det är uppenbart att utbetalningarna till Spar genomfördes i syfte att vilseleda revisorn Anders Fornstedt och förmå honom att godkänna aktieägartillskottet i årsredovisningen för räkenskapsåret 2013. Som även tingsrätten har angett informerades inte Anders Fornstedt om utbetalningarna till Damaras och Ziroca. Det framstår som att detta var ett helt medvetet undanhållande av information från de tilltalades sida eftersom Anders Fornstedt sannolikt inte skulle ha godkänt årsredovisningen om han haft vetskap om att fem miljoner kr av de mottagna pengarna inte stannade kvar i Spar. Att det tydligen ansågs finnas behov av att vilseleda revisorn får i sig anses tala mot att det förelåg någon verklig betalningsvilja från Firoz Patels sida.

Det framstår vidare som tämligen anmärkningsvärt att Spar i det svåra ekonomiska läge bolaget då befann sig i skulle kunna anses ha förutsättningar att låna ut så stora summor till bolag utanför 24Money-gruppen. Detta intryck bekräftas av vad Samir Dzafic, som arbetade med 24-Moneygruppens bokföring vid den aktuella tiden, uppgett om att de övriga bolagen i gruppen brottades med likviditetsproblem och att han därför fann det mycket märkligt att lån gjordes till två utomstående bolag.

Firoz Patel har i det förhör som hållits med honom i hovrätten varit mycket tydlig med att Spars utbetalningar till Damaras och Ziroca inte utgjorde lån utan att det i stället var hans pengar som gavs tillbaka till honom. Enligt Firoz Patel var det Henric Clewhiell och Mattias Ahlberg som kom på idén att arrangera återbetalningarna som lån för att vilseleda revisorn. Också den miljon kr som stannade kvar i Spar var enligt Firoz Patel ett lån till Spar i syfte att hålla bolaget flytande.

Det bör understrykas att det rent allmänt sett finns anledning att värdera de uppgifter som Firoz Patel har lämnat med viss försiktighet; dels har han endast hörts per telefon, dels är det tydligt att han med hänsyn till senare inträffade händelser skulle kunna ha ett eget intresse av att lämna uppgifter som är ofördelaktiga för de tilltalade.

Samtidigt kan det konstateras att Firoz Patels uppgifter om att det inte var fråga om några egentliga lån till Damaras och Ziroca vinner övertygande stöd av den övriga utredningen. Av de ovan redogjorda mejlväxlingarna framgår nämligen bl.a. att det från Firoz Patels sida redan i ett tidigt skede gjordes klart att pengarna inte fick stanna i Spar utan omedelbart skulle betalas tillbaka till bolag som han kontrollerade. Vidare framgår av mejlen att det var han, via Siddiq Mohamed, som dikterade vilka bolag som skulle motta pengarna från Spar. Som även tingsrätten konstaterat fanns det således inte någon möjlighet för Spar att ta ställning till om lånen var affärsmässigt motiverade eller att göra någon kreditprövning av låntagarna.

Utredningen tyder även på att det redan från början var överenskommet mellan parterna att lånen skulle förlängas när de förföll till betalning i december 2014. Siddiq Mohamed vidarebefordrade nämligen den 11 juli 2014 låneavtalet avseende Damaras

till en av sina medarbetare vid namn Eric Guadeloupe och uppgav redan då att lånet skulle komma att förlängas ytterligare ett år.

Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten att utredningen inte visar att låneavtalen föregicks av något egentligt förhandlande mellan parterna. Snarare ger mejlen som utväxlades i samband med arbetet att ta fram låneavtalet avseende Damaras för handen att både Firoz Patel och Spars företrädare var angelägna om att bestämma såväl räntesats som löptid till sådana nivåer att avtalets seriositet inte skulle ifrågasättas av revisorn.

Även vad som av utredningen framgår avseende den miljon kr som stannade kvar i Spar, och således inte omfattas av låneavtalen till Damaras och Ziroca, får anses ge stöd för vad Firoz Patel uppgett om att också dessa pengar var avsedda som endast lån till Spar. Härvid kan noteras att det på Siddiq Mohameds initiativ reglerades vad som skulle gälla för dessa pengar, vilka han benämnde ”the remaining balance”. I den handling som upprättades, ”Agreement revenue sharing”, benämndes pengarna som ”the outstanding amount” och av handlingen framgår att en kreditkostnad skulle betalas till Fipaso. Dessa omständigheter kan svårligen tas till intäkt för någon annan slutsats än att det var fråga om ett lån.

Omständigheterna kring utbetalningen av den post om 5 936 000 kr som kom att göras från Firoz Patel till Spar under hösten 2014, och som till skillnad från de två tidigare posterna till fullo stannade kvar i Spar, förstärker enligt hovrättens mening ytterligare slutsatsen att gjorda betalningar inte bör betraktas som uttryck för betalningsvilja från Firoz Patels avseende det i Spar bokförda aktieägartillskottet om 11 936 000 kr.

Utredningen i den delen talar nämligen entydigt för att det denna gång var Firoz Patel och Siddiq Mohamed som vilseleddes av Henric Clewehielm och Mattias Ahlberg och att pengarna således kom att bli kvar mot Kanadas uttalade vilja och helt i strid med vad som utlovats från Spars sida. Siddiq Mohamed blev mycket upprörd när de överförda pengarna inte omgående betalades tillbaka och i ett flertal mejl hänvisade han till att den uteblivna återbetalningen riskerade att medföra problem i Kanadas egen verksamhet. Det kan konstateras att några ytterligare överföringar av medel från Kanada till 24Money-gruppen därefter inte gjordes förrän våren 2017.

Av mejlväxlingen som föregick utbetalningen hösten 2014 framgår dessutom att Mattias Ahlberg använde betalningarna till Damaras och Ziroca som argument för att ytterligare pengar behövdes från Kanada eftersom man annars riskerade att röja att tidigare mottagna medel hade återbetalats. Siddiq Mohamed gav i samband därmed uttryck för att han redan från början hade gjort klart att lånen från Spar till Damaras och Ziroca inte skulle betalas tillbaka, varpå Mattias Ahlberg – uppenbarligen efter att först ha stämt av ett svarsutkast med Henric Clewehielm – uttryckte en förhoppning om att lånen skulle kunna skrivas av påföljande sommar. Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten att mejlväxlingen starkt talar för att den ursprungliga överenskommelsen var att det inte skulle komma att bli fråga om någon återbetalning av lånen. Det är tämligen uppenbart att Henric Clewehielm en dryg månad senare endast spelade oförstående inför Siddiq Mohamed när han bemötte dennes ilska över utebliven återbetalning av överförda medel och hävdade att han inte tidigare förstått att Spar inte kunde räkna med att få lånen till Damaras och Ziroca återbetalade.

Vad gäller omständigheterna kring betalningarna 2017 av kapitalbeloppen och ränta avseende Damaras och Ziroca är de, som även tingsrätten anmärkt, minst sagt märkliga. Som tingsrätten också funnit får dessa omständigheter, som alltså ligger tre år efter den avgörande tidpunkten för frågan om betalningsvilja, dock anses ha ett mycket begränsat bevisvärde.

Sammantaget anser hovrätten att utredningen tydligt visar att det fanns en gemensam partsavsikt om att lånen till Damaras och Ziroca inte skulle betalas tillbaka. Det var således inte fråga om några reella lån utan i stället rena återbetalningar till Firoz Patel av de pengar som han kort dessförinnan hade betalat till Spar i syfte att ge sken av att han hade betalningsvilja i förhållande till det i Spar bokförda aktieägartillskottet. Inte heller det förhållandet att totalt 6 936 000 kr kom att stanna kvar i Spar kan tas till intäkt för någon betalningsvilja från Firoz Patels sida. Detta eftersom det av utredningen framgår att även dessa pengar var avsedda som enbart lån, varav 5 936 000 kr egentligen skulle ha återbetalats tämligen omgående.

Att Firoz Patel år 2013 och 2014 visserligen hade ett starkt affärsintresse i 24Money-gruppen framstår som obestriddigt. Av hans egna uppgifter, som alltså får stöd av den övriga utredningen, följer emellertid att han inte hade någon verklig betalningsavsikt i förhållande det ifrågavarande aktieägartillskottet sommaren 2014. Sammanfattningsvis finner därför hovrätten att det är visat att det bokförda aktieägartillskottet var en rättshandling för skens skull och att det inte förelåg förutsättningar för att i Spar bokföra tillskottet.

I enlighet med vad åklagaren har gjort gällande har detta medfört att årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 är missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet bokförts med 11 936 000 kr för högt belopp. Det egna kapitalet har felaktigt redovisats med 10 491 420 kr i stället för med minus 1 444 580 kr. Till följd härav kan Spars ekonomiska ställning per den 31 december 2013 och resultat i årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 inte i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen. Det föreligger således i objektivt hänseende grund för att döma till ansvar för bokföringsbrott.

Ansvar och rubricering

Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2013 undertecknades av bl.a. Christopher Clewehielm, som då var styrelseledamot och ordförande, och Pontus Ljunggren, som var styrelseledamot. Som ovan anförts var både Christopher Clewehielm och Pontus Ljunggren medvetna om att Firoz Patel ett halvår tidigare gett uttryck för en mycket begränsad vilja till fortsatt ekonomiskt stöd. Det finns inget som talar för att de skulle haft anledning att tro att Firoz Patel ändrat inställning i tiden därefter. Pontus Ljunggren fick dessutom del av de ovan redogjorda mejlväxlingarna mellan Siddiq Mohamed och Mattias Ahlberg från den 25 juni 2014, vari upplägget med att vilseleda revisorn diskuterades. Såväl Christopher Clewehielm som Pontus Ljunggren vidtog vidare kort tid efter årsredovisningens upprättande den 30 juni 2014 rent faktiska åtgärder avseende arrangemanget kring det bokförda aktieägartillskottet. Som ovan angetts var det således Christopher Clewehielm som ombesörjde återbetalningar och som undertecknade låneavtal. Pontus Ljunggren ombesörjde i sin tur bl.a. utbetalningarna från Fipaso till Spar. Även om det såvitt hovrätten kunnat utröna inte finns något i mejlväxlingarna som ger belägg för att Pontus Ljunggren var involverad

i, eller ens informerad om, upplägget med återbetalning genom lån till Damaras och Ziroca, ger den samlade utredningen inget utrymme för tvivel rörande att han och Christopher Clewehielm båda var fullt på det klara med att verklig betalningsavsikt avseende aktieägartillskottet saknades när de undertecknade årsredovisningen och att det därmed var en rättshandling för skens skull som inte skulle ha tagits upp i årsredovisningen. Det är således fråga om uppsåtligt brott från deras sida.

Hovrätten instämmer fullt ut i tingsrättens bedömning att Henric Clewehielm är att betrakta som faktisk företrädare för både Payments och Spar under hela den tid som åtalet omfattar, i den mån han inte var registrerad styrelseledamot (se åtalspunkterna 6 och 7). I utredningen gällande nu aktuell åtalspunkt framstår han som en helt central person i kapitalanskaffningsarbetet och för det därtill hörande informationsflödet. Han fick också del av i princip samtlig mejlväxling som refererats till ovan. Liksom de båda övriga tilltalade vidtog även Henric Clewehielm rent faktiska åtgärder; bl.a. var det han som upprättade ett utkast till låneavtal avseende Damaras. Också när det gäller Henric Clewehielm anser hovrätten att det är styrkt att han var införstådd med att verklig betalningsavsikt avseende aktieägartillskottet saknades när årsredovisningen upprättades och att det därmed var en rättshandling för skens skull som inte skulle ha tagits upp i årsredovisningen. Han ska således dömas för uppsåtligt bokföringsbrott.

På de skäl som åklagarna angett anser hovrätten att samtliga tilltalade ska dömas för grovt bokföringsbrott. Tingsrättens dom ska följaktligen ändras i enlighet härmed.

Åtalspunkten 3

Fordringarna på Damaras och Ziroca

Med hänvisning till hovrättens bedömning avseende åtalspunkten 2 anser hovrätten att det är styrkt att de i Spar bokförda tillgångarna i form av fordringar på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan företrädare för bolagen att beloppen inte skulle betalas. Årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2014 är därmed missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet till följd härav har bokförts med 5 128 603 kr för högt belopp. Det är fråga om en så påtaglig felbedömning att det bokförda värdet på fordringarna ska betraktas som oriktiga uppgifter som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Fordran på Gold

I likhet med tingsrätten anser hovrätten att det är uppenbart att Gold inte hade förmåga att på egen hand betala tillbaka sina skulder till Spar.

Som tingsrätten redogjort för fanns det en kapitaltäckningsgaranti från Group till bl.a. Gold, genom vilken Group förband sig att se till att det egna kapitalet i Gold uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet fram till den 31 december 2014. Vidare fanns det kapitaltäckningsgarantier med motsvarande innebörd från Fipaso till Group respektive från Firoz Patel till Fipaso.

Såvitt framgår av utredningen i målet påkallades eller ianspråktogs emellertid ingen av dessa garantier, varken under garantitiden eller därefter. Att så inte skedde avseende garantin från Group till Gold är Golds årsredovisning för räkenskapsåret 2014 ett tydligt bevis för; där redovisades nämligen att det egna kapitalet var förbrukat. Redan med hänsyn härtill kan konstateras att de olika kapitaltäckningsgarantierna saknar betydelse för bedömningen i denna del och att det därför står klart att det ur Spars perspektiv inte fanns anledning att räkna med att Gold skulle kunna betala sina skulder (se vad som angetts inledningsvis under åtalpunkten 2 om att det bör krävas att en kapitaltäckningsgaranti påkallas eller tas i anspråk för att ge upphov till en fordran tillika tillgång).

Det kan dessutom tilläggas att det under alla förhållandena framstår som högst osannolikt att Firoz Patel, som tycks ha saknat starkt affärsintresse för 24Money-bolagens guldverksamhet, skulle ha varit beredd att förse Gold med nödvändiga medel för att betala dess skuld till Spar. I detta sammanhang bör framhållas att Golds verksamhet hade upphört och att kvar i bolaget fanns skulder till småsparare om ca 20 miljoner kr som Gold saknade förmåga att betala. I stället fördes inlånade pengar från Spars småsparare in i Gold för att löpande betala dess småsparares uttag och räntor. Detta arrangemang tycks Firoz Patel inte ha varit medveten om. Arrangemanget förhindrade, i vart fall tillfälligt, konkurs i Gold och därmed att hela 24Money-gruppen drogs med i Golds fall. Den nu beskrivna ekonomiska situationen förelåg – som redogjorts för i anslutning till åtalpunkten 2 – redan vid årsskiftet 2013/14 och samtliga tilltalade var då införstådda med att Firoz Patels tillskottsvilja inte var sådan

att hjälp från honom skulle kunna rädda Gold från konkurs. Inget har framkommit avseende tiden därefter som borde ha gett dem anledning till någon förändrad uppfattning härvidlag, snarare tvärtom med tanke på vad som enligt utredningen avseende åtalpunkten 2 framgår av kontakterna mellan Spars företrädare och Kanada under sommaren och hösten 2014. Mot denna bakgrund är det inte rimligt att tänka sig att Firoz Patel skulle ha gått med på att överföra medel i sådan omfattning att Gold skulle kunna få täckning både för det registrerade aktiekapitalet och sina övriga skulder.

Det framstår vidare som uppenbart att den planerade fusionen mellan Gold och Spar, vilken omnämndes i Golds årsredovisning för räkenskapsåret 2014, inte hade varit möjlig att genomföra. Detta eftersom Spar vid en sammanslagning med Gold ju hade fått ta över Golds skulder, vilket hade fått till följd att Spars eget kapital skulle ha underskridit den för inlåningsverksamheten kritiska gränsen om 10 miljoner kr. Att en fusion skulle haft dessa konsekvenser måste ha framstått som uppenbart för samtliga tilltalade. Inte heller de angivna fusionsplanerna innebar följaktligen något godtagbart skäl för Spar att inte skriva ner sin fordran mot Gold i samband med bokslutsarbetet för räkenskapsåret 2014.

Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten således att det är visat att Spars fordran på Gold var utan värde eftersom bolaget saknade betalningsförmåga. Årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2014 är därmed missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet till följd härav har bokförts med 3 423 435 kr för högt belopp. Det är fråga om en så påtaglig felbedömning att det bokförda värdet på fordran ska betraktas som en oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Sammanfattningsvis såvitt gäller denna åtalpunkt kommer hovrätten således fram till att årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2014 är missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet har bokförts med 8 552 038 kr för högt belopp. Det egna kapitalet har felaktigt redovisats med 10 796 756 kr i stället för med högst 2 224 718 kr. Till följd härav kan bolagets ekonomiska ställning per den 31 december 2014 och resultat såvitt avser räkenskapsåret 2014 inte i huvudsak bedömas med

ledning av bokföringen. Det föreligger följaktligen även vad gäller denna åtalpunkt i objektivt hänseende grund för att döma till ansvar för bokföringsbrott.

Ansvar och rubricering

Christopher Clewehielm var styrelseledamot och ordförande i Spar under bl.a. 2014 och fram till den 11 februari 2015. Åtalet i denna del avser att Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2014 är missvisande. Tidpunkten för brottets fullbordan är därmed knutet till tidpunkten för upprättandet av årsredovisningen, nämligen den 15 juli 2015. Christopher Clewehielm hade då sedan drygt fem månader tillbaka inte kvar några uppdrag i Spar som innebär att han på grund av sin ställning i bolaget skulle kunna komma i fråga för ansvar som gärningsman för bokföringsbrott. I målet har inte heller presenterats någon utredning som tyder på att han, trots att han inte längre hade kvar styrelseuppdrag i bolaget, skulle ha vidtagit några faktiska åtgärder avseende bokföringen i Spar i anslutning till att årsredovisningen upprättades och som därmed skulle kunna medföra ansvar som gärningsman. Vidare kan det enligt hovrättens mening inte komma i fråga att döma honom som gärningsman för att ha vidtagit faktiska åtgärder eller underlåtit att undanröja felaktigheter innan han lämnade Spar och följaktligen flera månader innan bokföringsbrottet fullbordades.

Med hänsyn till åtalets utformning saknas det anledning att pröva om Christopher Clewehielm på grund av sin tidigare ställning, faktiskt vidtagna åtgärder eller underlåtenhet att vidta åtgärder skulle kunna anses ha gjort sig skyldig till medhjälp till brott. Mot bakgrund av det nu sagda ska tingsrättens frikännande dom i denna del såvitt avser Christopher Clewehielm stå fast.

Spars årsredovisning avseende räkenskapsåret 2014 undertecknades av bl.a. Pontus Ljunggren. Han var vid denna tidpunkt styrelseledamot i Spar. Som redogjorts för i anslutning till åtalpunkten 2 har hovrätten funnit att Henric Clewehielm är att betrakta som faktisk företrädare för Spar under hela den tid som åtalet omfattar, i den mån han inte var registrerad styrelseledamot.

Vad gäller fordran på Gold har det inte presenterats någon utredning som visar att Henric Clewehielm eller Pontus Ljunggren själva skulle ha vidtagit faktiska åtgärder

för att åstadkomma den vilseledande bokföringen avseende denna fordran. Inte heller finns det någon konkret bevisning som visar att fordringen var föremål för diskussion i samband med bokslutsarbetet eller att någon av de tilltalade skulle ha uppmärksamrats särskilt på att den var bokförd som en tillgång i Spar. Spars årsredovisning redovisade inte fordringen för sig utan såvitt kan utläsas av balansräkningen ingick den i posten Fordringar hos koncernföretag.

Det kan emellertid inte anses råda något tvivel om att både Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren var införstådda med att Golds skulder till dess småsparare löpande betalades med hjälp av inlånade medel i Spar och man endast på det sättet lyckades förhindra en konkurs i Gold. Beträffande Pontus Ljunggren kan i detta sammanhang framhållas han var styrelseledamot inte bara i Spar utan även i Gold, varför han därmed måste ha haft särskild inblick i Golds finansiella situation vid aktuell tidpunkt. Av Golds egen årsredovisning för räkenskapsåret 2014, som också undertecknades av bl.a. Pontus Ljunggren, framgår dessutom att Gold hade bokförda skulder till Spar.

Mot bakgrund av det ovan anförda måste Pontus Ljunggren utifrån omständigheterna ha förstått att det förelåg en avsevärd risk för att tillgångarna i Spar bestod av bl.a. fordringen på Gold. Inga omständigheter talar emot att Pontus Ljunggren var likgiltig inför att det i årsredovisningen fanns en fordran som inte fick upptas som en tillgång. Att den värdelösa fordringen på Gold var bokförd som en tillgång i Spars årsredovisning utgjorde alltså inte ett relevant skäl för Pontus Ljunggren att avstå från att underteckna årsredovisningen. Han har därmed haft uppsåt till gärningen i denna del.

Beträffande Henric Clewehielm kan konstateras att det av utredningen avseende åtalpunkterna 2 och 5 framgår att han i mycket hög omfattning var involverad i Spars bokslutsarbete för räkenskapsåren 2013 och 2016 och att han hade en central position i fråga om de lösningar som användes för att då ge sken av att bolagets registrerade eget kapital var intakt. Det finns enligt hovrättens mening inget som talar för att han inte skulle ha haft samma fullständiga inblick i Spars bokföring även avseende räkenskapsåret 2014. Det kan därför inte råda något tvivel om att han känt till att den värdelösa fordringen på Gold var bokförd som en tillgång i Spar. Detsamma gäller de

värdelösa fordringarna på Damaras och Ziroca. Såvitt avser dessa kan dessutom framhållas att han var involverad i skapandet av dessa fordringar sommaren 2014 och därtill under våren 2015 vidtog åtgärder för att förlänga låneavtalens löptid till den 31 december 2015. Hovrätten finner alltså att det är visat att Henric Clewehielm har haft uppsåt till gärningen i dess helhet.

Som berörts i anslutning till hovrättens bedömning avseende åtalspunkten 2 finns det såvitt kunnat utrönas inte något i mejlväxlingarna sommaren och hösten 2014 som ger belägg för att Pontus Ljunggren var involverad i, eller ens informerad om, upplägget med återbetalning till Firoz Patel genom lån till Damaras och Ziroca. Liksom beträffande fordran på Gold har det avseende fordringarna på Damaras och Ziroca inte presenterats någon utredning som visar att Pontus Ljunggren själv skulle ha vidtagit faktiska åtgärder för att åstadkomma den vilseledande bokföringen. Inte heller finns det någon konkret bevisning som visar att Pontus Ljunggren var delaktig i någon diskussion avseende dessa fordringar i samband med bokslutsarbetet eller att han skulle ha uppmärksamrats särskilt på att de var bokförda som tillgångar i Spar. I likhet med fordran på Gold redovisades inte i Spars årsredovisning fordringarna för sig utan såvitt kan utläsas av balansräkningen ingick de i posten Fordringar hos koncernföretag (vilket i sig synes felaktigt eftersom Damaras och Ziroca inte tillhörde samma koncern som Spar). Pontus Ljunggren har själv hävdad att han fick kännedom om låneavtalen först i mars 2017 och då i samband med att dessa ifrågasattes av revisorn Daniel Eriksson.

Sammantaget anser hovrätten att det inte är visat att Pontus Ljunggren ens förstått att det fanns en avsevärd risk för att de bokförda tillgångarna i Spar omfattade bl.a. fordringarna på Damaras och Ziroca, varför han redan med hänsyn härtill inte begått något uppsåtligt brott i den delen. Pontus Ljunggren måste dock anses ha haft starka skäl att misstänka att uppgifterna om bokförda tillgångar i Spar var vilseledande. Han var därför skyldig att undersöka dessa uppgifter och se till så att fordringarna inte togs upp som tillgångar i bolaget. Hans underlåtenhet härvidlag var oaktsamt på ett sätt som inte kan anses ursäktligt. Pontus Ljunggren ska således dömas till ansvar även i denna del.

På de av åklagarna angivna skälen är det brott som Henric Clewehielm har begått att bedöma som grovt bokföringsbrott.

Det förhållandet att hovrätten finner visat att Pontus Ljunggren begått uppsåtligt brott endast i förhållande till den del av gärningen som avser fordran på Gold innebär inte att han därmed kan undgå ansvar för grovt bokföringsbrott vid bedömningen av gärningen som helhet. Såvitt avser fordran på Gold har inte några osanna handlingar, som upprättats för skens skull, använts som underlag i bokföringen. De i övrigt av åklagarna angivna skälen för grovt brott är dock tillämpliga vad avser den delen av gärningen. Vid en helhetsbedömning anser hovrätten att även Pontus Ljunggren ska dömas för grovt bokföringsbrott.

Tingsrättens dom ska således ändras på så sätt att både Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren ska dömas för grovt bokföringsbrott avseende åtalpunkten 3.

Åtalpunkten 4

Fordringarna på Damaras och Ziroca

Med hänvisning till hovrättens bedömning avseende åtalpunkterna 2 och 3 anser hovrätten att det är styrkt att de i Spar bokförda tillgångarna i form av fordringar på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan företrädare för bolagen att beloppen inte skulle betalas. Årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2015 är därmed missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet till följd härav har bokförts med 6 150 992 kr för högt belopp.

Fordran på Gold

Det saknas anledning att göra någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort i denna del. Hovrätten instämmer således i att Spars fordran mot Gold måste anses ha varit utan värde per den 31 december 2015 eftersom Gold saknade betalningsförmåga. Årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2015 är därmed missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet till följd härav har bokförts med 2 539 547 kr för högt belopp. Det är fråga om en så påtaglig felbedömning att det bokförda värdet på fordran ska betraktas som en oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Fordran på Guld

Inte heller såvitt avser fordran på Guld finns det anledning att göra någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort. Hovrätten instämmer således i att Spars fordran mot Guld måste anses ha varit utan värde per den 31 december 2015 eftersom Guld saknade betalningsförmåga. Årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2015 är därmed missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet till följd härav har bokförts med 1 108 257 kr för högt belopp. Det är fråga om en så påtaglig felbedömning att det bokförda värdet på fordran ska betraktas som en oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Sammanfattningsvis såvitt gäller denna åtalspunkt kommer hovrätten således fram till att årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2015 är missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet har bokförts med 9 798 796 kr för högt belopp. Det egna kapitalet har felaktigt redovisats med 10 649 656 kr i stället för med högst 850 860 kr. Till följd härav kan bolagets ekonomiska ställning per den 31 december 2015 och resultat såvitt avser räkenskapsåret 2015 inte i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen. Det föreligger följaktligen även vad gäller denna åtalspunkt i objektivt hänseende grund för att döma till ansvar för bokföringsbrott.

Ansvar och rubricering

Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2015 är daterad den 30 juni 2016 och undertecknades av bl.a. Pontus Ljunggren, som var styrelseledamot i Spar. Samma datum undertecknade han i egenskap av styrelseledamot i Gold det bolagets årsredovisning. Han var dessutom vid denna tidpunkt, sedan augusti 2014, likvidator för Guld. Av utredningen framgår att Spars bokförda fordran på Guld hade uppkommit genom att Spar sedan Guld trätt i likvidation betalat bolagets löpande kostnader.

Mot denna bakgrund, och med hänvisning till hovrättens bedömning i fråga om Pontus Ljunggrens ansvar för fordringen på Gold i åtalspunkten 3, har det inte någon avgörande betydelse för bedömningen av hans ansvar för fordringarna på Gold och Guld i denna åtalspunkt att det inte har presenterats någon utredning som rent konkret visar att Pontus Ljunggren kände till att dessa värdelösa fordringar var bokförda som tillgångar i Spar. Hovrätten anser i stället att han utifrån omständigheterna måste ha

förstått att det förelåg en avsevärd risk för att tillgångarna i Spar bestod av bl.a. fordringar på Gold och Guld. Inga omständigheter talar emot att Pontus Ljunggren var likgiltig inför att dessa fordringar felaktigt var upptagna som tillgångar. Att de värdelösa fordringarna på Gold och Guld var bokförda som tillgångar i Spars årsredovisning utgjorde alltså inte ett relevant skäl för Pontus Ljunggren att avstå från att underteckna årsredovisningen. Han har därmed haft uppsåt till gärningen i dessa delar.

I Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2015 angavs att fordringarna på Damaras och Ziroca hade omklassificerats till långfristiga fordringar. I denna årsredovisning fanns alltså dessa bolag namngivna, vilket i än högre grad än beträffande åtalpunkten 3 borde ha föranlett Pontus Ljunggren att reagera och vidta åtgärder. Även hans underlåtenhet härvidlag var oaktsam på ett sätt som inte kan anses ursäktligt. Pontus Ljunggren ska därför dömas till ansvar även i denna del.

Med hänvisning till vad som anförts hänförligt till frågan om ansvar för Henric Clewehielm i åtalpunkten 2 anser hovrätten att det är styrkt att han kände till att samtliga de värdelösa fordringar som omfattas av nu aktuell åtalpunkt var bokförda som tillgångar i Spar. Det kan därtill nämnas att han så sent som i maj 2016 vidtog åtgärder för att ytterligare förlänga löptiden i låneavtalen för Damaras och Ziroca till den 31 december 2017. Även beträffande denna åtalpunkt finner således hovrätten att Henric Clewehielm har haft uppsåt till gärningen i dess helhet.

På de av åklagarna angivna skälen är det brott som Henric Clewehielm har begått att bedöma som grovt bokföringsbrott.

Det förhållandet att hovrätten finner visat att Pontus Ljunggren begått uppsåtligt brott endast i förhållande till de delar av gärningen som avser fordringarna på Gold och Guld innebär inte att han därmed kan undgå ansvar för grovt bokföringsbrott vid bedömningen av gärningen som helhet. Såvitt avser fordringarna på Gold och Guld har inte några osanna handlingar, som upprättats för skens skull, använts som underlag i bokföringen. De i övrigt av åklagarna angivna skälen för grovt brott är dock

tillämpliga vad avser de delarna av gärningen. Vid en helhetsbedömning anser hovrätten att även Pontus Ljunggren ska dömas för grovt bokföringsbrott.

Tingsrättens dom ska således ändras på så sätt att både Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren ska dömas för grovt bokföringsbrott avseende åtalpunkten 4.

Åtalpunkten 5

Aktieägartillskottet från Payments

På de skäl som tingsrätten anfört finner även hovrätten att det är styrkt att det inte fanns någon bindande överenskommelse om apportemission i Payments redan i december 2016, och att det därför var fel att bokföra emissionen på det året. Som tingsrätten anfört saknade därmed Payments betalningsförmåga för det ifrågavarande aktieägartillskottet, varför Spar inte fick ta upp tillskottet som en tillgång i sin balansräkning för räkenskapsåret 2016.

Årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2016 är därmed missvisande eftersom tillgångar till följd härav har bokförts med 15 075 000 kr för högt belopp.

Överlåtelsen av fordringarna på Damaras och Ziroca

Hovrätten har alltså i anslutning till åtalpunkterna 2–4 funnit att Spars fordringar på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan företrädare för bolagen att beloppen inte skulle betalas. Som hovrätten redan har konstaterat var det således fel att bokföra fordringarna som tillgångar i Spar under räkenskapsåren 2014 och 2015. Därmed har det enligt hovrättens mening inte heller funnits förutsättningar att till följd av Spars överlåtelse av fordringarna till Payments låta bokföra en fordran mot det sistnämnda bolaget i stället för fordringar mot Damaras och Ziroca.

Årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2016 är därmed missvisande eftersom tillgångar till följd härav har bokförts med 6 855 637 kr för högt belopp. Det är fråga om en så påtaglig felbedömning att det bokförda värdet på fordran ska betraktas som en oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Goldavtalet

Liksom tingsrätten kan hovrätten konstatera att Spars åtagande enligt Goldavtalet inte var beroende av huruvida Gold självt kunde betala sina småsparare eller inte, utan att åtagandet gällde utan inskränkningar. På de av tingsrätten anförda skälen är det även hovrättens bedömning att utgångspunkten måste vara att Spar borde ha bokfört förpliktelsen mot Gold som en skuld i årsredovisningen för räkenskapsåret 2016.

Vad gäller det belopp som skulden borde ha bokförts till kan det konstateras att det belopp som anges i avtalet – 7 128 036 kr – är mycket precist. Redan med hänsyn härtill framstår det som osannolikt att beloppet skulle vara ”gripet ur luften”. Att beloppet bestämts utifrån någon form av underlag framgår även av Goldavtalets hänvisning till en bilaga, som dock inte har påträffats under utredningen.

Det kan konstateras att det enligt Golds årsredovisning för räkenskapsåret 2016 fanns bokförda skulder till dess småsparare med ca 5,9 miljoner kr per den 31 december 2016. Av utredningen framgår vidare att det per den 23 december 2016 – dvs. samma datum som Goldavtalet ingicks – fanns bokförda skulder i Gold till dess småsparare om ca 6,7 miljoner kr. Såväl det förra som senare beloppet ligger relativt nära det i Goldavtalet angivna beloppet. Henric Clewehielm har med hänvisning till ett mejl från Åke Moberg själv hävdad att det i avtalet angivna beloppet var avstämt mot bokföringen i Gold per den 30 september 2016.

Mot bakgrund av det ovan anförda framstår de förklaringar som lämnats av de tilltalade till varför förpliktelsen inte bokfördes – nämligen att det inte fanns några sparkunder kvar i Gold i slutet av 2016 och att det system för småspararnas skulder som användes i Gold inte var tillförlitligt – som föga trovärdiga. Det kan vidare tilläggas att för det fall storleken på Golds skuld till dess småsparare verkligen framstod som så osäker för de tilltalade som de själva hävdad, bör den enda rimligt ansvarsfulla åtgärden ha varit att bokföra en skuld i enlighet med det i Goldavtalet angivna beloppet. Något annat kan knappast anses förenligt med den försiktighetsprincip som är en grundläggande regel vid upprättande av bokslut (se 2 kap. 4 § första stycket 3 årsredovisningslagen [1995:1554]).

Hovrättens sammantagna bedömning i denna del är att förpliktelsen rätteligen skulle ha bokförts som en skuld i Spars balansräkning till det belopp som angavs i Goldavtalet, dvs. 7 128 036 kr. Det är fråga om en så påtaglig felbedömning att underlåtenheten att bokföra skulden ska betraktas som en oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Sammanfattningsvis såvitt gäller denna åtalspunkt kommer hovrätten således fram till att årsredovisningen för Spar avseende räkenskapsåret 2016 är missvisande eftersom tillgångar har bokförts med totalt 21 930 637 kr för högt belopp och skulder har bokförts med 7 128 036 kr för lågt belopp. Det egna kapitalet redovisades i årsredovisningen med 10 051 487 kr i stället för till högst minus 19 007 186 kr. Till följd härav kan bolagets ekonomiska ställning per den 31 december 2016 och resultat såvitt avser räkenskapsåret 2016 inte i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen. Det föreligger följaktligen även vad gäller denna åtalspunkt i objektivt hänseende grund för att döma till ansvar för bokföringsbrott.

Ansvar och rubricering

Inledningsvis kan konstateras att Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 är daterad den 5 maj 2017 och undertecknad av bl.a. Pontus Ljunggren, som var ordförande och styrelseledamot i Spar vid den tidpunkten.

I fråga om den del av gärningen som avser aktieägartillskottet från Payments gör hovrätten samma bedömning som tingsrätten beträffande såväl Henric Clewehielm som Pontus Ljunggren. Även hovrätten anser således att det är fråga om uppsåtligt brott från deras sida i den delen.

Vad därefter gäller den bokförda fordran mot Payments avseende Damaras och Ziroca noterar hovrätten att överlåtelsen av fordringen från Spar till Payments registrerades i Spars bokföring den 17 mars 2017 och alltså efter att revisorn Daniel Eriksson dels ställt ingående och kritiska frågor kring Spars påstådda lån till Damaras och Ziroca, dels den 15 mars 2017 tillställt Spars styrelse – med kopia till Finansinspektionen – en erinran avseende bl.a. dessa lån. Överlåtelseavtalet undertecknades för Spars räkning av Anders Blomkvist och för Payments räkning av bl.a. Henric Clewehielm.

Av utredningen, inklusive Pontus Ljunggrens egna uppgifter, framgår att Pontus Ljunggren senast den 6 mars 2017 – via mejl från Henric Clewehielm – fick kännedom om lånen och att dessa ifrågasattes inom ramen för revisionen. Pontus Ljunggren undertecknade vidare styrelsens beslut den 16 mars 2017 om att överlåta fordringarna på Damaras och Ziroca till Payments, vilket enligt beslutet innebar att Spars fordran mot Payments ökade med motsvarande belopp. Härav framgår således att Pontus Ljunggren var högst involverad i och införstådd med att den aktuella fordringen bokfördes i Spar.

I en skrivelse till Finansinspektionen den 21 mars 2017 förklarades från Spars sida att det inte var fråga om lån utan i stället förskottsbetalningar avseende Payments förvärv av betaltjänstvolym. Pontus Ljunggren, som tillsammans med Anders Blomkvist undertecknade skrivelsen, har själv uppgett att han uppfattade denna förklaring som en efterhandskonstruktion. Samma förklaring lämnades i den rapport som Pontus Ljunggren tillsammans med Anders Blomkvist ställde till Finansinspektionen den 12 april 2017. I den rapporten informerades vidare om att fordringarna hade ”flyttats” från Spar till Payments.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts kan det enligt hovrättens bedömning inte anses råda något tvivel om att Pontus Ljunggren, då han undertecknade Spars årsredovisning, måste ha insett att den i Spar bokförda fordran mot Payments avseende Damaras och Ziroca var utan värde. Med hänvisning till hovrättens bedömning i åtalspunkterna 2–4 är det vidare uppenbart att även Henric Clewehielm var införstådd med att så var fallet. Både Pontus Ljunggren och Henric Clewehielm har således begått också denna del av gärningen uppsåtligen.

Vad slutligen gäller Goldavtalet kan konstateras att detta för Golds räkning undertecknades av Pontus Ljunggren. Han var således väl införstådd med den förpliktelse som avtalet innebar för Spar. Det råder inte heller någon tvekan om att detsamma gällde för Henric Clewehielm. Det framstår på det hela taget som en fullt ut medveten åtgärd att inte bokföra förpliktelsen som en skuld i Spar. Hovrätten finner

följaktligen att både Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren haft uppsåt till gärningen under åtalspunkten 5 i dess helhet.

På de av åklagarna angivna skälen ska såväl Henric Clewehielm som Pontus Ljunggren dömas för grovt bokföringsbrott. Det innebär, även med beaktande av att hovrätten till skillnad från tingsrätten alltså anser att hela åtalet hänförligt till nu aktuell åtalspunkt är styrkt, att tingsrättens domslut i fråga om skuld i denna del inte ska ändras.

Åtalspunkten 6

Hovrätten gör såvitt avser åtalspunkten 6 ingen annan bedömning än den som tingsrätten har gjort, vare sig i fråga om skuld eller rubricering. Tingsrättens dom ska således i denna del stå fast beträffande samtliga tilltalade, dock att sluttiden för brotten ska justeras till den 5 maj 2017 då årsredovisningen undertecknades.

Åtalspunkten 7

Innebar nyemissionen att Payments ägande i Easy minskade?

I likhet med tingsrätten kan hovrätten konstatera att Payments efter apportemissionen i Payments och före nyemissionen i Easy ostridigt var ägare till 100 procent av aktierna i Easy. Efter nyemissionen i Easy var Payments ostridigt *registrerad* ägare till endast 25 procent av aktierna i Easy. Resterande aktier var i stället registrerade på WOC (25 procent) och 3W (50 procent).

Henric Clewehielm har även i hovrätten hävdade att det registrerade aktieinnehavet inte motsvarar verkliga förhållanden, utan att Payments efter nyemissionen fortfarande ägde samtliga aktier i Easy samt att WOC och 3W innehade 25 respektive 50 procent av aktierna med panträtt. Också Pontus Ljunggren har gjort gällande att det i själva verket var fråga om en säkerhetsöverlåtelse.

Vad gäller frågan om nyemissionen innebar en definitiv äganderättsövergång eller endast en säkerhetsöverlåtelse kan till en början konstateras att den dokumentation avseende emissionen som funnits tillgänglig för beslagtagande inom ramen för förundersökningen, liksom de handlingar som gavs in till Bolagsverket med anledning

av emissionen, i princip entydigt talar för att WOC respektive 3W blev ägare till aktierna i Easy till följd av emissionen.

Som tingsrätten angett beslutade styrelsen i Payments vid ett möte den 4 april 2017 att uppdra åt styrelsen i Easy att genomföra nyemissionen. Bland annat angavs i protokollet från detta möte att 24Money inte hade kapacitet att genomföra ett kapitaltillskott varför ”tidigare grundare som innehar optionsrätt i Easy” skulle komma att teckna aktierna. Det finns inte något i protokollets innehåll som antyder annat än att intentionen var att Payments skulle avstå sin företrädesrätt till de nya aktierna vid emissionen och att ägandet av Easy därefter skulle vara delat på tre olika ägare enligt fördelningen 25, 25 och 50 procent. Det kan nämnas att såväl Henric Clewehielm som Pontus Ljunggren närvarade vid detta styrelsemöte.

Vidare finns det, som även tingsrätten noterat, i protokollet från den extra bolagsstämman i Payments den 15 maj 2017 uttalanden som med styrka talar för att emissionen skulle leda till en utspädning av Payments ägande i Easy och att samtliga närvarande, bl.a. Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren, var väl medvetna om det. Närmare bestämt angavs i protokollet att stämman ansåg att även om ägandet blev mindre så hade en notering av aktierna en kraftigt övervägande positiv effekt på värdet som översteg utspädningen. Det angavs också att emissionen innebar att ”tidigare avtal om option gentemot grundarna i Easy” kunde genomföras. Av en åberopad inspelning framgår att Henric Clewehielm vid stämman uttalade att nyemissionen innebar att Easy inte längre skulle vara ett helägt dotterbolag till Payments.

Av protokollet från den extra bolagsstämman i Easy samma dag framgår att stämman antog styrelsens förslag till beslut om kontantemission, varvid hänvisades till en handling benämnd bilaga 2. I den handlingen anges bl.a. att aktierna ska tecknas i enlighet med den fördelning mellan Payments, WOC och 3W som senare också kom att anmälas till Bolagsverket och registreras. Vidare anges i bilaga 2 att teckning ska ske genom kontant betalning senast den 25 maj 2017. Inte heller i detta protokoll med bifogad handling finns någon som helst antydning om annat än att avsikten var att WOC och 3W skulle bli ägare till aktier i Easy genom nyemissionen.

Protokollet från den extra bolagsstämman i Easy, inklusive bilaga 2, gavs in till Bolagsverket tillsammans med intyg från bank och revisor om att betalning av den totala teckningslikviden om 450 000 kr hade skett.

Bland de dokument som tagits i beslag kan även nämnas den aktiebok för Easy som Henric Clewehielm upprättade under sommaren 2017. Enligt denna aktiebok ägde Payments och WOC efter emissionen 25 procent vardera av aktierna medan resterande 50 procent ägdes av 3W.

Hovrätten instämmer i vad tingsrätten angett som sin slutsats beträffande utredningen i form av mejl och inspelade telefonsamtal under våren och sommaren 2017; i det materialet finns inte heller någonting som tyder på att de inblandade personerna då hade för avsikt att genomföra en säkerhetsöverlåtelse eller en pantsättning. Tvärtom talar denna utredning i princip uteslutande för att avsikten var att emissionen skulle leda till en utspädning av Payments ägande i Easy och att denna avsikt också förverkligades enligt de inblandades uppfattningar. I fråga om den del av aktierna som vid emissionen tecknades av 3W är det dessutom helt uppenbart så att Christopher Berg var fullständigt inställd på att 3W genom nyemissionen skulle få tillbaka den andel i Easy som bolaget haft före apportemissionen i Payments och att han efter nyemissionen var övertygad om att så också hade skett. Det framstår som högst osannolikt att det ens föresvävat Christopher Berg att nyemissionen skulle innebära något annat än ett definitivt ägande för 3W av de aktier i Easy som 3W tecknade.

Det förhållandet att all korrespondens mellan de inblandade personerna inte skett via mejl och telefonsamtal som avlyssnats, och att kontakter antagligen skett även via t.ex. Skype och vid personliga möten, föranleder inte hovrätten att göra någon annan bedömning eftersom den omfattande utredning som trots allt föreligger avseende deras kontakter så klart och tydligt visar på deras intentioner.

De tilltalades invändningar om att nyemissionen inte innebar att WOC och 3W rent faktiskt blev ägare till aktier i Easy, och att Payments alltjämt efter emissionen var ensam ägare till samtliga aktier, stödjer sig framförallt på två olika dokument. Det är fråga om dels ett dokument som Henric Clewehielm hävdade utgör en bilaga till

protokollet från den extra bolagsstämma som hölls i Payments den 15 maj 2017, dels ett dokument som enligt dess lydelse utgör ett avtal om säkerhetsöverlåtelse mellan Payments och WOC. Det kan konstateras att innehållet i dessa dokument i sig ger stöd åt vad de tilltalade hävdade om att WOC och 3W tecknade aktier i Easy vid nyemissionen för Payments räkning och att de förstnämnda bolagen därefter innehade aktierna endast med panträtt.

Åklagarna har framhållit att inget av dessa två dokument anträffats vid husrannsakan, varken i fysisk eller elektronisk form, och att dokumenten i stället förts in i utredningen genom att Henric Clewehielm företett dem endast i fysisk form. Det har således inte funnits möjlighet att genomföra någon it-forensisk undersökning av dokumenten i syfte att försöka fastställa när de upprättades. Trots detta finns det enligt hovrättens mening flera omständigheter som starkt talar för att dokumenten har upprättats först i efterhand och således inte ger uttryck för de verkliga förhållandena.

Det kan konstateras att innehållet i handlingen som uppgetts utgöra en bilaga till protokollet från Payments extra bolagsstämma den 15 maj 2017 inte är förenligt med uttalandena i själva protokollet. Som ovan redogjorts för angavs i protokollet att nyemissionen skulle innebära att Payments ägande i Easy blev mindre samt användes uttrycket ”utspädning” i protokollet. Protokollet och den påstådda protokollsbilagan beskriver således diametralt olika konsekvenser av nyemissionen gällande Payments ägande i Easy, vilket i sig framstår som minst sagt märkligt.

Avtalet om säkerhetsöverlåtelse är daterat den 31 maj 2017 och undertecknat av Anders Blomkvist för både WOC:s och Payments räkning. Även Pontus Ljunggren har för Payments räkning undertecknat handlingen. Henric Clewehielm har uppgett att det är han som har formulerat dess innehåll.

Redan dokumentets signatörer väcker betänkligheter rörande dess bevisvärde. Det står nämligen klart att Anders Blomkvist – som vid denna tidpunkt var VD i Payments och dessutom ägare till samtliga aktier i WOC – på grund av jäv knappast fick företräda Payments i detta sammanhang (se 8 kap. 34 § första stycket 3 aktiebolagslagen, ABL [2005:551]). Det förhållandet att avtalet innehöll ett borgensåtagande innebar därtill att

Anders Blomkvist i sin egenskap av VD inte fick ingå avtalet för Payments räkning enligt bolagets interna instruktioner. Vidare hade Pontus Ljunggren vid denna tidpunkt inte rätt att i egenskap av styrelseledamot ensam teckna Payments firma.

Att handlingen följaktligen undertecknats av personer som uppenbart inte var behöriga därtill är i sig anses ägnat att så tvivel om dess relevans för bedömningen av åtalet. Även bortsett från att avtalet på grund av uppenbart kompetensöverskridande inte synes kunna göras gällande mot Payments, får det förhållande att det påstådda avtalet inte ingåtts i behörig ordning också anses ge stöd för vad åklagarna gjort gällande om att handlingen de facto upprättats långt efter dess datering och att innehållet utgör en efterhandskonstruktion.

Åklagarna har dessutom i hovrätten åberopat ny bevisning i form av telefonsamtal som visar att Henric Clewehielm och Anders Blomkvist besökte Pontus Ljunggren i Skövde i november 2017. Därmed får de tilltalades påståenden om att de och Anders Blomkvist inte träffades under hösten 2017 anses vederlagda. Syftet med besöket synes ha varit att diskutera en plan som Henric Clewehielm hävdade skulle få dem att framstå som ”good guys”. Det är visserligen inte möjligt att med säkerhet slå fast att det var då som säkerhetsöverlåtelseavtalet upprättades, men utredningen kan i vart fall anses tala i den riktningen. Säkerhetsöverlåtelseavtalet företeddes för första gången av Henric Clewehielm några månader senare i samband med att han gjorde en polisanmälan mot bl.a. Firoz Patel för falsk angivelse/falsk tillvitelse.

Det finns härutöver ytterligare omständigheter rörande det påstådda avtalet som också framstår som anmärkningsvärda och i sig är ägnade att betvivla att handlingen speglar de verkliga förhållandena. Härvid kan särskilt framhållas att den fulla innebörden av Payments borgensåtagande enligt avtalet – på grund av avtalets hänvisning till aktieägaravtalet den 9 april 2017 – är att Payments riskerar att behöva betala 15 miljoner kr för att kunna lösa panten för de aktier i Easy som innehas av WOC. Det är alltså fråga om en högst avsevärt större summa än den teckningslikvid om 125 000 kr som WOC betalade för samma aktier. Sett ur Payments perspektiv ter sig ett godtagande av ett sådant scenario som närmast helt obegripligt.

Inget har heller framkommit av utredningen i övrigt som tyder på att det funnits skäl för Payments att ingå ett avtal med sådan innebörd. Det förhållandet att de bolag som tecknade aktier vid nyemissionen, dvs. Payments, WOC och 3W, samtliga lånade pengar till sina respektive teckningslikvider av Henric Clewehielm gör att det framstår som än mindre begripligt att Payments skulle ha gått med på arrangemanget enligt säkerhetsöverlåtelseavtalet. Det ter sig som ett oerhört mycket enklare och klart mer fördelaktigt alternativ för Payments om bolaget i stället hade lånat pengar direkt av Henric Clewehielm även till teckningslikviden om 125 000 kr för de aktier som nu kom att tecknas av WOC.

Det kan i detta sammanhang tilläggas att det inte framkommit någon vederhäftig förklaring till varför WOC, som vid tidpunkten för nyemissionen ägdes av Anders Blomkvist och kort därefter överläts till Henric Clewehielm för 100 kr, överhuvudtaget kom att bli inblandad i emissionen.

Enligt hovrätten uppfattning är det tydligt att det har legat i Firoz Patels intresse att inte vidkännas att nyemissionen medförde att Payments ägande minskade. Det saknas skäl att ifrågasätta vad han uppgett om att han inte var delaktig vid planerandet och genomförandet av emissionen. Det förhållandet att det av handlingar som åberopats av de tilltalade framgår att Firoz Patel i olika sammanhang och på olika sätt gett uttryck för att Payments efter nyemissionen alltså ägde 100 procent av Easy, kan mot den bakgrunden inte tillmätas någon egentlig betydelse för bedömningen i denna del.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser hovrätten att det saknas skäl att fästa avseende vid vad de tilltalade gjort gällande om säkerhetsöverlåtelse. Hovrätten finner i stället att det är ställt bortom rimligt tvivel att nyemissionen innebar att 3W och WOC förvärvade äganderätten till de aktier i Easy som de tecknade sig för. Detta innebär att hovrätten, till skillnad från tingsrätten, anser att det är visat att Payments ägande i Easy till följd av nyemissionen minskade från 100 procent till 25 procent.

Värdet på Easy

Hovrätten finner inte anledning att göra någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort i fråga om Easys värde. Även hovrätten utgår således i det följande

från att Easys verkliga värde får anses ha uppgått till 10 miljoner kr vid tidpunkten för nyemissionen.

Utgångspunkterna för hovrättens bedömning av nyemissionens effekter för Payments

Liksom tingsrätten anser hovrätten att det är uppenbart att aktieöverlåtelseavtalet ingick i samma avtalspaket som aktieägaravtalet som undertecknades samma dag, nämligen den 9 april 2017, och som nyemissionen i Easy. Vidare kan även hovrätten konstatera att det var en förutsättning för att Christopher Berg skulle underteckna aktieöverlåtelseavtalet att det fanns en överenskommelse mellan honom och Henric Clewehielm om att 3W skulle få tillbaka aktierna i Easy. Tingsrätten har mot denna bakgrund ansett att man vid bedömningen av vilka effekter emissionen fick för Payments måste ta hänsyn till hela avtalspaketet, och att jämförelsen ska utgå från förhållandena före apportemissionen i Payments.

Hovrätten delar inte tingsrättens uppfattning härvidlag. I 17 kap. 3 § ABL finns bestämmelser om otillåtna värdeöverföringar. Dessa bestämmelser, som är uppställda till skydd för borgenärerna, kan inte åsidosättas ens med samtliga aktieägares samtycke. De omfattar alla slag av transaktioner som är att anse som värdeöverföringar från bolaget till aktieägare eller annan, oavsett hur värdeöverföringen har betecknats. Det har inte någon betydelse om värdeöverföringen beslutas vid bolagsstämma, informellt av aktieägarna samfällt, av styrelsen eller på annat sätt. (Se Svante Johansson m.fl., Aktiebolagslagen, kommentaren till 17 kap. 3 §, JUNO version 15.) På grund av dessa bestämmelser finns det inte utrymme för att vid bedömningen av nyemissionens effekter för Payments del ta hänsyn till det förhållandet att Henric Clewehielm och Christopher Berg sinsemellan haft en överenskommelse om att de Easy-aktier som kom i Payments ägo genom apportemissionen endast temporärt skulle stanna kvar i Payments. Samma bedömning gör sig gällande även om Henric Clewehielm vid överenskommelsens ingående skulle anses ha agerat på uppdrag av styrelsen eller alla aktieägare (vilket det i och för sig inte finns skäl att tro). En motsatt slutsats skulle innebära att sätta bestämmelserna i 17 kap. 3 § ABL ur spel, och det är alltså inte rättsligt möjligt att göra.

Mot bakgrund av vad som nu anförts utgår hovrätten således i det följande från att nyemissionen medförde att Payments ägande i Easy minskade med 75 procent. Det värde som Payments som högst kan ha avhärskt till följd av emissionen uppgår följaktligen till 7,5 miljoner kr (75 procent av 10 miljoner kr).

Skedde avhändandet genom gåva eller annan liknande åtgärd?

Det kan konstateras att Payments i dess egenskap av aktieägare i Easy hade en lagstadgad företrädesrätt till de nya aktierna vid emissionen (se 13 kap. 1 § ABL). I protokollet från Payments styrelsemöte den 4 april 2017 angavs som förklaring till att bolaget skulle avstå från denna företrädesrätt att man saknade kapacitet att göra det för Easy nödvändiga kapitaltillskottet. Vid bolagstammorna den 15 maj 2017 fattades beslut som innebar att WOC och 3W fick köpa in sig i Easy för 10 öre per aktie.

Den beslutade teckningskursen bör för det första sättas i relation till att Payments 100-procentiga ägande av Easy hade ett bokfört värde i Payments om 53,5 miljoner kr. Om teckningskursen hade bestämts på grundval av det bokförda värdet hade det medfört att varje aktie skulle ha kostat 10,70 kr. Även en teckningskurs beräknad på att Easy rätteligen hade ett värde om högst 10 miljoner innebär en högst avsevärd differens i förhållande till den beslutade teckningskursen om 10 öre.

Anledningen till att Christopher Bergs bolag 3W gavs möjlighet att köpa tillbaka dess aktier i Easy till det låga priset om 10 öre per aktie är uppenbar. Det var helt enkelt den slutliga delen i arrangemanget som gick ut på att Christopher Berg ”lånade ut” 3W:s Easy-aktier till Payments för att stärka det egna kapitalet i bokslutet för räkenskapsåret 2016 och som i sin tur möjliggjorde för Spar att bokföra ett aktieägartillskott från Payments på samma räkenskapsår (se åtalpunkterna 5 och 6). Genom nyemissionen kunde Christopher Berg ta tillbaka de ”utlånade” aktierna i Easy från Payments. Som ovan berörts är ett sådant arrangemang dock inte godtagbart ur ett aktiebolagsrättsligt perspektiv.

Utredningen i målet tyder på att det redan före nyemissionen var avtalat att Anders Blomkvist skulle överlåta sina aktier i WOC till Henric Clewehielm sedan WOC förvärvat aktier i Easy. Bland annat Anders Blomkvist har uppgett att så var fallet.

Henric Clewehielm har hävdat att det funnits en överenskommelse med Payments ägare, däribland Firoz Patel, om att bl.a. han var berättigad till viss ersättning och att det var detta som åsyftades i olika protokoll avseende nyemissionen när det angavs att tidigare grundare hade optionsrätt. Enligt Henric Clewehielm gjorde han investeringar i ett bolag som var föregångare till Easy och vid senare överlåtelser av Easy-aktier ”glömdes” dessa investeringar, vilket innebar att han inte fick någon kompensation för de pengar han lagt ner i verksamheten.

Firoz Patel har vid sitt förhör i hovrätten förnekat att det skulle ha förelegat någon överenskommelse om dylik kompensation till Henric Clewehielm. Den mycket omfattande utredningen i övrigt ger inte heller stöd för att Payments ägare skulle ha gått med att ersätta Henric Clewehielm eller att han överhuvudtaget skulle ha en legalt grundad rätt till ersättning enligt vad han gjort gällande. Däremot visar utredningen att han på olika sätt genom åren uppenbarligen försökt att felaktigt tillskapa sig en sådan rätt. Även Pontus Ljunggren var delaktig vid i vart fall någon av de åtgärderna.

I detta sammanhang kan även nämnas att den officiella förklaringen till nyemissionen i Easy, nämligen att Easys aktiekapital behövde höjas till 500 000 kr för att kunna göra bolaget publikt inför en kommande marknadsnotering, inte ter sig trovärdig. Av utredningen framgår nämligen att det med råge fanns tillräckligt med fritt eget kapital i Easy för att aktiekapitalet hade kunnat ökas till önskad nivå genom en fondemission. Om en sådan emission hade valts i stället för en nyemission hade Payments bibehållit sitt ägande av Easy till 100 procent. Att alternativet fondemission inte valdes ter sig således, sett ur Payments perspektiv, svårförståeligt.

Allt sammantaget talar för att nyemissionen inte först och främst genomfördes för att öka aktiekapitalet i Easy utan att det huvudsakliga syftet i stället var att överföra aktier i det bolaget från Payments till 3W och WOC. Payments erhöll ingen kompensation för att bolaget genom utspädningen och den riktade emissionen avstod från 75 procent av ägandet i Easy, motsvarande 7,5 miljoner kr. Under sådana förhållanden anser hovrätten att åklagarna har styrkt att nyemissionen innebar att Payments genom gåva eller annan liknande åtgärd avhändes egendom av betydande värde.

Frågan om obestånd

För att brottet oredlighet mot borgenärer ska aktualiseras förutsätts enligt 11 kap. 1 § första stycket brottsbalken att den som gärningsmannen företräder antingen befinner sig på obestånd vid avhändandet eller att gärningsmannen genom sitt agerande framkallar eller orsakar obestånd. Vidare omfattas det fallet att det föreligger påtaglig fara för obestånd vid avhändandet, liksom det fallet att han genom sitt agerande framkallat eller orsakat påtaglig fara för obestånd. Åklagarna har i hovrätten justerat gärningsbeskrivningen på så sätt att samtliga nu nämnda fall omfattas av åtalet.

Utredningen visar klart att Payments redan vid inledningen av 2017 befann sig i en mycket svår ekonomisk situation. Enligt den prognos som Anders Blomkvist skickade per mejl till bl.a. Henric Clewehielm i början av februari 2017 uppgick Payments s.k. burn rate (negativa kassaflöde) för perioden januari–augusti 2017 till 26,5 miljoner. Kostnaderna beräknades överstiga intäkterna med 2,2-5,4 miljoner kr per månad under den perioden. För hela året var prognosen för bolagets burn rate drygt 33 miljoner kr. Den dåvarande ekonomichefen Åke Moberg har i förhör bekräftat uppgifterna i prognosen och att verksamheten i Payments bedrevs med stora underskott.

Verksamheten finansierades framför allt med medel från inlåningsverksamheten i Spar. Detta skapade en ackumulerad skuld till Spar om till slut ca 43 miljoner, som samtidigt utgjorde Spars huvudsakliga tillgång. Spar hade för egen del en skuld till dess småsparare om ca 33 miljoner. Den för inlåningsverksamheten i Spar så kritiska nivån på det egna kapitalet om 10 miljoner kr kunde således upprätthållas endast om Spars tillgång i form av fordran på Payments var balansgill, dvs. om Payments hade förmåga att betala sin skuld till Spar. Payments huvudsakliga tillgångar utgjordes av dels aktier i Spar till ett bokfört värde om 10,65 miljoner kr, dels aktier i Easy till ett bokfört värde om 53,5 miljoner kr.

Särskilt med beaktande av att Payments aktieinnehav i Easy till största del var avsedd som ett enbart temporärt innehav, enligt vad hovrätten redan funnit visat, kan det mot bakgrund vad som nu angetts konstateras att den ekonomiska situationen i Payments var ohållbar utan hjälp från Firoz Patels sida. Detta trots att aktierna i Easy var bokförda till ett alldeles för högt värde och rätteligen motsvarade endast

10 miljoner kr. Att Payments var beroende av stöd från Firoz Patel har bekräftats genom bl.a. Mattias Anes vittnesmål. Mattias Ane efterträdde Åke Moberg som ekonomichef i Payments och har berättat att Payments skulle ha försatts i konkurs i maj 2017 om inte Firoz Patel hade tillskjutit pengar. Flera andra anställda har vidare vittnat om att det fanns en stor oro kring löneutbetalningarna hela våren 2017 och att lönerna betalades ut för sent. Till ytterligare stöd för den prekära ekonomiska situation som Payments befann sig i under våren och sommaren 2017 talar den omständigheten att Enrique Novella, som erbjöds att efterträda Anders Blomkvist som VD i Payments, avböjde detta sedan han getts tillfälle att sätta sig in i bolagets ekonomi.

Av utredningen framgår att Firoz Patel från den 26 maj till den 15 augusti 2017 överförde drygt 4,7 miljoner kr till Spar, via Fipaso. Pengarna användes bl.a. till att betala lön till anställda i Payments. Inte ens med hjälp från Firoz Patel var det dock möjligt att reglera samtliga förfallna skulder. Några dagar efter den sista överföringen av pengar uppstod en konflikt mellan Firoz Patel och Henric Clewehielm. Därefter hindrades Henric Clewehielm och hans familjemedlemmar tillträde till Payments lokaler på order av Firoz Patel.

Firoz Patel har vid det förhör som hållits med honom i hovrätten uppgett att han förstod vidden av det ekonomiska underskottet i Payments först då han under sommaren 2017 – efter flera års begäran härom – fick tillgång till information om den finansiella situationen. Enligt honom hade han dessförinnan föreställt sig att det pågick någon form av affärsverksamhet i Payments som genererade pengar, men det visade sig inte vara fallet. Han har också uppgett att han inte hade någon kännedom om att Payments verksamhet finansierades genom medel som lånades in i Spar. Det förhållandet att Payments därmed hade en mycket stor skuld till Spar var en nyhet för honom. Enligt Firoz Patel konfronterade han Henric Clewehielm sedan han upptäckt att Payments ägande i Easy hade minskat och att bl.a. Henric Clewehielms bolag WOC ägde 25 procent av Easy. Henric Clewehielm ska då ha sagt att hans familj alltid hade ägt 25 procent av Easy, vilket Firoz Patel ansåg var en uppenbar lögn och också förmedlade till honom. Henric Clewehielm blev mycket upprörd och svarade därefter inte på ytterligare kontaktförsök. Firoz Patel har i sitt förhör gett tydligt uttryck för att han anser sig ha blivit vilseledd om den ekonomiska situationen i 24Money-bolagen,

att vilseledandet pågick under flera år och att han inte hade genomfört pengaöverföringarna från maj 2017 och framåt om han hade känt till de verkliga förhållandena.

Som hovrätten påpekat i anslutning till åtalspunkten 2 finns det rent allmänt skäl att värdera Firoz Patels lämnade uppgifter med viss försiktighet. Även i denna del kan det dock konstateras att hans vittnesmål i allt väsentligt får stöd av den övriga utredningen. Det råder inte något tvivel om att Payments tillstånd från Finansinspektionen för utgivning av elektroniska pengar var i uppenbar fara med hänsyn till den finansiella situationen. Detta tillstånd utgjorde Firoz Patels incitament till att ekonomiskt stödja 24Money-bolagen. Att rädda Payments tillstånd i det rådande läget skulle, i vart fall annat än endast helt kortsiktigt, ha krävt oerhört mycket pengar. Utredningen om den finansiella situationen får i sig anses tala för att det var osannolikt att någon som hade full insikt om läget skulle ha velat satsa ytterligare pengar i verksamheten. Detta var vidare något som Payments företrädare uppenbart var medvetna om och därför försökte de i det längsta undanhålla information från Firoz Patel. Av mejl och inspelade telefonsamtal under våren och försommaren 2017 framgår att Henric Clewehielm var noggrann med att de finansiella rapporter som skickades till Firoz Patel inte skulle de spegla de rätta förhållandena. Bland annat utelämnades uppgifter om Payments stora skuld till Spar. Det är också tydligt att Henric Clewehielm medvetet underlät att berätta om att nyemissionen hade ägt rum och vilka effekter den hade för Payments ägande i Easy. Tvärtom hävdade han bl.a. i ett mejl den 26 juni 2017 att den kommande börsintroduktionen av Easy skulle komma att ge Firoz Patel full återbäring på hans dittills gjorda betalningar – vilket borde innebära drygt 50 miljoner kr – och använde detta som argument för att be Firoz Patel om ytterligare lån till verksamheten i Payments. Det synes först vara genom att kontakt upprättades mellan Mattias Ane och Firoz Patel under senare delen av sommaren 2017 som Firoz Patel fick tillgång till korrekt information om förhållandena i 24Money-bolagen.

Sammanfattningsvis anser hovrätten, till skillnad från tingsrätten, att utredningen visar att Payments redan var på obestånd innan nyemissionen genomfördes i mitten av maj 2017. De pengar som i slutet av samma månad och under sommaren 2017 överfördes från Kanada var inte heller tillräckliga för att undanröja obeståndssituationen. Dessa

överföringar var för övrigt föranledda av direkt vilseledande uppgifter från Payments företrädare. Den utspädning av Payments ägande i Easy som nyemissionen innebar orsakade alltså inte obestånd eftersom en sådan situation redan förelåg. Däremot är det givet att nyemissionen bidrog till att förvärpa den rådande obeståndssituationen ytterligare.

Med hänsyn till hovrättens ovan redogjorda slutsatser föreligger det i objektivt hänseende grund för att döma till ansvar för oredlighet mot borgenärer. Det förhållandet att deras förfaranden innebar ett uppenbart missbruk av de förtroendeställningar som Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren innehade i Payments till skada för Payments medför därtill att de objektiva förutsättningarna för brottet trolöshet mot huvudman är styrkta.

Ansvar och rubricering

Det kan inte anses råda någon tvekan om att Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren, som båda medverkade vid beslut och åtgärder för Payments räkning i enlighet med vad som angetts i åtalet, agerade med full insikt om att nyemissionen innebar att Payments utan kompensation avhändes egendom av betydande värde och att detta skadade Payments. De var också tveklöst medvetna om den då rådande obeståndssituationen i Payments. Såväl Henric Clewehielm som Pontus Ljunggren har således haft erforderligt uppsåt i samtliga avseenden och ska därför dömas för oredlighet mot borgenärer och för trolöshet mot huvudman.

På det skäl som åklagarna har angett är deras respektive oredlighetsbrott att bedöma som grovt.

Eftersom deras gärningar orsakade betydande skada för Payments är också trolöshetsbrotten att bedöma som grova.

De straffrättsliga regleringarna om oredlighet mot borgenärer och trolöshet mot huvudman har olika skyddsintressen. Med hänsyn härtill föreligger skäl att döma för brotten i konkurrens (se t.ex. Magnus Ulväng, Brottslighetskonkurrens, Om relationer mellan regler och fall, 2013, s. 499).

Tingsrättens dom ska följaktligen ändras på så sätt att Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren ska dömas för grov oredlighet mot borgenärer och grov trolöshet mot huvudman.

Sammanfattning av vad de tilltalade nu döms för

Hovrätten har beträffande åtalpunkterna 1.1–1.4 kommit fram till att tingsrättens dom ska ändras på så sätt att Pontus Ljunggren ska dömas för fyra fall av grovt bokföringsbrott.

Hovrätten ändrar även tingsrättens dom avseende åtalpunkterna 2–4 på så sätt att Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren vardera döms för tre fall av grovt bokföringsbrott. Vidare ändras tingsrättens dom i fråga om Christopher Clewehielm såvitt avser åtalpunkten 2 på så sätt att han, liksom övriga tilltalade, döms för grovt bokföringsbrott. Däremot ska tingsrättens frikännande dom beträffande honom gällande åtalpunkten 3 stå fast.

Tingsrättens domslut avseende åtalpunkterna 5 och 6 står fast. I enlighet härmed ska alltså Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren hänförligt till dessa åtalpunkter dömas för två fall av grovt bokföringsbrott vardera samt Christopher Clewehielm hänförligt till åtalpunkten 6 dömas för grovt bokföringsbrott.

Vad slutligen gäller åtalpunkten 7 ska tingsrättens dom ändras på så sätt att Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren ska dömas för grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenärer.

Påföljder

Henric Clewehielm

Henric Clewehielm döms nu för grovt bokföringsbrott i fem fall (åtalpunkterna 2–6) samt för grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenärer (åtalpunkten 7).

I likhet med tingsrätten kan hovrätten konstatera att Henric Clewehielm utövade ett betydande inflytande inom hela 24Money-koncernen och det tycks i praktiken ha varit han som bestämde inom både Spar och Payments under hela den tid som åtalet avser. Han framstår som klart drivande bakom i princip all den brottsliga verksamheten. Detta framstår som särskilt tydligt beträffande arrangemanget med apportemissionen i Payments och den därpå följande nyemissionen i Easy, vilken i vart fall delvis genomfördes för Henric Clewenhielms egen vinnings skull. Nu anförda omständigheter påverkar straffvärdet gällande samtliga brott i skärpande riktning för hans del.

Av de enskilda gärningarna får brotten hänförliga till åtalspunkten 7 anses ha högst straffvärde. Hovrätten anser att det samlade straffvärdet avseende dessa brott motsvarar fängelse i ett år och sex månader. Härvid har beaktats att trolöshetsbrottet och oredlighetsbrottet utgörs av ett och samma agerande, varför det förhållandet att Henric Clewehielm döms för brotten i konkurrens inte påverkar straffvärdet i någon större mån. Utöver dessa brott ska Henric Clewehielm alltså dömas för fem fall av grovt bokföringsbrott. Inget av de brotten kan sedda för sig anses ha ett straffvärde som endast ligger på straffminimum.

Såväl det förhållandet att det förflutit lång tid sedan i vart fall vissa av brotten begicks som att Henric Clewehielm åläggs näringsförbud (se nästa avsnitt) ska i någon mån beaktas vid straffmätningen.

Vid en samlad bedömning anser hovrätten att straffmätningens värde motsvarar fängelse i tre år och sex månader. Det saknas skäl att välja annan påföljd än fängelse. Tingsrättens dom ska således ändras på så sätt att fängelsestraffets längd för Henric Clewehielms del bestäms till tre år och sex månader.

Christopher Clewehielm

Genom hovrättens dom döms Christopher Clewehielm för två fall av grovt bokföringsbrott (åtalspunkterna 2 och 5).

Såvitt framgår av utredningen har Christopher Clewehielm inte haft någon ledande eller annars pådrivande roll i planeringen av brotten eller dess genomföranden. Det framstår i stället som att han främst agerat enligt instruktioner från andra personer. Det är dock fråga om allvarlig brottslighet som han har varit delaktig i och även för hans del har brotten sedda för sig ett straffvärde som överstiger straffminimum.

Såväl det förhållandet att det förflutit relativt lång tid sedan i vart fall brottet hänförligt till åtalpunkten 2 begicks som att Christopher Clewehielm åläggs näringsförbud (se nästa avsnitt) ska i någon mån beaktas vid straffmätningen.

Hovrätten anser att det samlade straffmätningens värde uppgår till fängelse i ett år. Det saknas skäl att välja annan påföljd än fängelse. Tingsrättens dom ska således ändras på så sätt att fängelsestraffets längd för Christopher Clewehielms del bestäms till ett år.

Pontus Ljunggren

Pontus Ljunggren döms nu för grovt bokföringsbrott i nio fall (åtalpunkterna 1–6) samt för grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenärer (åtalpunkten 7).

Även om Pontus Ljunggren inte synes ha haft ett lika bestämmande inflytande över verksamheten som Henric Clewehielm är det tydligt att han under stora delar av den tidsperiod som åtalet avser innehade flera olika roller som var av central betydelse för den brottslighet som genomfördes i Spar och Payments. Förutom sina styrelseuppdrag i dessa båda bolag var han styrelseledamot och VD i Fipaso och möjliggjorde härigenom bl.a. skenbetalningarna från Firoz Patel till Spar under 2014. Vidare var han ledamot i Gold 2014–2017, vilket av allt att döma var av avgörande betydelse för att obeståndssituationen i Gold kunde fortgå utan att det ledde till konkurs för hela 24Money-koncernen. Även Pontus Ljunggrens uppdrag som likvidator i Guld från 2014 får anses ha varit en viktig beståndsdel i den brottsliga kontexten.

Av de enskilda gärningarna får brotten hänförliga till åtalpunkten 7 anses ha högst straffvärde. Hovrätten anser dock att det samlade straffvärdet avseende dessa brott är

något lägre för Pontus Ljunggrens del än beträffande Henric Clewehielm. Detta med hänsyn till att det av utredningen inte framgår att Pontus Ljunggren fått någon ekonomisk vinning av brotten. Liksom avseende Henric Clewehielm beaktar hovrätten att trolöshetsbrottet och oredlighetsbrottet utgörs av ett och samma agerande, varför det förhållandet att Pontus Ljunggren döms för brotten i konkurrens inte påverkar straffvärdet i någon större mån. Utöver dessa brott ska Pontus Ljunggren alltså dömas för nio fall av grovt bokföringsbrott. Inget av de brotten kan sedda för sig anses ha ett straffvärde som endast ligger på straffminimum.

Det förhållandet att det förflutit lång tid sedan i vart fall vissa av brotten begicks ska i någon mån beaktas vid straffmätningen. I mildrande riktning ska vid straffmätningen också beaktas att Pontus Ljunggren åläggs näringsförbud (se nästa avsnitt) samt sannolikt inte kommer att kunna återuppta sin verksamhet som advokat under lång tid framöver.

Hovrätten anser att det samlade straffmätningens värde för Pontus Ljunggren motsvarar fängelse i tre år. Det saknas skäl att välja annan påföljd än fängelse. Tingsrättens dom ska således ändras på så sätt att fängelsestraffets längd för Pontus Ljunggrens del bestäms till tre år.

Näringsförbud

Hovrätten anser liksom tingsrätten att samtliga tilltalade ska åläggas näringsförbud.

Beträffande förbudstidens längd finner hovrätten inte skäl att göra någon ändring i förhållande till vad tingsrätten har beslutat såvitt avser Christopher Clewehielm. I enlighet med tingsrättens domslut ska han därför åläggas näringsförbud under tre år.

Vad gäller Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren innebär hovrättens dom att de nu döms för ytterligare grova brott jämfört med utgången av målet vid tingsrätten. Vid en samlad bedömning utifrån deras respektive brottslighet anser hovrätten att näringsförbudets längd för var och en av Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren bör bestämmas till fem år.

Skadestånd

Spars konkursbo tillåts att uppträda som part i stället för konkursbolaget

I hovrätten har åklagarna, för Spars konkursbos räkning, anfört att det rätteligen är konkursboet – inte bolaget i konkurs – som har framställt det enskilda anspråket och således är part i målet. Det förhållande att bolaget i konkurs i stämningsansökan (tingsrättens aktbil. 324) m.m. angetts som part i förhållande till det enskilda anspråket har uppgetts bero på förbiseende. Härvid har hänvisats till att det enskilda anspråket framställdes av konkursboet i en skrivelse daterad den 22 maj 2019 från konkursförvaltaren till Ekobrottsmyndigheten (tingsrättens aktbil. 269 s. 84 ff.).

Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har anfört att bolaget i konkurs inte var behörigt att väcka talan om skadestånd och yrkat att dess talan därför ska avvisas. De har motsatt sig att konkursboet ska tillåtas att i stället för bolaget i konkurs uppträda som part och gjort gällande att felet uppmärksammas på ett alltför sent stadium av processen.

Konkursboet har bestritt yrkandena om avvisning. För det fall att hovrätten inte anser sig kunna pröva det enskilda anspråket i sak med konkursboet som part, har konkursboet yrkat att målet i den delen ska återförvisas till tingsrätten.

Hovrätten gör följande bedömning.

Av 3 kap. 1 § konkurslagen (1987:672) följer att talerätten rörande det aktuella skadeståndsanspråket tillkommer konkursboet och inte bolaget i konkurs. I nu aktuellt hänseende torde det dock helt saknas utrymme för motstridiga intressen mellan de rättssubjekten, varför det här saknas anledning att se dem som skilda parter (jfr NJA 2004 s. 777).

Att det är konkursboet, inte konkursbolaget, som via konkursförvaltaren har framställt det enskilda anspråket framgår av utredningen i målet. Det är således fråga om en uppenbar felskrivning i den stämningsansökan som gavs in till tingsrätten av åklagarna, vari bolaget i konkurs angavs som part. Det måste ha stått klart för de

tilltalade att konkursboet redan från början var den juridiska person som yrkade skadestånd och att bolaget i konkurs enbart på grund av misstag kommit att anges som part. Att bolaget i konkurs på detta sätt felaktigt angetts som part har inte inneburit någon olägenhet för de tilltalade.

I sammanhanget kan framhållas att om en konkursgäldenär väcker talan rörande egendom som tillkommer konkursboet så ska en sådan talan inte avvisas omedelbart. Konkursboet ska i stället först få möjlighet att överta talan. Gäldenärens bristande talerätt är således ett avhjälpbart processhinder. (Se NJA 1978 s. 347 och RH 2010:68 samt Mikael Mellqvist och Lars Welamson, Konkurs och annan insolvensrätt, 12 uppl. 2017, s. 160.)

Mot denna bakgrund finns det inte något hinder mot att tillåta konkursboet att i fortsättningen uppträda som part i målet i stället för bolaget i konkurs. Detta gäller trots att bolaget i konkurs rent formellt är det rättssubjekt som drabbats av brottet och är målsägande. På dessa skäl ska alltså yrkandet om avvisning avslås.

Hovrättens prövning av frågan om skadestånd i sak

Konkursboet för Spar har gjort gällande att boet har rätt till skadestånd av Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren med anledning av deras agerande så som det beskrivits i åtalpunkten 7 såvitt gäller brottet oredlighet mot borgenärer. Det närmare handlande som här avses är alltså Henric Clewehielms och Pontus Ljunggrens delaktighet i Payments avhändande av 75 procent av sitt aktieinnehav i Easy. Detta agerande har enligt konkursboet haft katastrofal verkan på Payments ekonomiska ställning och inneburit minskade möjligheter för Spar att få sin – vid den tidpunkten gällande – fordran mot Payments på överstigande 34 miljoner kr betald. Vid Spars konkurs i juni 2018 hade denna fordran stigit till 43 813 886 kr, vilket även är det belopp som konkursboet yrkat skadestånd med.

Henric Clewehielm och Ponuts Ljunggren har erkänt att Spar, vid dess konkursutbrott, hade den ovan angivna fordran mot Payments i sin bokföring. De har dock invänt att 15 miljoner kr av den fordran utgörs av en revers som Payments lämnade Spar vid det aktieägartillskott som beskrivits i åtalpunkten 5, varför det beloppet inte kan medföra

rätt till skadestånd. De har vidare anført att skadan i vart fall inte kan överstiga det belopp om 40 125 000 kr som anges i gärningsbeskrivningen för åtalpunkten 7. Slutligen har de invänt att det inte förelegat något orsakssamband mellan borgenärsbrottet och Spars skada då dels Spars fordran vid brottstillfället inte var förfallen, dels Payments försattes i konkurs först 2019 och fram till den tidpunkten erhöill kapitaltillskott från Kanada.

Hovrätten gör följande bedömning.

Vid hovrättens bedömning i frågan om ansvar för grov oredlighet mot borgenärer (åtalpunkten 7) står det klart att Henric Clewehielms och Pontus Ljunggrens handlande har inneburit att omedelbar skada uppkommit för Payments borgenärer, i och med bolagets avhändande av 75 procent av aktierna i Easy. Av Payments årsredovisningar såväl före som efter avhändandet står det klart att innehavet utgjorde Payments enskilt största bokförda tillgång. Beträffande värdet på de avhända Easy-aktierna finner hovrätten här inte anledning att göra någon annan bedömning än den som redovisats ovan under åtalpunkten 7. Följaktligen kan skadan, på sätt som anförts i tidigare avsnitt, som högst uppgå till 7,5 miljoner kr.

Då brottet oredlighet mot borgenärer inte riktar sig mot någon enskild borgenär utan mot hela borgenärskollektivet kan inte Spars del av skadan överstiga bolagets andel av Payments totala skuldbörda vid brottstillfället. Någon utredning i detta avseende har inte lagts fram. Av balansräkningar i utredningen framgår dock att Spar vid utgången av det närmast föregående räkenskapsåret inte var ensam om att fordra från Payments. I avsaknad av utredning om skadans omfattning får rätten i vissa fall uppskatta skadan till skäligt belopp (se 35 kap. 5 § första meningen rättegångsbalken). Härvid konstateras dock att Payments vid skadetillfället var ett publikt bolag med regelbundna avstämmningar vad gäller företagets ekonomi på lednings- och styrelsenivå. Mot denna bakgrund kan det inte rimligen anses föreligga sådana bevissvårigheter att det finns anledning att tillämpa nämnda bevislätnadsregel. Med hänsyn till det yrkade beloppet är inte heller andra meningen i bestämmelsen tillämplig. Redan det förhållandet att Spars konkursbo inte förmått visa den skada som boet har drabbats av innebär att det enskilda anspråket ska ogillas.

Härutöver finner hovrätten anledning att framhålla dels att Spar enligt bl.a. ett överlåtelseavtal i utredningen överläts från Payments till Agathon Services LLC i augusti 2017; varmed det förvärvande bolaget även kom att överta Payments skulder till Spar, dels att Payments, som försattes i konkurs den 3 juni 2019, vad hovrätten känner till inte krävts på betalning och att det bolagets konkurs ännu inte är avslutad. Även dessa omständigheter, som inte har vederlagts av konkursboet, är sådana att de enligt hovrätten är ägnade att påverka bedömningen av den skada som boet slutligen drabbats av.

Ersättningsanspråk

Med hänsyn till utgången i målet i fråga om ansvar finns det inte anledning att pröva det yrkande om ersättning för inställelsekostnader som Pontus Ljunggren har framställt i händelse av frikännande dom.

Vad gäller försvararnas rätt till ersättning gör hovrätten följande bedömning.

Det har varit fråga om ett omfattande mål som i stora delar rört mycket komplexa sakförhållanden. Huvudförhandlingen i hovrätten har pågått under drygt två månader och tagit 12 förhandlingsdagar i anspråk. Vidare har 17 dagar tagits i anspråk för sammanträde med hänvisning. Stora mängder skriftligt material har tillkommit i hovrätten, framför allt från åklagarnas sida.

De tre försvararna har yrkat ersättning för bl.a. arbete motsvarande 350–366 timmar. Åklagarna har inte haft något att erinra avseende de framställda ersättningsanspråken.

Hovrätten anser att den ersättning som har begärts är skälig. Samtliga försvarare ska därför tillerkännas ersättning i enlighet deras yrkanden.

Med hänsyn till Henric Clewehielms och Pontus Ljunggrens ekonomiska förhållanden och de av hovrätten utdömda straffen avseende dem ska kostnaden för deras försvar såväl vid tingsrätten som i hovrätten stanna på staten. Tingsrättens dom ska således ändras i enlighet därmed.

Med beaktande av den ersättningsskyldighet som tingsrätten ålagt Christopher Clewehielm för försvararkostnaderna i den instansen, och med hänsyn till den brottslighet han döms för och hans ekonomiska förhållanden, finner hovrätten att kostnaderna för hans försvar i hovrätten ska stanna på staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2021-06-17

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Hedvig Trost och Christina Berg, referent, tf. hovrättsassessorn Kevin McCabe samt nämndemännen Christina Järnstedt och Bo Hertz.

Avräkningsunderlag, se **bilaga C–E**

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM (DELDOM)
2020-03-31
meddelad i
Uppsala

Mål nr: B 5065-17

PARTER (Antal tilltalade: 5)

Tilltalad

HENRIC Niclas Torsten Clewehielm, 19661117-1452
Svartbäcksgatan 21 E 1tr
753 32 Uppsala

Offentlig försvarare:

Advokat Rolf Klintfors
Advokatfirman SSW HB
Box 12704
112 94 Stockholm

Åklagare

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala
Box 898
751 08 Uppsala

Målsägande

24Money Spar AB i likvidation i konkurs, 556406-8863
c/o Walthon Advokater AB
Box 716
114 11 Stockholm

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2016-01-01 -- 2017-06-30 (2 tillfällen)
2. Bokföringsbrott, 11 kap 5 § 1 st brottsbalken
2015-01-01 -- 2015-12-31

Åtal som den tilltalade frikänns från

1. Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2013-01-01 -- 2014-12-31 (2 tillfällen)
2. Grov trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017
2017-03-16 -- 2017-06-30

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1113	Smedsgränd 22	018-431 60 00		måndag - fredag
751 41 Uppsala		E-post: uppsala.tingsratt@dom.se		08:00-16:00
		www.uppsalatingsratt.domstol.se		

3. Grov oredlighet mot borgenärer, 11 kap 1 § 1 st och 3 st brottsbalken
2017-03-16 -- 2017-06-30
4. Grovt bedrägeri, 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 och 23 kap 7 § brottsbalken
2014-02-07 -- 2017-08-16

Påföljd m.m.

Fängelse 1 år 6 månader

Näringsförbud

Henric Clewehielm meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud under en tid av tre år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft.

Skadestånd

24Money Spar AB i likvidation i konkurs skadeståndsyrkande avslås.

Förverkande och beslag

1. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. och datorer ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 1-34, 45, 52-55, 77-80, 86-91, 106-107, 128-129, 133-173, 180-183, 185-192, 196-197, 200-203, 205, 207-209, 215, 217-219, 221-222, 225-230, 239, 241, 248-252, 271, 275-278 och 291-294 avseende 24Money Payments AB samt p. 46-48, 56, 92-93, 105, 130-132, 223, 242, 265-266, 272-274, 282-285 och 287 avseende 24Money Group AB och andra närstående bolag samt p. 81 och 232-236 avseende datorer).
2. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till företrädare för Svensk Modul- och Husproduktion Haga AB, 556654-0307 (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 35-44, 50, 72-75, 82-83, 85, 99-102, 104, 195, 198-199, 243-244, 246-247, 253-264, 281 och 288-290).
3. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till företrädare för Rassby Legal AB, 556918-8203 (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 174-179).
4. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till företrädare för BS365 Nordic Security Group AB, 556930-5583 (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 193-194, 204 och 206).
5. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. hävs och utlämnas till konkursförvaltaren för MeraBil Svenska AB, 556807-4933, advokaten Henrik Jungholm när detta beslut har vunnit laga kraft (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 49, 64-65, 67-69, 76, 84, 237-238, 240 och 286).
6. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863, advokaten Stefan Christensson (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 51, 57, 108-127, 210-211, 216, 224 och 231).

7. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för 24Gold International AB, 556300-8837, advokaten Anna Engman (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 58-63, 66, 94-97, 103, 267-270 och 279-280).
8. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Gjaller AB, 556783-7538, advokaten Karl Björlin (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 70-71 och 184).
9. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för 24Money Pantbank AB, 556777-5605, advokaten Ulf Blommé (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 98 och 245).
10. Beslaget av bokföringsmaterial m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Fipaso AB, 556851-2585, advokaten Göran Strandh (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG757 p. 212-213).
11. Beslaget av handlingar ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren i Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG761 p. 3-4).
12. Beslaget av bokföringshandlingar m.m. ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till Henric Clewehielm (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG763 p. 5-6 och 21).
13. Beslaget av handlingar ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren i Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG763 p. 7-9, 16-18, 26 och 28-36).
14. Beslaget av ansökningar om SPAR-konton ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren i 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863, advokaten Stefan Christensson (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG763 p. 10-11 och 15).
15. Beslaget av pärmar med innehåll och datorer ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren i Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG768 p. 1 och 3-16).
16. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren i Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG1017 p. 19-36, 38-43, 47-62, 73-75, 80-92, 95, 104-143, 151-153, 160-178, 194-201, 215-216, 224, 229-231, 238, 241-242, 244-255, 257 och 267-276 avseende 24Money Payments AB, p. 45, 77-79, 93-94, 146-147, 217-218, 223, 261 och 263 avseende 24 Money Group AB, p. 11-18, 44, 46, 96-101, 155, 157-158, 204-214, 232-237, 265 avseende 24Guld AB samt p. 159 och 192-192 avseende SMS Guld).
17. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren i 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863, advokaten Stefan Christensson (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG1017 p. 1-10, 37, 76, 102, 258-259 och 264).
18. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Gjaller AB, 556783-7538, advokaten Karl Björlin (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG1017, p. 103).

19. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för 24Gold International AB, 556300-8837, advokaten Anna Engman (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG1017 p. 148-150, 154, 179-191, 202-203, 219-222, 225-228, 239-240, 256, 260, 262 och 266).
20. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för 24Money Pantbank AB, 556777-5605, advokaten Ulf Blommé (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG1017 p. 144-145 och 243).
21. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till företrädare för BS365 Nordic Security Group AB, 556930-5583 (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG1017 p. 63-72).
22. Beslaget av tre hårddiskar och två mobiltelefoner hävs och utlämnas till konkursförvaltaren för Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström när detta beslut har vunnit laga kraft (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG788 p. 1-5).
23. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2018-9000-BG673 p. 7-66).
24. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Monark Finans AB, 556884-4483, advokaten Morgan Kvarnström (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 7-15, 17, 59, 77-85, 90, 107, 186, 260, 282, 293-295, 298-299 och 320 avseende 24Money Payments AB, p. 1, 18-21, 24, 26-36, 37-44, 50-58, 61, 86-89, 121-125, 183-185, 219-220, 235-238, 251-252, 254, 275-280, 288-290, 296-297, 310-311, 316-318 och 321-343 avseende huvudsakligen SMS Guld).
25. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren i 24Money Spar AB i likvidation, 556406-8863, advokaten Stefan Christensson (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 2-6, 22-23, 25, 66-68, 73-76, 95-101, 139-177, 187-214, 225-228 och 267-274).
26. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Gjaller AB, 556783-7538, advokaten Karl Björlin (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677, p. 45, 103-104, 106, 115-116, 218, 313-314 och 319).
27. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för 24Gold International AB, 556300-8837, advokaten Anna Engman (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 63-65, 92-94, 102, 108-114, 127, 221, 239-250, 253, 283 och 309).
28. Beslaget av bokföringsmaterial hävs och utlämnas till konkursförvaltaren för MeraBil Svenska AB, 556807-4933, advokaten Henrik Jungholm när detta beslut har vunnit laga kraft (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 69-72, 215-217, 261-266 och 300-305).
29. Beslaget av bokföringsmaterial hävs och utlämnas till likvidatorn för Mobilpengar AB, 556799-4446, Greger Bolin när detta beslut har vunnit laga kraft (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 46-47, 291-292 och 312).

30. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för 24Money Pantbank AB, 556777-5605, advokaten Ulf Blommé (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 91 och 281).
31. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till företrädare för Svensk Modul- och Husproduktion Haga AB, 556654-0307 (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 16, 60, 62, 128-133, 138, 222-224, 259, 284-287, 306-308 och 315).
32. Beslaget av bokföringsmaterial hävs och utlämnas till företrädare för En Stuga Vid Havet AB, 556718-0525, när detta beslut har vunnit laga kraft (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 48-49, 105, 117-120, 126, 134-137, 178-182, 231-234 och 255-258).
33. Beslaget av bokföringsmaterial hävs och utlämnas till Henric Clewehielm när detta beslut har vunnit laga kraft (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2017-9000-BG677 p. 229-230).
34. Beslaget ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Fipaso AB, 556851-2585, advokaten Göran Strandh (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2018-9000-BG917 p. 1-2).
35. Beslaget ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till konkursförvaltaren för Fipaso AB, 556851-2585, advokaten Göran Strandh (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2018-9000-BG918 p. 1).
36. Beslaget av bokföringsmaterial ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till MAZARS SET Revisionsbyrå AB (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2019-9000-BG64 p. 1-19).
37. Beslaget av pärm med innehåll ska bestå till dess domen vunnit laga kraft för att därefter utlämnas till Frank Teneberg (Polismyndigheten Region Mitt, beslagsliggare 2020-9000-BG66).

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Rolf Klintfors får ersättning av staten med 3 025 423 kr. Av beloppet avser 2 124 272 kr arbete, 262 140 kr tidsspillan, 33 926 kr utlägg och 605 085 kr mervärdesskatt.
 2. Henric Clewehielm ska betala 50 800 kr av den totala kostnaden för försvaret till staten.
-

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM (DELDOM)
2020-03-31
meddelad i
Uppsala

Mål nr: B 5065-17

Tilltalad

CHRISTOPHER Henric Torsten Clewehielm, 19870406-1533
Svartbäcksgatan 21 E
753 32 Uppsala

Offentlig försvarare:

Advokat Mats Ljungquist
Advokatfirman Björn Rosengren
Birger Jarlsgatan 73-75 1 tr
113 56 Stockholm

Åklagare

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala
Box 898
751 08 Uppsala

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2017-03-16 -- 2017-06-30

Åtal som den tilltalade frikänns från

1. Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2013-01-01 -- 2014-12-31 (2 tillfällen)
2. Grovt bedrägeri, 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 och 23 kap 7 § brottsbalken
2014-02-07 -- 2017-08-16

Påföljd m.m.

Fängelse 9 månader

Näringsförbud

Christopher Clewehielm meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud under en tid av tre år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft.

Förverkande och beslag

Angående förverkande och beslag se domslutet beträffande Henric Clewehielm.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Mats Ljungquist får ersättning av staten med 2 439 314 kr. Av beloppet avser 1 759 014 kr arbete, 173 475 kr tidspillan, 18 962 kr utlägg och 487 863 kr mervärdesskatt.
 2. Christopher Clewehielm ska betala 50 400 kr av kostnaden för försvaret till staten.
-

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM (DELDOM)
2020-03-31
meddelad i
Uppsala

Mål nr: B 5065-17

Tilltalad

Karl PONTUS Ljunggren, 19680403-6991
Sommarvägen 2
541 33 Skövde

Offentlig försvarare:

Advokat Anders Malmsten
Stockholms Advokatbyrå AB
Kungsholmstorg 6
112 21 Stockholm

Åklagare

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala
Box 898
751 08 Uppsala

Målsägande

24Money Spar AB i likvidation i konkurs, 556406-8863
c/o Walthon Advokater AB
Box 716
114 11 Stockholm

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Bokföringsbrott, 11 kap 5 § 1 st brottsbalken
2014-05-24 -- 2016-08-31 (4 tillfällen)
2. Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2016-01-01 -- 2017-06-30 (2 tillfällen)

Åtal som den tilltalade frikänns från

1. Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2012-09-01 -- 2014-12-31 (3 tillfällen)
2. Grov trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017
2017-03-16 -- 2017-06-30
3. Grov oredlighet mot borgenärer, 11 kap 1 § 1 st och 3 st brottsbalken
2017-03-16 -- 2017-06-30

4. Grovt bedrägeri, 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 och 23 kap 7 § brottsbalken
2014-02-07 -- 2017-08-16

Påföljd m.m.

Fängelse 1 år

Näringsförbud

Pontus Ljunggren meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud under en tid av tre år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft.

Skadestånd

24Money Spar AB i likvidation i konkurs skadeståndsyrkande avslås.

Förverkande och beslag

Angående förverkande och beslag se domslutet beträffande Henric Clewehielm.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Anders Malmsten får ersättning av staten med 2 736 685 kr. Av beloppet avser 2 038 445 kr arbete, 97 660 kr tidspillan, 16 080 kr traktamente, 37 163 kr utlägg och 547 337 kr mervärdesskatt.
2. Pontus Ljunggren ska betala 19 900 kr av den totala kostnaden för försvaret till staten.
3. Pontus Ljunggren får ersättning av staten med 15 375 kr. Beloppet avser kostnader för bevisning.

Övrigt

Yrkandet om rådgivningsförbud avslås.

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM (DELDOM)
2020-03-31
meddelad i
Uppsala

Mål nr: B 5065-17

Tilltalad

ANDERS Rune Blomkvist, 19620804-1431
Kantorsgatan 70 Lgh 1105
754 24 Uppsala

Offentlig försvarare:

Advokat Conny Cedermark
Astra Advokater KB
Drottninggatan 98
111 60 Stockholm

Åklagare

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala
Box 898
751 08 Uppsala

Målsägande

24Money Spar AB i likvidation i konkurs, 556406-8863
c/o Walthon Advokater AB
Box 716
114 11 Stockholm

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2016-01-01 -- 2017-06-30 (2 tillfällen)

Åtal som den tilltalade frikänns från

1. Grov trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017
2017-03-16 -- 2017-06-30
2. Grov oredlighet mot borgenärer, 11 kap 1 § 1 st och 3 st brottsbalken
2017-03-16 -- 2017-06-30
3. Grovt bedrägeri, 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 och 23 kap 7 § brottsbalken
2014-02-07 -- 2017-08-16

Påföljd m.m.

Fängelse 9 månader

Näringsförbud

Anders Blomkvist meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud under en tid av tre år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft.

Skadestånd

24Money Spar AB i likvidation i konkurs skadeståndsyrkande avslås.

Förverkande och beslag

Angående förverkande och beslag se domslutet beträffande Henric Clewehielm.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Conny Cedermark får ersättning av staten med 2 497 448 kr. Av beloppet avser 1 896 668 kr arbete, 88 665 kr tidsspillan, 12 625 kr utlägg och 499 490 kr mervärdesskatt.
 2. Anders Blomkvist ska betala 16 640 kr av kostnaden för försvaret till staten.
-

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM (DELDOM)
2020-03-31
meddelad i
Uppsala

Mål nr: B 5065-17

Tilltalad

MATTIAS Pedro Ahlberg, 19740617-3216
Bockfjällsvägen 6
163 43 Spånga

Offentlig försvarare:

Advokat Martin Bjurenlin
Advokaterna Hurtig & Partners AB
Lilla Brogatan 7
503 30 Borås

Åklagare

Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler och kammaråklagare Kenneth Brattström
Ekobrottsmyndigheten
Ekobrottskammaren i Uppsala
Box 898
751 08 Uppsala

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Bokföringsbrott, 11 kap 5 § 1 st brottsbalken
2015-01-01 -- 2015-12-31

Åtal som den tilltalade frikänns från

1. Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2013-01-01 -- 2014-12-31 (2 tillfällen)
2. Grovt bedrägeri, 9 kap 3 § brottsbalken och 9 kap 3 § brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017 och 23 kap 7 § brottsbalken
2014-02-07 -- 2017-08-16

Påföljd m.m.

1. Villkorlig dom
2. Dagsböter 100 om 65 kr

Näringsförbud

Yrkandet om näringsförbud avslås.

Förverkande och beslag

Angående förverkande och beslag se domslutet beträffande Henric Clewehielm.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Martin Bjurenlinde får ersättning av staten med 2 943 565 kr. Av beloppet avser 2 052 193 kr arbete, 151 715 kr tidsspillan, 16 560 kr traktamente, 134 384 kr utlägg och 588 713 kr mervärdesskatt.
 2. Mattias Ahlberg ska betala 24 500 kr av kostnaden för försvaret till staten.
-

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND OCH SAMMANFATTNING AV DOMEN	16
YRKANDEN M.M.	20
Åklagarna och 24Money Spar AB i likvidation i konkurs	20
Åtalspunkten 1.1 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren).....	22
Åtalspunkten 1.2 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren).....	23
Åtalspunkten 1.3 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren).....	24
Åtalspunkten 1.4 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren).....	25
Åtalspunkten 2 – Grovt bokföringsbrott (Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)	26
Åtalspunkten 3 – Grovt bokföringsbrott (Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)	29
Åtalspunkten 4 – Grovt bokföringsbrott (Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)	31
Åtalspunkten 5 – Grovt bokföringsbrott (Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)	33
Åtalspunkten 6 – Grovt bokföringsbrott (Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)	37
Åtalspunkten 7 – Grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenärer (Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)...	39
Åtalspunkten 8 – Grovt bedrägeri (Mattias Ahlberg, Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren).....	43
Mattias Ahlberg	46
Anders Blomkvist	47
Christopher Clewehielm.....	47
Henric Clewehielm.....	48
Pontus Ljunggren	49
Tvångsmedel.....	51
UTREDNINGEN.....	52
DOMSKÄL	54
Skuld.....	54
Åtalspunkterna 1.1–1.4.....	54
Åtalspunkten 2	59
Åtalspunkten 3	71

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM
2020-03-31

B 5065-17

Åtalspunkten 4	75
Åtalspunkten 5	83
Åtalspunkten 6	98
Åtalspunkten 7	100
Åtalspunkten 8	116
Påföljd	121
Näringsförbud	124
Rådgivningsförbud	126
Skadestånd	127
Beslag	127
Rättegångskostnader.....	129
Pontus Ljunggrens ersättningsyrkande	129
Ersättning till försvararna	130
Ersättningsskyldighet för de tilltalade	134
Brottsofferfond.....	136
HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	136

BAKGRUND OCH SAMMANFATTNING AV DOMEN

Målet handlar om påstådd grov ekonomisk brottslighet i tre olika bolag under perioden 1 september 2012 till den 16 augusti 2017 – Fipaso AB (Fipaso), 24Money Spar AB (Spar) och 24Money Payments AB (Payments).

Fipaso var ett holdingbolag som ägdes av kanadensaren Firoz Patel. Fipasos enda verksamhet var att äga aktier i 24Money-koncernens bolag. Pontus Ljunggren var ensam styrelseledamot och VD i Fipaso under hela den period som omfattas av åtalet.

Förutom Fipaso ägde Firoz Patel, direkt eller indirekt, flera andra bolag som var verksamma inom finansbranschen både i Nordamerika och i Europa. Av dessa bolag kan redan nu nämnas det brittiska bolaget Damaras Ltd (Damaras) och det amerikanska bolaget Ziroca Inc. (Ziroca). Vissa av Firoz Patels bolag betecknas ibland med samlingsnamnet Payza. Ibland används benämningen ”Kanada” för Firoz Patel, Firoz Patels ekonomichef Siddiq Mohamed och Firoz Patels olika bolag.

Spar var ett dotterbolag till Payments. Spar var registrerat som inlåningsföretag hos Finansinspektionen och därmed berättigat att uppta lån från allmänheten. En förutsättning för denna registrering var att Spar hade eget kapital i bunden form som uppgick till minst 10 miljoner kr.¹ Vidare fanns vissa vandelskrav på bolagets ägare och ledning.² De inlånade medlen i Spar användes för finansiering av 24Money-koncernens verksamhet. Spar försattes i konkurs sommaren 2018, Payments sommaren 2019 och Fipaso hösten 2019.

¹ Se 5 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet.

² Se 6 § lagen om inlåningsverksamhet.

Mattias Ahlberg, Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har samtliga, i varierande omfattning, varit ställföreträdare för Spar och/eller Payments under den period som omfattas av åtalet.

24Money-koncernen bestod av flera olika bolag. Förutom Spar och Payments kan nämnas 24Money Group AB (Group) och 24 Guld i Sverige AB (Guld). Ett annat bolag av intresse i målet är 24Gold International AB (Gold), som inte ingick i 24Money-koncernen men som kontrollerades av ungefär samma personer. Precis som Spar var Gold registrerat som inlåningsföretag hos Finansinspektionen. Vidare kan nämnas det lettiska bolaget 24Money Group SIA (SIA), vars ställning i 24Money-koncernen i vart fall delvis är något oklar.

Slutligen ska även bolaget Easy Telecom i Stockholm AB (Easy) nämnas helt kort. Det är omtvistat i målet, och av central betydelse för åtalspunkterna 5–7, vilka bolag som ägt aktier i Easy under vilka tidpunkter. Förutom Payments är även bolagen 3W Solutions AB (3W), som ägdes av Christopher Berg, och Watch Out Consulting AB (WOC), som ägdes av Henric Clewehielm och Anders Blomkvist, av intresse för den frågan.

Vissa av de nu nämnda bolagen har ändrat sin firma under eller efter den period som åtalet omfattar, men tingsrätten kommer genomgående använda de beteckningar som angetts ovan.

Genom denna dom döms Mattias Ahlberg för ett fall av bokföringsbrott av normalgraden bestående i att han under räkenskapsåret 2015 av oaktsamhet underlåtit att undanröja felaktigheter i Spars balansräkning bestående i att fordringar på Gold och Guld, som var utan värde, bokförts till för högt belopp (åtalspunkten 4, delvis). Påföljden bestäms till villkorlig dom och 100 dagsböter. I övriga delar ogillas åtalet mot Mattias Ahlberg.

Anders Blomqvist döms för två fall av grovt bokföringsbrott bestående i att han uppsåtligen medverkat dels till att ett aktieägartillskott från Payments till Spar på 15 075 000 bokförts som en tillgång i Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 trots att Payments saknade betalningsförmåga (åtalspunkten 5, delvis), dels till att en apportemission i Payments bokfördes på räkenskapsåret 2016 trots att den ägde rum först 2017 (åtalspunkten 6). Påföljden bestäms till nio månaders fängelse. I övriga delar ogillas åtalet mot Anders Blomqvist.

Christopher Clewehielm döms för ett fall av grovt bokföringsbrott bestående i att han uppsåtligen medverkat till att ovan nämnda apportemission i Payments bokfördes på räkenskapsåret 2016 trots att den ägde rum först 2017 (åtalspunkten 6). Påföljden bestäms till nio månaders fängelse. I övriga delar ogillas åtalet mot Christopher Clewehielm.

Henric Clewehielm döms för ett fall av bokföringsbrott av normalgraden bestående i att han under räkenskapsåret 2015 av oaktsamhet underlåtit att undanröja felaktigheter i Spars balansräkning bestående i att fordringar på Gold och Guld, som var utan värde, bokförts till för högt belopp (åtalspunkten 4, delvis) samt för två fall av grovt bokföringsbrott bestående i att han uppsåtligen medverkat dels till att ett aktieägartillskott från Payments till Spar på 15 075 000 bokförts som en tillgång i Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 trots att Payments saknade betalningsförmåga (åtalspunkten 5, delvis), dels till att en apportemission i Payments bokfördes på räkenskapsåret 2016 trots att den ägde rum först 2017 (åtalspunkten 6). Påföljden bestäms till ett och ett halvt års fängelse. I övriga delar ogillas åtalet mot Henric Clewehielm.

Pontus Ljunggren slutligen döms för fyra fall av bokföringsbrott bestående dels i att han under räkenskapsåren 2013-09-01–2013-08-31, 2014-09-01–2015-08-31 och 2015-09-01–2016-08-31 i Fipaso uppsåtligen underlåtit att tillse att det fanns verifikationer till alla affärshändelser och att upprättade verifikationer var bristfälliga

och/eller inte bedömningsbara (åtalspunkterna 1.2 (delvis)–1.4) dels i att han under räkenskapsåret 2015 av oaktsamhet underlåtit att undanröja felaktigheter i Spars balansräkning bestående i att fordringar på Gold och Guld, som var utan värde, bokförts till för högt belopp (åtalspunkten 4, delvis) samt för två fall av grovt bokföringsbrott bestående i att han uppsåtligen medverkat dels till att ett aktieägar-tillskott från Payments till Spar på 15 075 000 bokförts som en tillgång i Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 trots att Payments saknade betalningsförmåga (åtalspunkten 5, delvis), dels till att en apportemission i Payments bokfördes på räkenskapsåret 2016 trots att den ägde rum först 2017 (åtalspunkten 6). Påföljden bestäms till ett års fängelse. I övriga delar ogillas åtalet mot Pontus Ljunggren.

Anders Blomqvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren meddelas näringsförbud under en tid av tre år.

Spar i likvidation i konkurs skadeståndsyrkande ogillas med hänvisning till utgången i skuldfrågan avseende åtalspunkten 7.

För att underlätta läsningen av domen kommer tingsrätten i det följande att referera till olika bevisuppgifter i fotnoter. Med ”Åklagarnas bevisuppgift” avses aktbilaga 329. De olika förundersökningsprotokollen har getts följande förkortningar.

FUP1	Aktbilaga 262
FUP2	Aktbilaga 268
FUP3	Aktbilaga 265
FUP EKOPM	Aktbilaga 263
MAILFUP	Aktbilaga 264
FUP FIPASO	Aktbilaga 266
FUP UPPSAMLING	Aktbilaga 275
FUP SPAR KONKURS	Aktbilaga 269
FUPHAK	Aktbilaga 267
FUP FÖRHÖR	Aktbilaga 271

FUPTVÅNGSMEDEL	Aktbilaga 274
FUP TILLÄGG 1	Aktbilaga 313
FUP TILLÄGG 5	Aktbilaga 533

YRKANDEN M.M.

Åklagarna och 24Money Spar AB i likvidation i konkurs

Åklagarna har yrkat att Mattias Ahlberg ska dömas för tre fall av grovt bokföringsbrott och 2 636 fall av grovt bedrägeri.

Åklagarna har yrkat att Anders Blomkvist ska dömas för två fall av grovt bokföringsbrott, grov trolöshet mot huvudman, grov oredlighet mot borgenär och 1 058 fall av grovt bedrägeri.

Åklagarna har yrkat att Christopher Clewehielm ska dömas för tre fall av grovt bokföringsbrott och 547 fall av grovt bedrägeri.

Åklagarna har yrkat att Henric Clewehielm ska dömas för fem fall av grovt bokföringsbrott, grov trolöshet mot huvudman, grov oredlighet mot borgenär och 3 694 fall av grovt bedrägeri.

Åklagarna har yrkat att Pontus Ljunggren ska dömas för nio fall av grovt bokföringsbrott, grov trolöshet mot huvudman, grov oredlighet mot borgenär och 3 558 fall av grovt bedrägeri.

Åklagarna har även yrkat att tingsrätten ska meddela Mattias Ahlberg, Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren näringsförbud. Till grund för yrkandet har åklagarna gjort gällande att Mattias Ahlberg, Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och

Pontus Ljunggren grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet och därvid gjort sig skyldiga till brottslighet enligt gärningspåståendena nedan som inte är ringa. Näringsförbud är, enligt åklagarna, påkallat ur allmän synpunkt.

Därutöver har åklagarna yrkat att tingsrätten ska meddela Pontus Ljunggren rådgivningsförbud och, i samband med dom i målet, förordnar att ett sådant förbud gäller utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft. Till grund för yrkandet har åklagarna gjort gällande att Pontus Ljunggren gjort sig skyldig till brottslighet enligt gärningspåståendena nedan som inte är ringa.

Spar i likvidation i konkurs har, genom åklagarna, yrkat skadestånd solidariskt av Pontus Ljunggren, Henric Clewehielm och Anders Blomkvist med 43 813 886 kr. På beloppet yrkas ränta enligt 4 § femte stycket och 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 juni 2017 till dess full betalning sker. Beloppet avser den fordran Spar hade på Payments när den grova oredlighetshandlingen företogs så att gäldenären kom på obestånd (se åtalspunkten 7 nedan).

I anslutning till det enskilda anspråket från Spar i likvidation i konkurs har åklagarna yrkat att tingsrätten förordnar att den tidigare beslutade kvarstaden avseende Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren ska bestå till dess verkställighet kan ske, dock längst två månader efter lagakraftvunnen dom, se även avsnittet Tvångsmedel nedan.

Åklagarna har vidare yrkat att beslaget av handlingar ska bestå till dess domen har vunnit laga kraft, se bilagorna 1 och 2.

Det kan noteras att åtal även har väckts mot Christopher Berg, men att det har uppstått hinder mot att avgöra målet såvitt avser honom inom ramen för denna rättegång.

Åklagarna har yrkat i enlighet med följande gärningsbeskrivning.³

Åtalspunkten 1.1 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren)

Pontus Ljunggren har, som styrelseledamot och VD från 2011-05-25 till 2017-08-22, varit ansvarig för bokföringsskyldigheten i Fipaso, med säte i Stockholm.

Pontus Ljunggren har uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen. Åsidosättandet består i att han har underlåtit att tillse att det finns verifikationer till alla affärshändelser genom att han inte har upprättat dem eller icke bevarat dem. Bevarade verifikationer är bristfälliga och/eller inte bedömningsbara då de saknar uppgifter om affärshändelsens innebörd och motpart.

Åsidosättandet avseende räkenskapsåret mellan den 1 september 2012 och den 31 augusti 2013 i Skövde kommun eller annorstädes avser bristfälliga verifikationer för affärshändelser som bokförts på likvidkonto 1920 ”plusgiro” och likvidkonto 1930 ”checkräkning” enligt följande.

a) Bokförda insättningar (debet): 22 612 112 kr

b) Bokförda uttag (kredit): 29 559 331 kr

³ Tingsrätten kommer i det följande genomgående att använda sig av de förkortningar som framgår under avsnittet Bakgrund ovan. Vidare kommer Christopher Bergs namn, i den mån det förekommer i gärningsbeskrivningarna, att anges inom hakparentes eftersom denna dom inte behandlar åtalet mot honom.

Till följd härav har bolagets ekonomiska resultat och ställning inte i huvudsak kunnat bedömas med ledning av bokföringen.

Brottet är grovt med hänsyn till att gärningarna pågått under flera räkenskapsår i följd, att de rört betydande belopp samt med hänsyn till att penningströmmarna, som bokförts på ett bristfälligt sätt, skäligen kan antas härröra från brott eller brottslig verksamhet och att mottagandet och förmedlingen av dessa medel främjat tillgodogörandet av värdet av dessa medel.

Åtalspunkten 1.2 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren)

Pontus Ljunggren har, som styrelseledamot och VD från 2011-05-25 till 2017-08-22, varit ansvarig för bokföringsskyldigheten i Fipaso, med säte i Stockholm.

Pontus Ljunggren har uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen. Åsidosättandet består i att han har underlåtit att tillse att det finns verifikationer till alla affärshändelser genom att han inte har upprättat dem eller icke bevarat dem. Bevarade verifikationer är bristfälliga och/eller inte bedömningsbara då de saknar uppgifter om affärshändelsens innebörd och motpart.

Åsidosättandet avseende räkenskapsåret mellan den 1 september 2013 och den 31 augusti 2014 i Skövde kommun eller annorstädes avser bristfälliga verifikationer för affärshändelser som bokförts på likvidkonto 1920 ”plusgiro” och likvidkonto 1930 ”checkräkning” enligt följande.

- a) Bokförda insättningar (debet): 23 221 041 kr
- b) Bokförda uttag (kredit): 38 041 965 kr

Åsidosättandet avser vidare att verifikationer saknas för affärshändelser som bokförts på likvidkonto 1920 ”plusgiro” och likvidkonto 1930 ”checkräkning” enligt följande.

c) Bokförda insättningar (debet): 18 151 813 kr

d) Bokförda uttag (kredit): 3 402 501 kr

Till följd härav har bolagets ekonomiska resultat och ställning inte i huvudsak kunnat bedömas med ledning av bokföringen.

Brottet är grovt med hänsyn till att gärningarna pågått under flera räkenskapsår i följd, att de rört betydande belopp samt med hänsyn till att penningströmmarna, som bokförts på ett bristfälligt sätt, skäligen kan antas härröra från brott eller brottslig verksamhet och att mottagandet och förmedlingen av dessa medel främjat tillgodogörandet av värdet av dessa medel.

Åtalspunkten 1.3 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren)

Pontus Ljunggren har, som styrelseledamot och VD från 2011-05-25 till 2017 08-22, varit ansvarig för bokföringsskyldigheten i Fipaso, med säte i Stockholm.

Pontus Ljunggren har uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen. Åsidosättandet består i att han har underlåtit att tillse att det finns verifikationer till alla affärshändelser genom att han inte har upprättat dem eller icke bevarat dem. Bevarade verifikationer är bristfälliga och/eller inte bedömningsbara då de saknar uppgifter om affärshändelsens innebörd och motpart.

Åsidosättandet avser räkenskapsåret mellan den 1 september 2014 och den 31 augusti 2015 i Skövde kommun eller annorstädes och avser bristfälliga verifikationer för affärshändelser som bokförts på likvidkonto 1920 ”plusgiro” och likvidkonto 1930 ”checkräkning” enligt följande.

a) Bokförda insättningar (debet): 5 956 000 kr

Åsidosättandet avser vidare att verifikationer saknas för affärshändelser som bokförts på likvidkonto 1920 ”plusgiro” och likvidkonto 1930 ”checkräkning” enligt följande.

b) Bokförda insättningar (debet): 149 325 kr

c) Bokförda uttag (kredit): 6 208 064 kr

Till följd härav har bolagets ekonomiska resultat och ställning inte i huvudsak kunnat bedömas med ledning av bokföringen

Brottet är grovt med hänsyn till att gärningarna pågått under flera räkenskapsår i följd, att de rört betydande belopp samt med hänsyn till att penningströmmarna, som bokförts på ett bristfälligt sätt, skäligen kan antas härröra från brott eller brottslig verksamhet och att mottagandet och förmedlingen av dessa medel främjat tillgodogörandet av värdet av dessa medel.

Åtalspunkten 1.4 – Grovt bokföringsbrott (Pontus Ljunggren)

Pontus Ljunggren har, som styrelseledamot och VD från 2011-05-25 till 2017-08-22, varit ansvarig för bokföringsskyldigheten i Fipaso AB, med säte i Stockholm.

Pontus Ljunggren har uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen. Åsidosättandet består i att han har

underlåtit att tillse att det finns verifikationer till alla affärshändelser genom att han inte har upprättat dem eller icke bevarat dem.

Åsidosättandet avseende räkenskapsåret mellan den 1 september 2015 och den 31 augusti 2016 i Skövde kommun eller annorstädes avser att

a) verifikation saknas för en affärshändelse som enligt informationstexten i huvudboken anges vara en bokförd tillgång i form av "fordran Guldgruppen" om 26 000 000 kr som har skrivits ned och kostnadsförts.

b) verifikation saknas för en affärshändelse som enligt informationstexten i huvudboken anges vara eller ha samband med ett aktieägartillskott som har bokförts med 34 500 000 kr.

Till följd härav har bolagets ekonomiska resultat och ställning inte i huvudsak kunnat bedömas med ledning av bokföringen.

Brottet är grovt med hänsyn till att gärningarna pågått under flera räkenskapsår i följd, att de rört betydande belopp samt med hänsyn till att penningströmmarna, som bokförts på ett bristfälligt sätt, skäligen kan antas härröra från brott eller brottslig verksamhet och att mottagandet och förmedlingen av dessa medel främjat tillgodogörandet av värdet av dessa medel.

Åtalspunkten 2 – Grovt bokföringsbrott (Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)

Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren, Mattias Ahlberg och Henric Clewehielm har tillsammans och i samförstånd uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen.

Henric Clewehielm, Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren och Mattias Ahlberg har varit ansvariga för bokföringen i Spar med säte i Stockholm.

Henric Clewehielm ansvarar i egenskap av faktisk företrädare.

Christopher Clewehielm har varit styrelseledamot och ordförande under perioden 2012-08-15--2015-02-11.

Pontus Ljunggren har varit styrelseledamot under perioden 2013-12-11--2016-12-06 och därefter styrelseledamot och ordförande till 2017-06-22.

Mattias Ahlberg ansvarar som faktisk företrädare under perioden 2013 till och med 2015-02-11 samt som styrelseledamot, ordförande och VD under perioden 2015-02-11--2016-12-06.

De ansvarar för ovan angivna tidsperioder på grund av sin ställning och därutöver för de faktiska åtgärder de vidtagit för att åstadkomma vilseledande bokföring samt för sin underlåtenhet att undanröja felaktigheter i bokföringen.

Vid bokslutsarbetet för Spar under sommaren 2014 rörande räkenskapsåret 2013 nedskrevs tillgångar med betydande belopp. Efter dessa nedskrivningar var det bokförda egna kapitalet helt förbrukat. Det egna kapitalet uppgick då till -435 821 kr (negativt).

Spar var registrerat som inlåningsföretag hos Finansinspektionen och därmed berättigat att uppta lån från allmänheten. En förutsättning för denna registrering var att Spar hade eget kapital i bunden form (ej utdelningsbart) som uppgick till minst 10 miljoner kr. Spar hade därför behov av ett tillskott för att återställa det egna kapitalet till minst 10 miljoner kr för att kunna fortsätta sin verksamhet.

Henric Clewehielm, Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren och Mattias Ahlberg har tillsammans och i samförstånd, uppsåtligen eller i vart fall av

oaktsamhet, medverkat till att det i bokföringen för Spar registrerades ett aktieägartillskott 2014-07-03 från moderbolaget Payments i form av betalningsutfästelse med 11 936 000 kr som om denna betalningsutfästelse skulle ha gjorts under räkenskapsåret 2013 trots att förutsättningar för denna bokföringsåtgärd saknades.

Det bokförda aktieägartillskottet i form av betalningsförpliktelse var en rättshandling för skens skull eftersom det saknades verklig betalningsavsikt. Dessutom saknades betalningsduglighet.

Samma dag, 2014-07-03, registrerades i bokföringen för Payments ett aktieägartillskott om 11 936 000 kr från dess moderbolag Group som om denna betalningsutfästelse skulle ha gjorts under räkenskapsåret 2013. Betalningsdugligheten hos Payment förutsatte betalningsduglighet och betalningsavsikt hos Group.

Betalningsdugligheten hos Group förutsatte vidare betalningsduglighet och betalningsavsikt hos Fipaso såvitt avser ett skuldebrev som Pontus Ljunggren undertecknade 2014-07-02 och som gav uttryck för att Group var långivare och att Fipaso var låntagare och att lånet avsåg 11 936 000 kr. Skuldebrevet är daterat 2013-12-31 och ger sken av att Group hade en fordran på Fipaso med 11 936 000 kr som uppstått vid det datumet till följd av en betalning av Group till Fipaso. Någon betalning från Group till Fipaso hade inte skett. Skuldebrevet upprättades för skens skull och representerade därför inte ett fordringsförhållande som var bindande för Fipaso. Betalningsdugligheten hos Fipaso förutsatte tillskott från dess ägare, som skulle kunna användas som betalning i enlighet med skuldebrevet. Sådan tillskottsvilja saknades. Det innebär att betalningsdugligheten saknades i hela fordringskedjan; Spar, Payments, Group och Fipaso.

Förutsättningar har inte förelegat för att Spar skulle få bokföra ett tillskott från Payments vilket medför att årsredovisningen för räkenskapsår 2013 i Spar är

missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet har bokförts med 11 936 000 kr för högt belopp. Det egna kapitalet har felaktigt redovisats med 10 491 420 kr och skulle rätteligen ha redovisats med -1 444 580 kr (negativt).

Åsidosättandet avser räkenskapsåret 2013-01-01--2013-12-31 och de felaktiga uppgifterna har registrerats i bolagets huvudbok 2014-07-03 och påverkat årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 som var upprättad och reviderad 2014-07-31. Hela händelseförloppet har således inträffat mellan den 1 januari 2013 och den 31 juli 2014 och har skett huvudsakligen i Stockholm eller inom Uppsala kommun.

Till följd av ovan nämnda bokföringsfel kan bolagets ekonomiska ställning per 2013-12-31 och resultat i årsredovisningen för räkenskapsåret 2013 inte i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen.

Gärningen är grov med hänsyn till att det rört betydande belopp, att osanna handlingar upprättade för skens skull har använts som underlag i bokföringen, att syftet var att vilseleda bolagets revisor som hade rapporteringsplikt till Finansinspektionen samt att bokföringsfelet hade väsentlig betydelse för Finansinspektionens registrering av Spar som inlåningsföretag och för allmänheten som lånade pengar till Spar.

Åtalspunkten 3 – Grovt bokföringsbrott (Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)

Henric Clewehielm, Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren och Mattias Ahlberg har varit ansvariga för bokföringen i Spar med säte i Stockholm.

Henric Clewehielm ansvarar i egenskap av faktisk företrädare.

Christopher Clewehielm har varit styrelseledamot och ordförande under perioden 2012-08-15--2015-02-11.

Pontus Ljunggren har varit styrelseledamot under perioden 2013-12-11--2016-12-06 och därefter styrelseledamot och ordförande till 2017-06-22.

Mattias Ahlberg ansvarar som faktisk företrädare under perioden 2013 till och med 2015-02-11 samt som styrelseledamot, ordförande och VD under perioden 2015-02-11--2016-12-06.

De ansvarar för ovan angivna tidsperioder på grund av sin ställning och därutöver för de faktiska åtgärder de vidtagit för att åstadkomma vilseledande bokföring samt för sin underlåtenhet att undanröja felaktigheter i bokföringen.

Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren, Mattias Ahlberg och Henric Clewehielm har tillsammans och i samförstånd uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen. Åsidosättandet består i att de medverkat till att balansräkning i Spar per 2014-12-31 innehållit tillgångar i form av fordringar på Gold, Damaras och Ziroca trots att detta inte varit förenligt med god redovisningssed.

Spar:s tillgångar bokfördes till för högt belopp enligt följande.

a) Fordran på Damaras	2 060 548 kr
b) Fordran på Ziroca	3 068 055 kr
c) Fordran på Gold	3 423 435 kr

a–b) Fordringarna på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan bolagens företrädare att beloppen inte skulle betalas. Den bristande betalningsavsikten hos företrädare för Damaras och Ziroca var känd för företrädarna för Spar.

c) Fordringen på Gold var utan värde eftersom bolaget saknade betalningsförmåga.

Årsredovisningen för Spar 2014 är missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet har bokförts med 8 552 037 kr för högt belopp. Det egna kapitalet har felaktigt redovisats med 10 796 756 kr och skulle rätteligen ha redovisats med högst 2 224 718 kr.

Till följd av ovan nämnda bokföringsfel kan bolagets ekonomiska ställning per 2014-12-31 och resultat såvitt avser räkenskapsåret 2014 inte i huvudsak bedömas av bokföringen.

Åsidosättandet avser räkenskapsåret mellan den 1 januari 2014 och den 31 december 2014 och har skett i Stockholm eller Uppsala, Sverige.

Gärningen är grov med hänsyn till att det rört betydande belopp, att osanna handlingar har upprättats för skens skull som har använts som underlag i bokföringen, att syftet var att vilseleda bolagets revisor som hade rapporteringsplikt till Finansinspektionen samt att bokföringsfelet hade väsentlig betydelse för Finansinspektionens registrering av Spar som inlåningsföretag och för allmänheten som lånade pengar till Spar.

Åtalspunkten 4 – Grovt bokföringsbrott (Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)

Mattias Ahlberg, Pontus Ljunggren och Henric Clewehielm har varit ansvariga för bokföringen i Spar, med säte i Stockholm.

Henric Clewehielm ansvarar i egenskap av faktisk företrädare.

Pontus Ljunggren har varit styrelseledamot under perioden 2013-12-11--2016-12-06 och därefter styrelseledamot och ordförande till 2017-06-22.

Mattias Ahlberg har varit faktisk företrädare under perioden 2013 till och med 2015-02-11 samt styrelseledamot, ordförande och VD under perioden 2015-02-11--2016-12-06.

De ansvarar för ovan angivna tidsperioder på grund av sin ställning och därutöver för de faktiska åtgärder de vidtagit för att åstadkomma vilseledande bokföring samt för sin underlåtenhet att undanröja felaktigheter i bokföringen.

Pontus Ljunggren, Mattias Ahlberg och Henric Clewehielm har tillsammans och i samförstånd uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokförings-skyldigheten enligt bokföringslagen. Åsidosättandet består i att de medverkat till att balansräkning i Spar per 2015-12-31 innehållit tillgångar i form av fordringar på Damaras, Ziroca, Gold och Guld, trots att detta inte varit förenligt med god redovisningssed.

Spars tillgångar bokfördes till för högt belopp enligt följande.

a) Fordran på Damaras	2 190 548 kr
b) Fordran på Ziroca	3 960 444 kr
c) Fordran på Gold	2 539 547 kr
d) Fordran på Guld	1 108 257 kr

a–b) Fordringarna på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan bolagens företrädare att beloppen inte skulle betalas. Den bristande betalningsavsikten hos företrädare för Damaras och Ziroca var känd för företrädarna för Spar.

c) Fordringen på Gold var utan värde eftersom bolaget saknade betalningsförmåga.

d) Spar registrerade en fordran på Guld under 2015 trots att Guld hade försatts i likvidation 2014-07-31 med Pontus Ljunggren som likvidator. Guld saknade

betalningsförmåga.

Årsredovisningen för Spar för räkenskapsår 2015 är missvisande eftersom tillgångarna och det egna kapitalet har bokförts med 9 798 796 kr för högt belopp. Det egna kapitalet har felaktigt redovisats med 10 649 656 kr och skulle rätteligen ha redovisats med högst 850 860 kr.

Till följd av ovan nämnda bokföringsfel kan bolagets ekonomiska ställning per 2015-12-31 och resultat såvitt avser räkenskapsåret mellan den 1 januari 2015 och den 31 december 2015 inte i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen. Gärningen har skett i Stockholm och/eller i Uppsala, Sverige.

Gärningen är grov med hänsyn till att det rör betydande belopp, att osanna handlingar har upprättats för skens skull som har använts som underlag i bokföringen, att syftet var att vilseleda bolagets revisor som hade rapporteringsplikt till Finansinspektionen samt att bokföringsfelet hade väsentlig betydelse för Finansinspektionens registrering av Spar som inlåningsföretag och för allmänheten som lånade pengar till Spar.

Åtalspunkten 5 – Grovt bokföringsbrott (Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)

Anders Blomkvist, Pontus Ljunggren och Henric Clewehielm har varit ansvariga för bokföringen i Spar med säte i Stockholm.

Henric Clewehielm ansvarar i egenskap av faktisk företrädare.

Pontus Ljunggren har varit styrelseledamot under perioden 2013-12-11--2016-12-06 och därefter styrelseledamot och ordförande till 2017-06-22.

Anders Blomkvist har varit styrelseledamot och VD 2016-12-06--2017-06-22 och

därefter VD till 2017-08-18.

De ansvarar för ovan angivna tidsperioder på grund av sin ställning och dessutom för de faktiska åtgärder de vidtagit för att åstadkomma vilseledande bokföring samt för sin underlåtenhet att undanröja felaktigheter i bokföringen.

Anders Blomkvist, Pontus Ljunggren och Henric Clewehielm har tillsammans och i samförstånd uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokförings-skyldigheten enligt bokföringslagen. Åsidosättandet består i att de medverkat till att balansräkningen i Spar per 2016-12-31 innehållit tillgångar i form av fordringar på Payments som bokförts till ett för högt belopp samt skulder till Gold som bokförts till ett för lågt belopp.

Fordringar på Payments som bokförts till ett för högt belopp:

A) Aktieägartillskott

Henric Clewehielm, Pontus Ljunggren och Anders Blomkvist har i strid med god redovisningssed i Spar låtit bokföra ett aktieägartillskott från moderbolaget Payments till dotterbolaget Spar.

2017-03-16 beslutades att tillgångar i Sparskulle nedskrivas och kostnadsföras med omkring 16 miljoner kr. Enligt beslutet skulle nedskrivningen ske per 2016-12-31 och därmed påverka räkenskapsår 2016 och årsredovisningen för det året. För att det egna kapitalet i Spar till följd av detta inte skulle understiga 10 miljoner kr i årsredovisningen för räkenskapsåret 2016 gjordes ett aktieägartillskott från Payments till Spar med 15 075 000 kr.

Detta aktieägartillskott registrerades i bokföringen hos Spar och Payments 2017-03-17. Denna registrering gjordes som om affärshändelsen hade skett redan

2016-12-31. Aktieägartillskottet skedde ej med likvida medel utan i form av en betalningsutfästelse från Payments till Spar.

Aktieägartillskottet fick inte bokföras som tillgång i form av fordran på Payments hos tillskottsmottagaren Spar eftersom tillskottsgivaren Payment inte var betalningsdugligt. Genom att bokföra beloppet har tillgångarna i Spar i form av fordringar på Payment bokförts med 15 075 000 kr för högt belopp.

a–b) Damaras och Ziroca

Henric Clewehielm, Pontus Ljunggren och Anders Blomkvist har i strid med god redovisningssed i Spar låtit bokföra tillgångar i form av fordringar på Payments med 5 968 000 kr för högt belopp. Denna fordran tillkom genom att Spar till Payments överlät fordringarna på Damaras och Ziroca. Denna överlåtelse inträffade i mars 2017 och registrerades i bokföringen hos Spar och Payments 2017-03-17, som om affärshändelsen hade skett redan 2016-12-31. Eftersom överlåtelsen inträffade 2017 får den inte bokföras på räkenskapsåret 2016. Vid utgången av räkenskapsåret 2016 hade Spar en bokförd fordran på Damaras och Ziroca med 6 855 637 kr som avsåg kapitalbeloppet 5 968 000 kr samt ränta. Denna fordran skulle ha nedskrivningsprövats i Spar inom ramen för bokslutsarbetet för räkenskapsåret 2016.

Fordringarna på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan bolagens företrädare att beloppen inte skulle betalas. Den bristande betalningsavsikten hos företrädare för Damaras och Ziroca var känd för företrädarna för Spar. Genom att inte nedskriva dessa fordringar har Spar bokfört tillgångar med 6 855 637 kr för högt belopp. (I detta belopp ingår kapitalbeloppet 5 968 000 kr samt upplupen ränta.)

Skulder som i Spar bokförts till ett för lågt belopp:

c) I ett avtal mellan Spar och Gold daterat 2016-12-23 träffades överenskommelse bland annat om att Spar iklädde sig skyldigheten att betala Golds skulder till dess inlånare med ett belopp upp till 7 128 036 kr. Denna förpliktelse borde ha bokförts som en skuld i Spars balansräkning, vilket inte har skett.

Bokföringsfelet består således i att Spar i årsredovisningen för 2016 har bokfört tillgångar med 15 075 000 kr och 6 855 637 kr för högt belopp samt bokfört skulder med 7 128 036 kr för lågt belopp. Detta har medfört att det egna kapitalet bokförts med sammantaget 29 058 673 kr för högt belopp.

Det egna kapitalet redovisades i årsredovisningen för 2016 med 10 051 487 kr men fick redovisas till högst -19 007 186 kr (negativt).

Till följd av ovan nämnda bokföringsfel kan bolagets ekonomiska ställning per 2016-12-31 och resultat såvitt avser räkenskapsåret mellan den 1 januari 2016 och den 31 december 2016 inte i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen. Gärningen har skett i Stockholm och/eller Uppsala, Sverige.

Gärningen är grov med hänsyn till att det rör betydande belopp, att osanna handlingar har upprättats för skens skull som har använts som underlag i bokföringen, att syftet var att vilseleda bolagets revisor som hade rapporteringsplikt till Finansinspektionen samt att bokföringsfelet hade väsentlig betydelse för Finansinspektionens registrering av Spar som inlåningsföretag och för allmänheten som lånade pengar till Spar.

Åtalspunkten 6 – Grovt bokföringsbrott (Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)

Christopher Clewehielm, Anders Blomkvist, Pontus Ljunggren, Henric Clewehielm [och Christopher Berg] har varit företrädare för och ansvariga för bokförings-skyldigheten i Payments, med säte i Uppsala.

[Christopher Berg har varit styrelseledamot 2015-05-08--2017-07-03.]

Anders Blomkvist har varit VD 2015-12-17--2017-07-03 och därefter styrelseledamot till 2017-08-18.

Christopher Clewehielm har varit styrelseledamot 2012-03-08--2017-05-15 och under perioden också varit ordförande, VD och vice VD samt därutöver varit extern vice VD 2017-05-24--2017-08-19.

Henric Clewehielm har varit styrelseledamot 2016-11-21--2017-05-24 samt därutöver ansvarat i egenskap av faktisk företrädare.

Pontus Ljunggren har varit styrelseledamot och ordförande 2015-05-08--2017-05-24 och därefter styrelseledamot till 2017-07-03.

Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren, [Christopher Berg] och Henric Clewehielm har tillsammans och i samförstånd uppsåtligen eller i andra hand av oaktsamhet åsidosatt bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen genom att de tillsett att det i Payments på räkenskapsår 2016 bokfördes en apportemission som inte fick bokföras på det räkenskapsåret, eftersom den inte hade inträffat då enligt nedan.

Payments beslutade om ett aktieägartillskott i form av betalningsutfästelse till

dotterbolaget Spar med 15 075 000 kr. Aktieägartillskottet registrerades i bokföringen hos Payments 2017-03-17 men bokfördes som om det skett 2016-12-31. Syftet var att åtgärda det negativa egna kapitalet i Spar som uppstått till följd av nedskrivningar inom ramen för bokslutsarbetet i Spar i mars 2017. (Jämför åtalspunkten 5 A.)

Eftersom aktieägartillskottet bokfördes i Payments som om det skulle ha skett 2016-12-31 och som om en skuld då skulle ha uppstått till 24MoneySpar AB, förbrukades det bokförda egna kapitalet i Payments. För att åtgärda det egna kapitalet i Payments genomfördes en apportemission i Payments. Genom apportemissionen emitterade Payments aktier till 3W som betalade med apportegendom i form av aktier i Easy. Apportemissionen genomfördes 2017-04-10 men registrerades redan 2017-03-17 och bokfördes då felaktigt som om den skett redan 2016. De inapporterade aktierna bokfördes till ett värde av 30 miljoner kr, vilket ökade det bokförda egna kapitalet i Payments med samma belopp.

Apportemissionen konstruerades i olika delmoment, dels genom att det gavs sken av att Payments hade köpt aktier i Easy av 3W, dels genom att det gavs sken av att Payments till följd av skenköpet av aktier fick en skuld till 3W motsvarande köpeskillingen om 30 miljoner kr. Syftet var att ge sken av att affärshändelsen hade inträffat under 2016 och därför fick bokföras i Payments på det räkenskapsåret. Syftet var vidare att ge sken av att Payments vid den tidpunkten, i december 2016 var betalningsdugligt för det aktieägartillskott om 15 075 000 kr från Payments till Spar som bokfördes i dessa bolag per 2016-12-31. (Syftet var också att undvika den revisorsgranskning som krävs vid en apportemission.)

Apportemissionen, som dokumenterades i skriftligt avtal daterat 2017-04-09 och undertecknades 2017-04-10, skapade bara en skenbar betalningsduglighet. Innan avtalet träffades om apportemissionen fanns en gemensam partsvilja mellan Payments och 3W om att 3W på bekostnad av Payments vederlagsfritt så snart som

möjligt skulle återfå samma ägarandel i Easy som inapporterades till Payments från 3W och att denna återgång skulle äga prioritet framför Payments andra fordringsägare. Denna återgång genomfördes 2017-05-15. Återgången skapade obestånd och ett negativt eget kapital hos Payments.

Genom att apportemissionen felaktigt bokfördes på räkenskapsåret 2016 kom det egna kapitalet i Payments årsredovisning för 2016 att bokföras med 30 MSEK för högt belopp. Det egna kapitalet redovisades i årsredovisningen för 2016 med 26 844 000 kr men fick redovisas till högst –3 156 000 kr (negativt).

Till följd av ovan nämnda bokföringsfel har bolagets ekonomiska ställning per 2016-12-31 och resultat såvitt avser räkenskapsåret 2016-01-01--12-31 inte i huvudsak kunnat bedömas med ledning av bokföringen. Bokföringsåtgärderna är vidtagna mellan den 16 mars 2017 och den 30 juni 2017 och har skett huvudsakligen i Uppsala, Sverige.

Gärningen är grov med hänsyn till att det rör betydande belopp, att osanna handlingar har upprättats för skens skull som har använts som underlag i bokföringen samt att bokföringsfelet hade väsentlig betydelse för Finansinspektionens tillsyn dels av Payments, dels av Spar som inlåningsföretag och därmed sammantaget för allmänheten som lånade pengar till Spar.

Åtalspunkten 7 – Grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenärer (Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)

[Christopher Berg,] Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har varit företrädare för Payments, med säte i Uppsala och innehaft förtroendeställningar med uppgift att sköta bolagets ekonomiska angelägenheter.

[Christopher Berg har varit styrelseledamot 2015-05-08--2017-07-03.]

Anders Blomkvist har varit VD 2015-12-17--2017-07-03 och därefter styrelseledamot till 2017-08-18.

Henric Clewehielm har varit styrelseledamot 2016-11-21--2017-05-24.

Pontus Ljunggren har varit styrelseledamot och ordförande 2015-05-08--2017-05-24 och därefter styrelseledamot till 2017-07-03.

Anders Blomkvist, Pontus Ljunggren, [Christopher Berg] och Henric Clewehielm har som företrädare tillsammans och i samförstånd medverkat vid beslut och åtgärder för Payments räkning som syftade till att vederlagsfritt avhända bolaget tillgångar till skada för bolaget.

A.) [Christopher Berg,] Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren som styrelseledamöter och VD Anders Blomkvist som adjungerad styrelseledamot har varit närvarande vid ett extrainkallat styrelsemöte 2017-04-04 i Payments och då deltagit i ett styrelsebeslut med innebörd att styrelsen i Easy, skulle ges i uppdrag att ombesörja en nyemission i Easy som skulle medföra att Payments ägarandel i Easy skulle minska från 100 % till 25 %.

B.) [Christopher Berg,] Henric Clewehielm, Pontus Ljunggren och Anders Blomkvist har varit närvarande vid en extra bolagsstämma 2017-05-15 i Payments. Pontus Ljunggren har vid bolagsstämman företrätt Fipaso som enligt röstlängden var majoritetsägare i Payments. Pontus Ljunggren har på stämman beslutat att sanktionera att Payments styrelse skulle ge i uppdrag till dotterbolaget Easys styrelse att ombesörja en emission i Easy som skulle medföra utspädning av Payments ägarandel i Easy.

C.) [Christopher Berg,] Henric Clewehielm och Anders Blomkvist har varit närvarande vid en extra bolagsstämma 2017-05-15 i Easy. Anders Blomkvist har vid

bolagstämman företrätt aktieägaren Payments och fattat beslut om nyemission i Easy i enlighet med förslag från styrelsen i Easy som bestod av Henric Clewehielm [och Christopher Berg]. Henric Clewehielm [och Christopher Berg] har som styrelseledamöter i Easy undertecknat styrelsens förslag att beslut ska fattas om nyemission och att teckning ska ske med avvikelse från aktieägaren Payments företrädesrätt enligt 13 kap 1 § aktiebolagslagen. Anders Blomkvist har beslutat i enlighet med förslaget, att teckning skulle kunna ske på följande sätt.

- 3W med 250 000 kronor och 2 500 000 aktier.
- WOC med 125 000 kronor och 1 250 000 aktier.
- Payments med 75 000 kronor och 750 000 aktier.

Vid beslutet om nyemission 2017-05-15 innehade Payments 500 000 aktier vilket var samtliga aktier i Easy. Enligt förslaget skulle 4 500 000 aktier emitteras. De nyemitterade aktierna representerade 90% av samtliga aktier. Enligt förslaget var teckningskursen 0,10 kr per aktie, vilket till Easy skulle inbringa nytt kapital med 450 000 kr.

Emissionen fullföljdes genom betalning av teckningslikviden 2017-05-22 och de nya aktierna registrerades vid Bolagsverket som avslutade registreringsärendet 2017-06-26.

Detta innebar att Payments, som 2017-04-10 förvärvade 50 % av Easy från 3W för 30 MSEK och som hade bokfört innehavet av 100 % av Easy till 53,5 MSEK, genom emissionen i Easy, utan kompensation, förvandlades från ägare av samtliga aktier till ägare av endast 25 % av aktierna, vilket orsakade skada för Payments

Emissionen gynnade 3W [vari Christopher Berg var majoritetsägare] och WOC som kontrollerades av Henric Clewehielm och Anders Blomkvist.

[Christopher Berg,] Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren

har tillsammans och i samförstånd missbrukat sina förtroendeuppdrag och skadat huvudmannen Payments. Deras åtgärder har inneburit att de genom gåva eller annan liknande åtgärd avhänt Payments egendom av betydande värde genom att de för Payments räkning har avstått från den företrädesrätt som tillkom bolaget enligt 13 kap 1 § aktiebolagslagen och agerat för att åstadkomma en utspädningsemission vilket var till skada för Payments. Skadan uppgår till i vart fall 40 125 000 kr.

Brottet trolöshet mot huvudman är grovt på grund av det orsakat betydande skada samt framkallat obestånd eller i vart fall påtaglig fara för att Payments skulle komma på obestånd.

[Christopher Berg,] Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har vidare på sätt som beskrivs ovan tillsammans och i samförstånd genom gåva eller annan liknande åtgärd, avhänt Payments egendom av betydande värde. Detta genom att ombesörja att en nyemission i Easy skulle ske med avvikelse från aktieägaren Payments företrädesrätt enligt 13 kap 1 § aktiebolagslagen, vilket orsakade utspädning av Payments ägande av Easy. Genom utspädningen förändrades Payments ägarandel från 100 % till 25 %. Payments hade bokfört sitt innehav av 100 % av Easy till 53,5 miljoner kr. Genom utspädningen avhändes 24Money Payments egendom till ett värde av minst 40 125 000 kr vilket framkallade obestånd eller i vart fall påtaglig fara för att Payments AB skulle komma på obestånd.

Brottet skall bedömas som grov oredlighet mot borgenär eftersom det varit av betydande omfattning.

Gärningarna har skett mellan den 16 mars 2017 och den 30 juni 2017 i Uppsala eller på annan plats, Sverige.

I andra hand görs gällande, såvitt avser den del av emissionen i Easy som tecknades av WOC, att tecknandet med avvikelse från aktieägaren Payments företrädesrätt var

ett led i ett förfarande där de tecknade aktierna kom att utgöra pant för fordringar som WOC skulle kunna göra gällande mot Payment i enlighet med ett s.k. säkerhetsöverlåtelseavtal med borgensförbindelse daterat 2017-05-31, vilket har formulerats av Henric Clewehielm.

Fordringarna uppgick enligt ovan angivet avtal till högst 30 125 000 kr, dels 125 000 kr såsom lån för teckning av aktier i Easy, dels på grund av borgen för de förpliktelser Fipaso var skyldig att utge till WOC:

- 15 000 000 kr i form av köpeskilling som Fipaso var skyldig att utge till WOC för förvärv av aktier i Payments.
- 15 000 000 kr på grund det vite som Fipaso var skyldig att utge till WOC.

Anders Blomkvist undertecknade säkerhetsöverlåtelseavtalet som verkställande direktör i strid med den instruktion som gällde för honom eftersom han inte hade behörighet att teckna avtal om borgensförbindelser. Anders Blomkvist företrädde i avtalet WOC och Payments i strid med jävsreglerna i aktiebolagslagen. Pontus Ljunggren undertecknade avtalet såsom styrelseledamot i Payments. Förfarandet ökade faran för obestånd och förstärkte effekten av det obestånd som uppstod i Payments genom emissionen i Easy.

Åtalspunkten 8 – Grovt bedrägeri (Mattias Ahlberg, Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren)

Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Pontus Ljunggren, Mattias Ahlberg och Henric Clewehielm har i egenskap av företrädare och ansvariga för verksamheten och bokföringen i Spar enligt åtalspunkterna 2–5 ovan tillsammans och i samförstånd vilselett en stor mängd enskilda långivare/inlånare (småsparare) att göra inbetalningar till Spar enligt bifogad förteckning, som är en tabell hämtad från Corniche, som var Spars databas över småspararnas transaktioner.

Vilseledandet har bestått i att företrädarna gett sken av att det förekommit betalningsvilja och/eller betalningsförmåga från Spars sida att återbetala småspararnas till Spar inlånade medel och att de underlåtit att upplysa om att sådan vilja och/eller förmåga saknades.

De tilltalade har vilselett bolagets revisorer genom att underlåta att upplysa dem om att årsredovisningarna för 2013, 2014, 2015 och 2016 innehöll tillgångar som enligt god redovisningssed inte fick bokföras och att det egna kapitalet i Spar därigenom väsentligt understeg vad som redovisades i dessa årsredovisningar och under brottstiden alltid understigit 10 MSEK (UB 2013 minus 1 444 580 kr, UB 2014 2 224 718 kr, UB 2015 850 860 kr och UB 2016 minus 19 007 186 kr).

Vilseledandet av bolagets revisorer har i sin tur varit ett led i vilseledandet av Finansinspektion som låtit registrera Spar som inlåningsföretag. En förutsättning för denna registrering är att bolagets egna kapital i bunden form alltid uppgår till minst 10 MSEK. Revisorerna har en rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen såvitt avser förutsättningar för registreringen hos Finansinspektionen.

Vilseledandet av Finansinspektionen har varit ett led i vilseledandet av småspararna som på Spars hemsida kunnat erhålla upplysning om att bolaget är registrerat som inlåningsföretag hos Finansinspektionen.

De tilltalade har till småspararna underlåtit att upplysa om att den ekonomiska situationen i Spar var sådan att Finansinspektionen redan 2014 skulle ha avregistrerat Spar och beslutat att Spar omedelbart skulle upphöra med inlåningsverksamhet om Finansinspektionen hade fått korrekta uppgifter.

Genom att underlåta att upplysa långivarna om dessa omständigheter har de tilltalade gett sken av att det funnits betalningsvilja och/eller betalningsförmåga och att inlåningen endast var förenad med sedvanligt risktagande.

Genom vilseledandet har 1354 långgivare förmåtts att låna ut kapital till Spar vilket orsakat vinning för Spar, dess företrädare och/eller annan och skada för långivarna (småspararna) med inlånat belopp. Den sammanlagda skadan i form av risk för slutlig förlust efter totalt 3 694 insättningar uppgår till 63 990 958 kr. Eftersom senare inlånade medel använts för återbetalning av tidigare inlånade medel, enligt den s.k. Ponzi-metoden (investeringsbedrägeri), är den slutliga skadan för småspararkollektivet omkring 34 MSEK. (Se förteckning i FUP K2144-19 avseende grovt bedrägeri, sid 51-135 och lista daterad 2019-11-26, aktbilaga 396).

Gärningarna har begåtts mellan den 7 februari 2014 och den 16 augusti 2017 på olika platser i Sverige.

Christopher Clewehielm har varit styrelseledamot och ordförande i SPAR 2012-08-15—2015-02-11 och ansvarar personligen för brottstiden 2014-02-07—2015-02-11 för 547 insättningar (av 3 694) motsvarande vinning och risk för slutlig skada med 11 179 004 kr.

Mattias Ahlberg har varit faktisk företrädare under 2014 fram till 2015-02-11 samt därefter styrelseledamot, ordförande och VD 2015-02-11—2016-12-06 i SPAR och ansvarar personligen för brottstiden 2014-02-07—2016-12-06 för 2636 insättningar (av 3 694) motsvarande vinning och risk för slutlig skada med 46 674 505 kr.

Pontus Ljunggren har varit styrelseledamot 2013-12-11—2016-12-06 och därefter styrelseledamot och ordförande till 2017-06-22 i SPAR och ansvarar personligen för brottstiden 2014-02-07—2017-06-22 för 3 558 insättningar (av 3 694) motsvarande vinning och risk för slutlig skada med 62 303 148 kr.

Henric Clewehielm ansvarar personligen som faktisk företrädare i SPAR för hela brottstiden 2014-02-07—2017-08-16 för 3 694 insättningar motsvarande vinning

och risk för slutlig skada med 63 990 958 kr.

Anders Blomkvist har varit styrelseledamot och VD 2016-12-06—2017-06-22 och därefter VD till 2017-08-18 och ansvarar personligen för brottstiden från 2016-12-06—2017-08-16 för 1 058 insättningar (av 3 694) motsvarande vinning och risk för slutlig skada med 17 316 452 kr.

De tilltalade begick gärningarna med uppsåt och ansvarar för ovan angivna tidsperioder på grund av sin ställning i bolaget och sina faktiska insikter och åtgärder som de vidtagit för att vilseleda småspararna genom bolaget och dess vilseledande bokföring och för sin underlåtenhet att undanröja felaktigheter i bokföringen.

Brotten är grova eftersom de rört betydande värden för varje enskild småsparare och sammantaget rört mycket betydande belopp. Gärningarna har utövats upprepat under lång tid (systematiskt) och vilseledande bokföring har använts. Vidare på grund av att brotten är svåra att upptäcka och sammantaget samhällsfarliga.

Mattias Ahlberg

Mattias Ahlberg har förnekat brott på samtliga punkter på såväl objektiv som subjektiv grund.

Mattias Ahlberg har vitsordat att han varit registrerad som styrelseledamot, ordförande och i Spar vid de tidpunkter som åklagarna har påstått, men har gjort gällande att han gjort vad som skäligen kan begäras av honom för att se till att bolagets ekonomiska förhållanden förvaltas, bedöms och kontrolleras på ett betryggande sätt.

Vidare har Mattias Ahlberg vitsordat att Spar var registrerat som inlåningsföretag och därmed berättigat att uppta lån från allmänheten.

När det gäller åtalspunkten 8 har Mattias Ahlberg förnekat att det skulle ha förekommit några vilseledanden. Mattias Ahlberg har inte vitsordat några av de belopp som anges i åtalspunkten 8.

Mattias Ahlberg har bestritt yrkandet om näringsförbud.

Mattias Ahlberg har inte haft någon erinran mot åklagarnas yrkande om bevisbeslag av handlingar, och har för egen del inte gjort anspråk på några handlingar.

Anders Blomkvist

Anders Blomkvist har förnekat brott på samtliga punkter på såväl objektiv som subjektiv grund. Han har vitsordat att han varit registrerad som bolagsfunktionär i bolagen vid de tidpunkter som åklagarna har påstått, men har gjort gällande att han lämnade sitt uppdrag i Payments den 30 juni 2017.

Anders Blomkvist har bestritt det enskilda anspråket samt yrkandena om kvarstad och näringsförbud. Inga belopp har vitsordats som skäliga i och för sig.

Anders Blomkvist har inte haft någon erinran mot åklagarnas yrkande om bevisbeslag av handlingar, och har för egen del inte gjort anspråk på några handlingar.

Christopher Clewehielm

Christopher Clewehielm har förnekat brott på samtliga punkter. Han har vitsordat att han varit registrerad som bolagsfunktionär i bolagen vid de tidpunkter som åklagarna har påstått, men har bestritt att han därutöver skulle ha varit faktisk ställföreträdare.

Christopher Clewehielm har vidare vitsordat storleken på aktieägartillskottet som anges i åtalspunkten 2 samt storleken på fordringarna på Damaras, Ziroca och Gold som anges i åtalspunkten 3.

Christopher Clewehielm har bestritt yrkandet om näringsförbud.

Christopher Clewehielm har inte haft någon erinran mot åklagarnas yrkande om bevisbeslag av handlingar, och har för egen del inte gjort anspråk på några handlingar.

Henric Clewehielm

Henric Clewehielm har förnekat brott på samtliga punkter på såväl objektiv som subjektiv grund. Han har vitsordat att han varit registrerad som styrelseledamot i Payments vid de tidpunkter som åklagarna har påstått, men har bestritt att han därutöver skulle ha varit faktisk ställföreträdare för något bolag. Utöver vad som anges nedan har Henric Clewehielm inte vitsordat några av de belopp som anges i gärningsbeskrivningen.

När det gäller åtalspunkten 2 har Henric Clewehielm vitsordat storleken på aktieägartillskottet. Han har bestritt att det skulle ha upprättats osanna handlingar för skens skull och att syftet skulle ha varit att vilseleda bolagets revisor. Enligt Henric Clewehielm fanns det både betalningsvilja och betalningsförmåga från Payments, varför det fanns förutsättningar enligt bokföringslagen att bokföra aktieägartillskottet som en tillgång hos Spar.

När det gäller åtalspunkten 3 har Henric Clewehielm vitsordat storleken på fordringarna på Damaras och Ziroca. Han har uppgett att han inte har någon uppfattning om storleken på fordran på Gold eftersom han inte varit ansvarig och inte haft någon närmare insikt i Spars bokföring.

När det gäller åtalspunkten 4 har Henric Clewehielm vitsordat storleken på fordringarna på Damaras, Ziroca och Guld. Han har uppgett att han inte har någon uppfattning om storleken på fordran på Gold eftersom han inte varit ansvarig och inte haft någon närmare insikt i Spars bokföring.

När det gäller åtalspunkten 5 har Henric Clewehielm inte ifrågasatt storleken på de nedskrivningar som skulle göras eller storleken på aktieägartillskottet.

När det gäller åtalspunkten 6 har Henric Clewehielm vitsordat det bokförda värdet på de inapporterade aktierna.

När det gäller åtalspunkten 7 har Henric Clewehielm inte ifrågasatt uppgiften om det antal aktier som 3W, WOC och Payments skulle teckna och till vilka belopp så skulle ske. Henric Clewehielm har gjort gällande att brottet i vart fall inte är att betrakta som grovt.

Henric Clewehielm har bestritt det enskilda anspråket samt yrkandena om kvarstad och näringsförbud. Inga belopp har vitsordats som skäliga i och för sig.

Henric Clewehielm har inte haft någon erinran mot åklagarnas yrkande om bevisbeslag av handlingar. Han har för egen del gjort anspråk på handlingar enligt vad som är antecknat i bilaga 3, och har yrkat att dessa handlingar lämnas ut till honom när domen har vunnit laga kraft.

Pontus Ljunggren

Pontus Ljunggren har erkänt bokföringsbrott av normalgraden under åtalspunkterna 1.1–1.4. Han har bestritt att penningströmmarna skulle härröra från brott eller brottslig verksamhet och att gärningarna ska betraktas som grova.

I övrigt har Pontus Ljunggren förnekat brott på samtliga punkter. Han har vitsordat att han varit registrerad som styrelseledamot i bolagen vid de tidpunkter som åklagarna har påstått, men har gjort gällande att han som styrelseledamot gjort vad som ankommer på honom för att tillse att bolagets ekonomiska förhållanden förvaltas, bedöms och kontrolleras på ett betryggande sätt. Vidare har Pontus Ljunggren gjort gällande att bokförda tillgångar har varit korrekt värderade, att han vare sig uppsåtligt eller av oaktsamhet medverkat till att vilseleda revisorer, Finansinspektionen eller enskilda sparare samt i vart fall att ingen av gärningarna är att betrakta som grova.

När det gäller åtalspunkterna 2–5 har Pontus Ljunggren gjort gällande att aktieägartillskottet inte varit en skenrättshandling och att han i vart fall saknat kännedom om omständigheter som skulle indikera något sådant samt att inga osanna handlingar har upprättats med hans vetskap.

När det gäller det alternativa gärningspåståendet i åtalspunkten 7 har Pontus Ljunggren angett följande. Fipaso har i enlighet med Lindahlsavtalet köpt såväl WOC:s som SIA:s samtliga aktier i Payments, dock inte till angivna belopp. Köpen har registrerats i Payments aktiebok den 16 juni 2017 samt den 19 juli 2017. Det av åklagarna åberopade avtalet om säkerhetsöverlåtelse kan således inte åberopas av WOC mot Payments. Vidare framgår att årsredovisning för WOC 2017-05-01–2018-04-30 att summan av bolagets samtliga fordringar uppgår till drygt 714 000 kr. Årets intäkter anges till drygt 681 000 kr. Den fordran mot Payments som åklagarna påstår existerar således inte.

När det gäller åtalspunkten 8 har Pontus Ljunggren gjort gällande att det under hans tid som företrädare för Spar har funnits både vilja och förmåga att återbetala inlånade medel i takt med att lånen förfaller till betalning, att bokföringen inte har varit sådan att vare sig revisorn eller inlånare vilseletts, att bolaget inte borde ha avregistrerats av Finansinspektionen innan så skedde, att ingen låntagare nekats att

återfå inlånat belopp jämte avtalad ränta under hans tid som ställföreträdare samt att inlånarnas skada uppgick till noll kr vid den tidpunkt då han utträdde ur styrelsen.

Pontus Ljunggren har bestritt det enskilda anspråket samt yrkandena om kvarstad, näringsförbud och rådgivningsförbud. Inga belopp har vitsordats som skäligen i och för sig. Pontus Ljunggren har vidare anfört att eventuell skadeståndsskyldighet bör såsom oskäligt betungande för honom och hans familj jämkas med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden och i förekommande fall även med hänsyn till graden av hans delaktighet.

Pontus Ljunggren har inte haft någon erinran mot åklagarnas yrkande om bevisbeslag av handlingar, och har för egen del inte gjort anspråk på några handlingar.

Pontus Ljunggren har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Tvångsmedel

Anders Blomkvist har varit frihetsberövad med anledning av misstanke om brott som prövats i målet från den 4 juni 2019 till den 15 augusti 2019, se avräkningsunderlag.

Christopher Clewehielm har varit frihetsberövad med anledning av misstanke om brott som prövats i målet från den 21 maj 2019 till den 24 juli 2019, se avräkningsunderlag.

Henric Clewehielm har varit frihetsberövad med anledning av misstanke om brott som prövats i målet från den 21 maj 2019 till den 19 december 2019, se avräkningsunderlag.

Pontus Ljunggren har varit frihetsberövad med anledning av misstanke om brott som prövats i målet från den 21 maj 2019 till den 19 december 2019, se avräkningsunderlag.

Tingsrätten beslutade den 7 juni 2019 om kvarstad på så mycket av Anders Blomkvists egendom att målsägandens skadeståndsanspråk om 43 813 886 kr kan antas bli täckt vid utmätning. Tingsrätten har hävt åtgärden den 23 mars 2020.

Tingsrätten beslutade den 4 juni 2019 om kvarstad på så mycket av Henric Clewehjelms egendom att målsägandens skadeståndsanspråk om 43 813 886 kr kan antas bli täckt vid utmätning. Tingsrätten har hävt åtgärden den 23 mars 2020.

Tingsrätten beslutade den 4 juni 2019 om kvarstad på så mycket av Pontus Ljunggrens egendom att målsägandens skadeståndsanspråk om 43 813 886 kr kan antas bli täckt vid utmätning. Tingsrätten har hävt åtgärden den 23 mars 2020.

UTREDNINGEN

De tilltalade har hörts.

På åklagarnas begäran hållits målsägandeförhör med Mats Andersson, Torgny Bergström, Robert Bylin, Christina Johansson, Arne Morén, Matts Nyberg, Rolf Possmark, Jeanette Sterner, Anette Törnhede och Oskar Wik.

Vidare har, även det på åklagarens begäran, vittnesförhör hållits med följande personer.

- Ekorevisorerna Lars-Göran Jönsson och Maria Haraldsson, Ekobrottsmyndigheten Uppsala
- Redovisningskonsulten Anette Andersson, Tidaholms redovisningsbyrå
- Redovisningskonsulten Samir Dzafic, Ekonomigruppen Almgren

- Revisorerna Anders Fornstedt och Cecilia Lilldalen samt revisorsassistenten Leya Aciz, Mazars redovisningsbyrå
- Styrelseledamöterna i Payments och Group Eva Munck af Rosenschöld Forslund och Markus Gustafsson
- Styrelseledamoten i Payments Frank Teneberg
- Revisorerna Daniel Eriksson och Jakob Hanell, Ernst & Young
- Ekonomichefen i 24Money-bolagen Åke Moberg
- Redovisningsansvariga i 24Money-bolagen Kajsa Danielsson
- Risk managerna i Payments Arne Nilsson och Per Blänning
- IT-chefen i Payments Enrique Novella Reyes
- Lizinka Palmstierna, Andreas Heimbrant, Per Havn, Sonia Rodrigues Goncalves och Mattias Ane, som alla varit anställda i 24Money-bolagen
- Konkursförvaltaren för Spar i likvidation i konkurs, advokaten Stefan Christensson
- Mårten Törnquist, Megasol Technologies AB
- Tidigare biträdande avdelningschefen Per Nordqvist, Finansinspektionen
- Polismannen Johannes Söderberg

På Pontus Ljunggrens begäran har vittnesförhör hållits med värderingsmannen Per Lundström. Förhöret har åberopats även av åklagarna.

Parterna har åberopat omfattande skriftlig bevisning. Åklagarna har spelat upp ett förhållandevis stort antal telefonsamtal.

DOMSKÄL

Skuld

Åtalspunkterna 1.1–1.4

Inledning

Åtalet under åtalspunkterna 1.1–1.4 avser grovt bokföringsbrott i Fipaso under räkenskapsåren 1 september 2012–31 augusti 2013 (åtalspunkten 1.1), 1 september 2013–31 augusti 2014 (åtalspunkten 1.2), 1 september 2014–31 augusti 2015 (åtalspunkten 1.3) och 1 september 2015–31 augusti 2016 (åtalspunkten 1.4), och riktas mot Pontus Ljunggren.

Rättsliga förutsättningar

Enligt 4 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078) ska ett företag löpande bokföra alla affärshändelser enligt vad som närmare anges i 5 kap. 1–5 §§ samma lag. Av 5 kap. 1 § framgår att affärshändelserna ska bokföras så att de kan presenteras i registreringsordning (grundbokföring) och i systematisk ordning (huvudbokföring). Detta ska ske på ett sådant sätt att det är möjligt att kontrollera fullständigheten i bokföringsposterna och överblicka verksamhetens förlopp, ställning och resultat.

Av 5 kap. 6 § bokföringslagen framgår att för varje affärshändelse ska det finnas en verifikation. Enligt 7 § ska verifikationen innefatta uppgift om när den har sammanställts, när affärshändelsen har inträffat, vad denna avser, vilket belopp den gäller och vilken motpart den berör. I förekommande fall ska verifikationen även innefatta upplysning om handlingar eller andra uppgifter som har legat till grund för affärshändelsen samt var dessa finns tillgängliga.

Enligt 11 kap. 5 § BrB döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen genom att underlåta att bokföra affärshändelser eller bevara räkenskapsinformation eller genom att lämna oriktiga uppgifter i bokföringen eller på annat sätt, om rörelsens förlopp, ekonomiska

resultat eller ställning till följd härav inte kan i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen, för bokföringsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt, döms enligt andra stycket för grovt bokföringsbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om åsidosättandet avsett mycket betydande belopp eller om gärningsmannen använt falsk handling eller om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Av 35 kap. 1 § brottsbalken följer att påföljd inte får dömas ut om inte den misstänkte har häktats eller fått del av åtal för brottet inom fem år, om det svåraste straffen för brottet är högre än fängelse ett år men inte överstiger fängelse i två år. Om det svåraste straffet är högre än fängelse i två år men inte över fängelse i åtta år inträder istället preskription efter tio år. De i 1 § bestämda tiderna ska som huvudregel, enligt 4 §, räknas från den dag brottet begicks

Har Pontus Ljunggren gjort sig skyldig till bokföringsbrott?

Av den utredning som har presenterats i målet, främst EKOPM ”FIPASO AB” med bilagor⁴ samt de uppgifter som Lars-Göran Jönsson och Pontus Ljunggren har lämnat i sina förhör, är det styrkt att bokföringen i Fipaso uppvisade brister under de räkenskapsår som omfattas av åtalet. Bristerna bestod i att det inte fanns verifikationer till samtliga affärshändelser samt att bevarade verifikationer var bristfälliga och/eller inte bedömningsbara. Till följd av detta kunde Fipasos ekonomiska resultat och ställning inte i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen. Vidare är det styrkt att Pontus Ljunggren som ensam styrelseledamot och VD för Fipaso ansvarade för bokföringsskyldigheten under den aktuella perioden och att han var väl medveten om detta ansvar och vad det innebar. Pontus Ljunggren har därför

⁴ Åklagarnas bevisuppgift 1.1 och 1.3, FUP FIPASO s. 1–27.

gjort sig skyldig till fyra fall av bokföringsbrott, dvs. ett brott för vart och ett av de räkenskapsår som omfattas av åtalet. Brotten har begåtts med uppsåt.

Ska brotten rubriceras som grova brott eller som brott av normalgraden?

Åklagarna har gjort gällande att brotten ska bedömas som grova med hänsyn till att gärningarna pågått under flera räkenskapsår i följd, att de rört betydande belopp samt med hänsyn till att penningströmmarna, som bokförts på ett bristfälligt sätt, skäligen kan antas härröra från brott eller brottslig verksamhet och att mottagandet och förmedlingen av dessa medel främjat tillgodogörandet av dessa medel.

Pontus Ljunggren å sin har gjort gällande att brotten ska bedömas som brott av normalgraden. Han har särskilt bestritt att penningströmmarna härrör från brott eller brottslig verksamhet.

Huruvida brottet är grovt ska, enligt vad som framhålls i förarbetena, på vanligt sätt avgöras med hänsyn till samtliga omständigheter (se prop 1981/82:85 s 31). I förarbetena sägs vidare bl.a. följande. Bland de omständigheter som kan vara av betydelse är, om bokföringsskyldigheten åsidosatts helt eller till stora delar. Över huvud taget är naturligtvis bristernas karaktär och betydelse i ekonomiskt eller annat hänseende av stor vikt. Vidare inverkar självfallet graden av förslagenhet och planering. Såsom exempel på omständigheter som bör föranleda att brotten bedöms som grova kan nämnas att åsidosättandet av bokföringsskyldigheten skett systematiskt under en följd av år eller att det skett i en rörelse, vars verksamhet är av stor omfattning och omsätter höga belopp. Ansvar enligt den svårare graden torde i praktiken komma i fråga endast vid uppsåtligt brott.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1988 s. 481 bedömt att ett bokföringsbrott, trots att det var fråga om utelämnande av betydande intäkter, inte var grovt. Handlandet hade också inneburit att betydande utgiftsbelopp blivit oredovisade, och det gav inte bilden av förslagenhet eller närmare planering.

Tingsrätten konstaterar att det i det här fallet i och för sig handlar om betydande belopp som har bokförts utan att det finns verifikationer eller där verifikationerna är bristfälliga. Samtidigt konstaterar tingsrätten att Fipaso AB var att bedöma som ett mindre bolag, att bolagets enda verksamhet var att äga aktier i 24Money-koncernens bolag, att bolaget inte hade några kostnader för exempelvis personal eller hyror och att det heller inte fanns några andra externa intressenter i bolaget, att annat inte har framkommit än att samtliga affärshändelser faktiskt bokfördes, att bristerna avser både bokförda insättningar och uttag samt att ingenting tyder på att transaktionerna lett till några ekonomiska fördelar för vare sig bolaget eller Pontus Ljunggren personligen. Pontus Ljunggren har förklarat att bristerna beror på tidsbrist och slarv från hans sida, vilket tingsrätten inte finner skäl att ifrågasätta. Pontus Ljunggren hade förhållandevis enkelt själv kunna upprätta de verifikationer som saknas eller åtgärda bristerna i de verifikationer som finns. Försummelserna präglas enligt tingsrättens mening med andra ord inte av någon särskild förslagenhet. Vidare anser tingsrätten att oavsett hur de följande åtalpunkterna ska bedömas så är det inte visat att det skäligen kan antas att de penningströmmar som avses härrör från brott eller brottslig verksamhet.

Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att bokföringsbrotten under åtalpunkterna 1.1–1.4 ska bedömas som brott av normalgraden.

Preskription

Pontus Ljunggren häktades såsom på sannolika skäl misstänkt bl.a. för de brott som avses i åtalpunkterna 1.1–1.4 den 24 maj 2019. Eftersom det svåraste straffet som kan dömas ut för bokföringsbrott av normalgraden är fängelse två år har brott som begåtts före den 24 maj 2014 preskriberats.

Åtalpunkten 1.1 avser gärningar som samtliga har begåtts före den 24 maj 2014. Åtalet ska därför ogillas i den delen.

När det gäller åtalpunkten 1.2 innefattar åtalet gärningar som begåtts under räkenskapsåret 1 september 2013–31 augusti 2014, dvs. både före och efter preskriptionstidpunkten. Även om samtliga gärningar bedöms som ett enda brott har preskription inträtt för de delar som har inträffat före den 24 maj 2014, se RH 1984:89. Av EKOPM ”FIPASO AB” med bilagor kan utläsas att av de försummelser som Pontus Ljunggren gjort sig skyldig till under detta räkenskapsår är bara två hänförliga till tiden efter den 24 maj 2014⁵. Det rör sig om brister i de verifikat som, såvitt kan förstås, avser dels den första insättningen från Kanada på tre miljoner kronor den 30 juni 2014, dels överföringen av den andra insättningen från Kanada till Spar den 6 augusti 2014 (dessa betalningar kommer att behandlas mer ingående under åtalpunkten 2 nedan).

För åtalpunkterna 1.3 och 1.4 aktualiseras inte frågan om preskription.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ska Pontus Ljunggren dömas för tre fall av bokföringsbrott av normalgraden, varav åtalpunkten 1.2 endast innefattar försummelser efter den 24 maj 2014. Åtalpunkten 1.1 ogillas på grund av preskription.

⁵ Åklagarnas bevisuppgift 1.1 och 1.3, FUP FIPASO s. 1–27.

Åtalspunkten 2

Inledning

Åtalet under åtalspunkten 2 avser grovt bokföringsbrott i Spar under räkenskapsåret 2013 och riktas mot Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

Inledningsvis är följande utrett.

Inom ramen för bokslutsarbetet i Spar avseende räkenskapsåret 2013 gjordes bedömningen att tillgångar till ett värde av nästan 22 miljoner kr skulle behöva skrivas ned⁶. En preliminär årsredovisning upprättades som visade att det egna kapitalet efter dessa avskrivningar uppgick till ungefär minus 1,4 miljoner kr.

För att återställa Spars eget kapital till minst 10 miljoner kr registrerades den 3 juli 2014 i bokföringen för Spar ett aktieägartillskott från moderbolaget Payments per den 31 december 2013 med 11 936 000 kr.⁷ På motsvarande sätt registrerades i bokföringen för Payments ett aktieägartillskott om 11 936 000 kr från dess moderbolag Group och i bokföringen för Group ett aktieägartillskott från dess moderbolag Fipaso.⁸ Som underlag för kapitaltillskottet från Fipaso till Group fanns en handling betecknad ”skuldebrev” daterat den 31 december 2013 som är undertecknad av Pontus Ljunggren.⁹ Det är ostridigt att skuldebrevet inte upprättades vid den tidpunkt som det är daterat, utan först under sommaren 2014. Enligt skuldebrevet skulle Fipaso betala totalt 11 936 000 kr till Group enligt följande: 3 000 000 kr den 30 juni, 31 juli 2014 och 31 augusti 2014 samt 2 936 000 kr den 30 september 2014. I den slutliga årsredovisningen för 2013, som upprättades den 31 juli 2014 angavs Spars eget kapital till 10 491 420 kr, varav bundet eget kapital till 10 200 000 kr.¹⁰

⁶ Åklagarnas bevisuppgift 2.17.6, MAILFUP s. 160 och FUP2 s. 323–332.

⁷ FUP EKOPM, s. 17.

⁸ FUP EKOPM, s. 16 f.

⁹ Åklagarnas bevisuppgift 2.20.1, FUP2 s. 371.

¹⁰ Åklagarnas bevisuppgift 2.19.20, FUP1 s. 1808–1821.

Den 30 juni och den 1 augusti 2014 gjordes insättningar på 3 000 000 kr från en kanadensisk betalningsförmedlare till Fipastos konto i Nordea, och den 16 oktober 2014 gjordes en insättning på 5 936 000 kr. I nära anslutning till dessa datum fördes motsvarande belopp över från Fipaso till Spar.¹¹

Den 11 juli 2014 upprättades ett avtal mellan Spar och Damaras enligt vilket Spar lånade ut 2 000 000 kr till Damaras, och den 14 oktober 2014 upprättades ett avtal mellan Spar och Ziroca enligt vilket Spar lånade ut 437 956 USD till Ziroca.¹² Enligt låneavtalen skulle det förstnämnda lånet betalas tillbaka senast den 31 december 2014 och det andra senast den 31 december 2015.

Åklagarna har gjort gällande att det saknades förutsättningar att bokföra aktieägartillskottet från Payments till Spar som en tillgång i Spar, eftersom det var fråga om en rättshandling för skens skull och eftersom det saknades verklig betalningsavsikt och betalningsförmåga. Åklagarna har i samband med sitt slutanförande förtydligat att de inte gör gällande att det var brottsligt i sig att bokföra aktieägartillskottet på räkenskapsåret 2013, trots att det genomfördes först under sommaren 2014.

Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har å sin sida hävdad att det fanns såväl betalningsavsikt som betalningsförmåga från tillskottsgivaren och att det inte var fråga om en rättshandling för skens skull.

Rättsliga förutsättningar

Det är ett vanligt förfarande för att öka ett bolags egna kapital att tillskott betalas in kontant till bolaget under sådana omständigheter att det kan tas upp som en tillgång hos bolaget utan att en motsvarande skuld tas upp. Det förekommer också att ett

¹¹ FUP EKOPM s. 18.

¹² Åklagarnas bevisuppgift 4.5.1.1 respektive 4.5.2.2, FUP3 s. 9 f och 29 f.

bolag istället för ett tillskott i pengar enbart får en utfästelse om betalning. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1988 s. 620, som handlade om styrelseledamöters personliga ansvar enligt aktiebolagslagen, slagit fast att under förutsättning att den som lämnar utfästelsen är betalningsduglig för beloppet kan en sådan utfästelse få samma verkan som ett inbetalat tillskott.

Av rättsfallet kan bl.a. följande slutsatser dras. När medel villkorslöst tillskjuts ett aktiebolag måste detta anses öka bolagets eget kapital, oavsett om tillskottet skett från aktieägare eller annan, medan tillskott som görs på villkor att bolaget förpliktar sig att i framtiden återbetala det normalt måste behandlas som ett lån. När det gäller villkor som går ut på att återbetalning ska ske ur bolagets disponibla vinstmedel, kan det dock normalt antas att avsikten är att återbetalning (eller skuldföring av belopp för återbetalning) ska ske i enlighet med de regler i aktiebolagslagen som gäller för utdelning. Av detta följer att ett sådant villkor inte är på förhand bindande för bolaget. På motsvarande sätt som en utbetalare av ett tillskott måste sakna rätt att kräva att bolaget återbetalar beloppet måste den som har gjort en betalningsutfästelse sakna rätt att ta tillbaka utfästelsen för att den ska kunna beaktas som ett tillskott. Dessutom måste den till vilken utfästelsen görs ha möjlighet att kräva att den infrias utan att den som gjort utfästelsen då kan ställa upp återbetalningsvillkor i strid med det tidigare sagda.

Något om beviskravet

Högsta domstolen slog i ovan nämnda rättsfall även fast att reglerna om personligt betalningsansvar i aktiebolagslagen bl.a. avser att skydda bolagets borgenärer och att det, för att försvåra att reglerna kringgås, måste ställas höga krav på den bevisning som presenteras till stöd för att ett uppställt villkor för tillskott inte binder bolaget på sådant sätt att tillskottet bör behandlas som ett lån.

I det här fallet har aktieägartillskottet till Spar ostridigt gjorts för att säkerställa att Spar skulle uppfylla kapitalkravet i 5 § lagen om inlåningsverksamhet. Enligt

tingsrättens uppfattning har dessa regler ett liknande syfte som nu nämnda regler i aktiebolagslagen, vilket i och för sig talar för ett högt beviskrav även i det här avseendet. Samtidigt konstaterar tingsrätten att det nu är fråga om att bedöma ett åtal för bokföringsbrott, och i det sammanhanget måste sedvanliga bevisregler i brottmål gälla. Det innebär enligt tingsrättens mening att åklagarna måste visa bortom rimligt tvivel att det saknades förutsättningar att bokföra aktieägartillskottet från Payments till Spar som ett aktieägartillskott i Spars årsredovisning för 2013.

Tidpunkt för bedömningen

Avgörande tidpunkt för bedömningen av om tillskottsgivaren hade betalningsförmåga och betalningsavsikt är enligt tingsrättens mening det datum då Spars årsredovisning för 2013 upprättades, dvs. den 31 juli 2014.¹³ Detta hindrar dock inte att händelser som inträffat efter den tidpunkten kan ha viss bevisverkan.

Fanns det betalningsförmåga?

Som redan nämnts motsvarades aktieägartillskottet från Payments till Spar av ett lika stort aktieägartillskott från Group till Payments och från Fipaso till Group, och som underlag för kapitaltillskottet från Fipaso till Group fanns en handling betecknad ”skuldebrev” daterad den 31 december 2013 som är undertecknad av Pontus Ljunggren. Det synes vara ostridigt i målet att handlingen inte borde ha benämnts skuldebrev, utan snarare ”utfästelse om aktieägartillskott” eller något liknande, och att det aldrig var fråga om något lån mellan Group och Fipaso.

Upplägget förutsatte att det fanns såväl betalningsavsikt som betalningsförmåga genom hela kedjan från Fipaso, via Group och Payments, ned till Spar. Det står klart att inget av dessa bolag hade förmåga att av egen kraft fullfölja de utställda betalningsutfästelserna, utan att det även krävdes någon form av tillskott från Fipasos ägare Firoz Patel, eller från någon annan.

¹³ Åklagarnas bevisuppgift 2.19.20, FUP1 s. 1808–1821.

I målet har det presenterats två kapitaltäckningsgarantier från Firoz Patel till Fipaso. Den första är daterad den 10 juli 2013 och gällde från den 1 januari 2012 till och med den 31 december 2013.¹⁴ Den andra är daterad den 24 juni 2014 och gällde från den 1 januari 2013 till och med den 31 december 2014.¹⁵ I båda garantierna anges att Firoz Patel åtar sig att se till att Fipasos egna kapital aldrig ska understiga det registrerade egna kapitalet. I den senare garantin anges vidare att som en del av garantin ska Firoz Patel, genom Fipaso, finansiera den factoringverksamhet som 24Money-gruppen avser att tillhandahålla Easy, i enlighet med bifogad budget.

Det har inte presenterats någon utredning i målet som direkt utvisar den ekonomiska förmågan hos vare sig Firoz Patel eller något av de bolag som han kontrollerade vid den aktuella tidpunkten. Av den bokslutsbilaga som upprättades av revisorn Anders Fornstedt den 30 juli 2014 framgår dock att Anders Fornstedt hade tagit del av en bokslutsrapport för Firoz Patels bolag Solitaire Holdings och gjort bedömningen att det bolaget hade tillräckligt med likvida medel för att kunna fullgöra sitt åtagande.¹⁶

Vidare kan det konstateras att Firoz Patel, eller bolag som kontrolleras av Firoz Patel, under åren har gjort stora insättningar till Fipaso och till bolag inom 24Money-koncernen, och att detta skett både före och efter det nu aktuella aktieägartillskottet. Totalt, inklusive det nu diskuterade aktieägartillskottet, tycks det handla om mer än 64 miljoner kr.¹⁷ Försvaret har hävdade att Firoz Patel dessförinnan hade gjort investeringar på motsvarande en kvarts miljard kronor i företag inom EU. Bakgrunden till detta ska ha varit att Firoz Patel, som redan drev motsvarande verksamhet i Nordamerika, ville komma över ett tillstånd att erbjuda finansiella tjänster som gällde inom hela EU, för att på så sätt kunna bedriva verksamhet även här utan att behöva anlita dyra mellanhänder. Denna uppgift har inte ifrågasatts, eller i vart fall inte motbevisats, av åklagarna. Det verkar också som att Firoz Patel i februari

¹⁴ Åklagarnas bevisuppgift 2.18.8, FUP2 s. 346.

¹⁵ Åklagarnas bevisuppgift 2.18.6, FUP2 s. 352.

¹⁶ Åklagarnas bevisuppgift 2.19.19, FUP2 s. 611 f.

¹⁷ Aktilaga 426, bilaga 12.

2014, dvs. efter att han hade lämnat ett tillskott som då benämndes ”the final injection”, var beredd att lägga ett bud på 12 miljoner kr för något som kallas Giro Service.¹⁸

Slutligen kan det konstateras att hela aktieägartillskottet faktiskt betalades ut till Spar under 2014. Detta skedde visserligen inte helt i enlighet med betalningsplanen i det s.k. skuldebrevet, och fem av dessa nästan 12 miljoner kronor lånades kort därpå ut till Damaras och Ziroca, vilket skulle kunna tyda på att Firoz Patel saknade betalningsförmåga för den betalningsförpliktelse som han hade åtagit sig. Henric Clewehielm har dock förklarat att det enbart handlade om att Firoz Patel just då hade behov av likvida medel i sin verksamhet, och att Spar inte hade motsvarande behov vid den tidpunkten och därför inte hade några problem med att låna ut pengarna. Detta påstående har inte motbevisats.

Mot bakgrund av ovanstående anser tingsrätten att annat inte är visat än att Firoz Patel hade den betalningsförmåga som krävdes för att kapitaltäckningsgarantin från honom till Fipaso skulle kunna tas upp som en tillgång i Fipasos bokföring. Frågan är om det också fanns betalningsavsikt från hans sida.

Fanns det betalningsavsikt?

Av mejl som skickats dels mellan Mattias Ahlberg och Siddiq Mohamed, dels internt mellan Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Christopher Clewehielm framgår att det krävdes viss övertalning för att förmå Firoz Patel att skriva under den senare av de båda ovan nämnda kapitaltäckningsgarantierna, och att Firoz Patel inte ville vidta mer långtgående åtgärder än vad som var absolut nödvändigt för att lösa den uppkomna situationen med det egna kapitalet i Spar.¹⁹ Denna inställning från Firoz Patels sida framgår ännu tydligare i mejlkorrespondens efter det att

¹⁸ FUP MAIL s. 140.

¹⁹ Åklagarnas bevisuppgift 2.18.1–2.18.6, MAILFUP s. 161–173

kapitaltäckningsgarantin hade skrivits under.²⁰ Anders Fornstedt hade då ifrågasatt betalningsviljan och betalningsförmågan hos Fipaso, och krävde att få se bevis på att aktieägartillskottet verkligen skulle betalas in enligt betalningsplanen i skuldebrevet. Både den interna mejlväxlingen och mejl som skickats till och från Siddiq Mohamed tyder med styrka på att Firoz Patel inte hade räknat med att behöva infria kapitaltäckningsgarantin – i vart fall inte så snart som blev fallet. Vidare framgår av mejlen att lösningen på problemet blev att Firoz Patel i omgångar betalade ut pengar till Fipaso, men att utbetalningarna var villkorade av att pengarna skulle lånas tillbaka till något annat av Firoz Patels bolag. Så kom också att ske genom lånen till Damaras och Ziroca beträffande fem av de 11 936 000 kr som aktieägartillskottet omfattade. Övriga nästan sju miljoner kr stannade, mot Firoz Patels vilja, i Spar.

Av ovan nämnda mejlväxling anser tingsrätten att det är uppenbart att utbetalningarna till Spar och de efterföljande lånen till Damaras och Ziroca genomfördes i syfte att vilseleda Anders Fornstedt och förmå honom att godkänna aktieägartillskottet i årsredovisningen för 2013. Anders Fornstedt informerades inte om lånen till Damaras och Ziroca, och har berättat att han hade ställt ytterligare frågor om han hade känt till dessa. Det är enligt tingsrättens mening sannolikt att Anders Fornstedt inte hade lämnat en ren revisionsberättelse om han hade haft full insyn i transaktionerna. Detta innebär dock inte i sig att de bokningar som gjordes är felaktiga.

Det kan till att börja med konstateras att god redovisningssed, såvitt tingsrätten känner till, inte kräver att ett aktieägartillskott i form av en betalningsutfästelse betalas ut inom en viss tid för att utfästelsen ska få bokföras som en tillgång. Det hade med andra ord varit fullt möjligt att låta bli att förse skuldebrevet från Fipaso till Group med en betalningsplan och istället låta det förfalla till betalning vid anfordran, under förutsättning givetvis att Fipasos och i förlängningen Firoz Patels

²⁰ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 2.18.7–2.18.11.

betalningsvilja och betalningsduglighet hade kunnat visas på något annat sätt än genom faktiska utbetalningar.

När nu utbetalningar ändå gjordes till Spar är frågan om det förhållandet att en del av pengarna betalades tillbaka genom lån till Damaras och Ziroca gör att aktieägartillskottet måste underkännas i enlighet med de principer som Högsta domstolen uttalade i NJA 1988 s. 620.

Henric Clewehielm, Christopher Clewehielm och Mattias Ahlberg har hävdad att de olika transaktionerna – aktieägartillskottet respektive lånen – ska betraktas som helt separata affärshändelser. Enligt tingsrättens mening är det ett felaktigt sätt att se på saken i det här fallet. Visserligen träffades låneavtalen efter det att den betalningsutfästelse som utgjorde aktieägartillskottet hade lämnats, och visserligen finns det normalt sett ingenting som hindrar att medel som lämnats som aktieägartillskott används i verksamheten genom att t.ex. lånas ut. Samtidigt är det, som framhållits ovan, uppenbart att konstruktionen med lånen var ett resultat av att Anders Fornstedt hade insisterat på att utbetalningar skulle göras i enlighet med skuldebrevet och att utbetalningarna var villkorade av att alla pengar utom en miljon kronor, som Spar fick behålla mot en s.k. factoringavgift²¹, skulle lånas tillbaka till något annat bolag som kontrollerades av Firoz Patel. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att aktieägartillskottet och lånen till Damaras och Ziroca måste bedömas som en enhet.

Enligt tingsrättens uppfattning innebär Högsta domstolens resonemang i NJA 1988 s. 620 följande. Om åklagarna kan visa att det aldrig var meningen att Damaras och Ziroca skulle behöva betala tillbaka lånen till Spar, så fanns det inte någon verklig betalningsavsikt avseende aktieägartillskottet. I sådant fall måste det istället anses ha varit förenat med sådana villkor om återbetalning att det inte fick tas upp som en tillgång i Spars balansräkning för räkenskapsåret 2013.

²¹ Åklagarnas bevisuppgift 2.20.9, FUP TILLÄGG 1 s. 1441.

Åklagarna har lyft fram ett antal omständigheter när det gäller lånen till Damaras och Ziroca som onekligen framstår som märkliga. Utöver vad som redan har framhållits ovan om att Firoz Patel var obenägen att överhuvudtaget göra några utbetalningar i enlighet med den kapitaltäckningsgaranti som han hade skrivit under, och att Spar fick betala en s.k. factoringavgift för den miljon som Firoz Patel godtog att Spar behöll, kan särskilt följande lyftas fram.

Att Spar skulle låna ut pengar till bolag som kontrollerades av Firoz Patel var överenskommet mellan parterna redan innan det var bestämt vilket eller vilka bolag som skulle vara låntagare. Det fanns med andra ord inte någon möjlighet för Spar att ta ställning till om lånen var affärsmässigt motiverade eller att göra någon kreditprövning av låntagarna. Det var också redan från början, eller i vart fall väldigt tidigt, överenskommet mellan parterna att lånen skulle förlängas när de förföll till betalning i december 2014,²² och Spar verkar inte heller därefter på allvar ha gjort några ansträngningar för att försöka få tillbaka pengarna förrän Daniel Eriksson på Ernst & Young, som då hade tagit över rollen som revisor i 24Money-koncernen efter Anders Fornstedt, började ställa frågor i mars 2017. Villkoren för lånen tycks helt och hållet ha dikterats av Kanada.

Vidare framgår av mejlväxling mellan Siddiq Mohamed, Firoz Patel, Henric Clewehielm och Mattias Ahlberg under hösten 2014 att de två förstnämnda då hade uppfattningen att de redan från början hade gjort klart att lånen från Spar till Damaras och Ziroca inte skulle betalas tillbaka, samt att Mattias Ahlberg i samband med detta uttryckte en förhoppning att lånen skulle kunna skrivas av nästa sommar.²³

²² Åklagarnas bevisuppgift 2.20.8, MAILFUP s. 214.

²³ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 2.20.24 och 2.20.25, MAILFUP s. 254–256.

Tingsrätten konstaterar också att det under åren har förekommit olika förklaringar från de nu tilltalades sida om vad lånen egentligen avsåg, vilket naturligtvis väcker vissa frågor. Exempelvis uppgav Pontus Ljunggren och Anders Blomkvist, som då var styrelseordförande respektive VD i Payments, i en rapportering av händelse av väsentlig betydelse till Finansinspektionen den 12 april 2017 att lånen till Damaras och Ziroca i själva verket var förskottsbetalningar för förvärv av betaltjänstvolymmer som inte kunnat slutföras på grund av att Payments affärssystem inte var färdigutvecklat.²⁴ Samma dag uttryckte Henric Clewehielm i ett mail till Firoz Patel och Siddiq Mohamed att de skulle behöva skriva ett ”letter of intent” från perioden då lånen betalades ut för att slå fast att det aldrig var fråga om lån.²⁵

Å andra sidan finns det också omständigheter som talar mot att det skulle ha funnits en överenskommelse mellan parterna att Damaras och Ziroca inte skulle behöva betala tillbaka lånen till Spar. Särskilt Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har framhållit att Firoz Patel visserligen hade stora tillgångar men att han också var ekonomiskt medveten på gränsen till snål, och att den avoga inställning till olika utbetalningar som särskilt Siddiq Mohamed gav uttryck för i mejlväxlingen var en del av ett förhandlingsspel. Visst stöd för detta finns t.ex. i ett mejl långt senare, nämligen i juni 2017, där Henric Clewehielm förklarade för Siddiq Mohamed att det inte är möjligt att förhandla med Finansinspektionen om deras ansökningsavgifter.²⁶ Det finns vidare andra mejl mellan Siddiq Mohamed, Henric Clewehielm och Mattias Ahlberg under våren 2014 som ger klart stöd för att Firoz Patel då hade ett starkt affärsintresse i 24Money-gruppen. Siddiq Mohamed uttryckte t.ex. att Payza skulle få tillstånd för e-handel på Malta och att det tillståndet skulle passporteras till 24Money, samt att Siddiq Mohamed ville flytta över kunder från Payza till 24Money.²⁷ Firoz Patel ska också ha uttalat att han inte accepterade en

²⁴ Åklagarnas bevisuppgift 4.8, FUP1 s. 350–358.

²⁵ Åklagarnas bevisuppgift 4.8, FUPMAIL s. 361.

²⁶ Åklagarnas bevisuppgift 9.22, MAILFUP s. 648.

²⁷ FUP Mail s. 144 och 149.

förlust.²⁸ Dessa omständigheter tyder snarast på att Firoz Patel var villig att även fortsättningsvis investera i 24Money-koncernen. Under alla förhållanden konstaterar tingsrätten att vare sig Firoz Patel eller Siddiq Mohamed har hörts i målet, och att det är svårt att dra några säkra slutsatser om Firoz Patels faktiska betalningsvilja enbart utifrån mejlen.

Oavsett vilken inställning Firoz Patel själv må ha haft finns det ingenting i mejlen som visar att det skulle ha funnits en gemensam partsavsikt att lånen inte skulle betalas tillbaka. I det sammanhanget konstaterar tingsrätten att parterna faktiskt förhandlade om lånevillkoren innan avtalet mellan Spar och Damaras undertecknades, vilket det inte hade funnits någon större anledning att göra om det hade varit fråga om rena skenavtal.²⁹ Tingsrätten konstaterar vidare att Henric Clewehielm protesterade kraftigt när Siddiq Mohamed hävdade att han redan från början hade gjort klart att lånen från Spar till Damaras och Ziroca inte skulle betalas tillbaka.³⁰ Såvitt har framkommit vidhöll inte Siddiq Mohamed och Firoz Patel sin uppfattning i frågan efter detta e-postmeddelande, och med ett par undantag tycks det heller inte ha kommit några upprepade krav från dem på att återstående 5,9 miljoner kronor också skulle lånas ut. Den förhoppning som Mattias Ahlberg, som tidigare nämnts, uttryckte om att lånen skulle kunna skrivas av nästa sommar kan enligt tingsrättens mening inte heller tolkas som ett bindande löfte från Spar sida – än mindre som ett uttryck för parternas ursprungliga överenskommelse.

De tilltalade har vidare gjort gällande att lånen med räntor faktiskt betalades tillbaka i maj 2017 (då till Payments, som hade förvärvat fordringarna från Spar), och att det tyder på att det hade funnits en betalningsavsikt från Firoz Patels sida hela tiden. Åklagarna har invänt att betalningarna enbart gjordes för att försöka blidka först Daniel Eriksson och därefter den revisor som skulle ta över efter att Daniel Eriksson

²⁸ Åklagarnas bevisuppgift 2.8.1, FUP1 s. 132.

²⁹ Åklagarnas bevisuppgift 2.20.6, MAILFUP s. 200–203 samt FUP2 s. 372–374, 381 och 382.

³⁰ Åklagarnas bevisuppgift 9.20.32, MAILFUP s. 291.

hade avgått i mars 2017, samt att Firoz Patel krävde att pengarna inte skulle användas i Payments verksamhet utan tvärtom förväntade sig att de skulle betalas tillbaka till honom.³¹ Dessutom har åklagarna lagt fram bevisning som tyder på att det aldrig skedde någon återbetalning av kapitalbeloppen. Enligt ett kontoutdrag som Siddiq Mohamed skickade till Henric Clewehielm skulle dels 2 miljoner kr, dels 437 956 USD ha satts in på ett konto tillhörande Payments i Paysera i Litauen.³² Enligt uppgifter från Åklagarmyndigheten i Litauen har dock aldrig Payments haft något konto där.³³ Det konto som betalningarna ska ha gjorts till öppnades den 3 maj 2017 av Siddiq Mohamed. Den 10 maj betalade Damaras in 2 miljoner kr till kontot, och den 24 maj betalades pengarna tillbaka till Damaras. Vad som har hänt med de amerikanska dollar som också påstås ha betalats till kontot är oklart. Åklagarna har hävdat att det kontoutdrag som Siddiq Mohamed skickade till Henric Clewehielm är förfalskat.

Tingsrätten konstaterar att omständigheterna kring återbetalningarna av kapitalbeloppen och räntorna är minst sagt märkliga och att mycket talar för att Firoz Patel vid den tidpunkten inte hade någon verklig betalningsavsikt. Mejlväxlingen mellan parterna tyder också på att företrädare för 24Money kände till, eller åtminstone hade stark anledning att misstänka att så var fallet. Detta har dock ett mycket begränsat bevisvärde för frågan vilken överenskommelse parterna hade redan sommaren 2014.

Vid en samlad bedömning av vad som framkommit i den här frågan anser tingsrätten att det inte är visat att Firoz Patel saknade betalningsavsikt avseende lånen till Damaras och Ziroca när Spars årsredovisning för 2013 upprättades den 31 juli 2014.

³¹ Åklagarnas bevisuppgift 4.8.2, se t.ex. FUP1 s 421–425 och MAILFUP s. 498, 504, 505, 515–517, 522, 528, 558, 560, 568 och 585–588.

³² Åklagarnas bevisuppgift 4.8 och 4.9, MAILFUP s. 605 och FUP3 s. 351 och 352.

³³ Åklagarnas bevisuppgift 4.10, FUP3 s. 382–383 och 385.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att åklagarna inte har visat bortom rimligt tvivel att aktieägartillskottet från Payments till Spar var en rättshandling för skens skull eller att Payments, och i förlängningen Group, Fipaso och Firoz Patel, saknade verklig betalningsavsikt och betalningsförmåga den 31 juli 2014. Det är därmed inte heller visat att det var fel att redovisa aktieägartillskottet som en tillgång på Spars balansräkning i årsredovisningen för 2013, och åtalspunkten 2 ska därför ogillas.

Åtalspunkten 3

Inledning

Åtalet under åtalspunkten 3 avser grovt bokföringsbrott i Spar under räkenskapsåret 2014 och riktas mot Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren. Åtalspunkten rör dels de fordringar på Damaras och Ziroca som behandlats under föregående åtalspunkt och som bokfördes som tillgångar i Spars årsredovisning för 2014 med 2 060 548 kr respektive 3 068 055 kr, dels en fordran på Gold som bokfördes som en tillgång med 3 423 435 kr.

Åklagarna har gjort gällande att fordringarna på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan bolagens företrädare att beloppen inte skulle betalas och att den bristande betalningsavsikten hos företrädare för Damaras och Ziroca var känd för företrädarna för Spar, samt att fordran på Gold var utan värde eftersom det bolaget saknade betalningsförmåga. Därför, har åklagarna hävdats, var det inte förenligt med god redovisningssed att bokföra dessa fordringar som tillgångar i Spars balansräkning för räkenskapsåret 2014.

Mattias Ahlberg, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har å sin sida förnekat både att det skulle ha funnits en överenskommelse med Damaras och Ziroca om att lånen inte skulle betalas och att fordran på Gold saknade värde, och har istället gjort gällande att balansräkningen för räkenskapsåret 2014 är korrekt.

Rättsliga förutsättningar

Enligt 6 kap. 1 § bokföringslagen ska aktiebolag, med vissa undantag som inte är av intresse här, för varje räkenskapsår avsluta bokföringen med en årsredovisning. Den ska enligt 6 kap. 2 § upprättas enligt bestämmelserna i årsredovisningslagen (1995:1554).

Av 2 kap. 3 § årsredovisningslagen framgår bl.a. att balansräkningen, resultaträkningen och noterna ska upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. I 4 § anges bl.a. att vid upprättandet av balansräkningen ska värderingen av de olika posterna göras med iakttagande av rimlig försiktighet, vilket innebär särskilt att hänsyn ska tas till alla förutsebara och möjliga förluster som är hänförliga till räkenskapsåret även om dessa förluster blir kända först efter räkenskapsårets utgång men före upprättandet av årsredovisningen.

Balansräkningen ska, enligt 3 kap. 1 § årsredovisningslagen, i sammandrag redovisa företagets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på balansdagen. På motsvarande sätt ska, enligt 2 §, resultaträkningen i sammandrag redovisa företagets samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Enligt 4 kap. 9 § ska omsättningstillgångar tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen. Med det verkliga värdet avses försäljningsvärdet efter avdrag för beräknad försäljningskostnad.

Av 5 kap. 3 § bokföringslagen följer slutligen att i samband med att den löpande bokföringen avslutas ska sådana poster som är nödvändiga för att bestämma räkenskapsårets intäkter och kostnader och den finansiella ställningen på balansdagen bokföras. Med bokslutstransaktioner avses, enligt punkten 2.19 Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2013:2) om bokföring, fördelning av inkomster

och utgifter som helt eller delvis hänför sig till ett annat räkenskapsår än det räkenskapsår då de uppstår, och andra typer av transaktioner som ska bokföras när den löpande bokföringen avslutas.³⁴

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 627 konstaterat följande. Att ta upp en tillgång, i det här fallet en fordran, till ett felaktigt belopp kan vara att lämna en oriktig uppgift i den mening som avses i 11 kap 5 § brottsbalken, och kan med andra ord leda till ansvar för bokföringsbrott. Så är exempelvis fallet om den bokföringsskyldige i strid mot en klar norm tagit upp en tillgång till ett högre värde än anskaffningskostnaden. Om värdet är beroende av en bedömning, t.ex. av om inkurans föreligger eller om kundfordringar kommer att flyta in med det nominella beloppet, måste det finnas ett betydande utrymme för den bokföringsskyldige att avgöra vilket belopp som ska tas upp i bokföringen. Att kunder är i ett avsevärt dröjsmål med betalningen innebär således inte i sig att fordringen måste skrivas ner eller att en reservering för kreditförluster måste göras. Även i sådana situationer då god redovisningssed skulle ha påkallat en nedskrivning behöver en underlåtenhet att företa nedskrivningen inte leda till att uppgiften ska betraktas som oriktig i den mening som avses i 11 kap. 5 § BrB. För att ett värde som grundar sig på en bedömning ska kunna betraktas som en oriktig uppgift bör det fordras att bedömningen på ett påtagligt sätt avviker eller bortser från sådana indikationer som är eller bort vara kända för den bokföringsskyldige.

Fordringarna på Damaras och Ziroca

När det gäller fordringarna på Damaras och Ziroca hänvisar tingsrätten till den bedömning som gjorts avseende åtalpunkten 2 ovan. Tingsrätten finner inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller räkenskapsåret 2014. Detta innebär att det inte är visat bortom rimligt tvivel att det inte var förenligt med god redovisningssed att ta upp dessa fordringar som tillgångar i Spars balansräkning

³⁴ Jfr. även punkten 6.6 Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2012:1) om årsredovisning och koncernredovisning.

för räkenskapsåret 2014, eller i vart fall inte att fordringarna ska anses vara sådana oriktiga uppgifter som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Fordran på Gold

Av Golds årsredovisning för räkenskapsåret 2014 framgår att bolaget hade redovisat ett negativt resultat under flera års tid, att intäkterna under 2014 var mycket låga, att tillgångarna till största delen bestod av fordringar samt att det egna kapitalet var förbrukat och att kontrollbalansräkning hade upprättats per den 31 december 2014.³⁵ I förvaltarberättelsen anges vidare att Golds inlåningsverksamhet påtagligt hade reducerats, vilket var ett medvetet steg i riktningen att avveckla inlåningsverksamheten i bolaget. Enligt tingsrättens mening är det uppenbart att Gold inte hade förmåga att på egen hand betala tillbaka sina skulder till Spar.

Samtidigt konstaterar tingsrätten att det fanns en kapitaltäckningsgaranti från Group till bl.a. Gold, genom vilken Group förband sig att se till att det egna kapitalet i Gold uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet fram till den 31 december 2014.³⁶ Vidare har det i målet presenterats en kapitaltäckningsgaranti med motsvarande innebörd från Fipaso till Group samt, vilket har berörts under åtalspunkten 2 ovan, en kapitaltäckningsgaranti från Firoz Patel till Fipaso.³⁷ Tingsrätten har vid behandlingen av åtalspunkten 2 ovan kommit fram till att det inte är visat att Firoz Patel saknade betalningsförmåga och betalningsavsikt såvitt avser kapitaltillskottet till Spar på 11 936 000 kr. Tingsrätten finner inte anledning att göra någon annan bedömning av Firoz Patels betalningsförmåga och betalningsavsikt när det gäller kapitaltäckningsgarantin till Fipaso.

Det sagda innebär att annat inte är visat än att det ur Spars perspektiv fanns anledning att räkna med att Gold skulle kunna betala sina skulder genom att göra anspråk

³⁵ Åklagarnas bevisuppgift 3.2.2, FUP 1 s. 1513–1527.

³⁶ Aktbil. 541, bilaga A.

³⁷ Åklagarnas bevisuppgift 2.18.6, FUP1 s. 1179 och FUP2 s. 352.

på kapitaltäckningsgarantin från Group, och i förlängningen från Firoz Patel. - Alternativet hade varit att Spar hade skrivit ned sin fordran mot Gold till noll och istället självt avropat samma kapitaltäckningsgaranti, med i praktiken samma resultat.

Vidare framgår av förvaltarberättelsen för Gold 2014 att aktieägarna under våren 2015 hade beslutat att fullfölja en sammanslagning mellan Gold och Spar. Detta medför, enligt tingsrättens uppfattning, att det fanns ännu mindre anledning för Spar att skriva ned fordran mot Gold i samband med bokslutsarbetet för räkenskapsåret 2014, eftersom bolagens mellanhavanden ändå skulle lösas inom kort i samband med den planerade fusionen.

Sammantaget anser tingsrätten att det inte är visat bortom rimligt tvivel att det inte var förenligt med god redovisningssed att ta upp fordran på Gold som en tillgång i Spars balansräkning för räkenskapsåret 2014, eller i vart fall inte att fordran ska anses vara en sådan oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att åklagarna inte har visat bortom rimligt tvivel att det inte var förenligt med god redovisningssed att ta upp fordringarna på Damaras, Ziroca och Gold som tillgångar i Spars balansräkning för räkenskapsåret 2014, eller i vart fall inte att fordringarna ska anses vara sådana oriktiga uppgifter som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott. Åtalspunkten 3 ska därför ogillas.

Åtalspunkten 4

Inledning

Åtalet under åtalspunkten 4 avser grovt bokföringsbrott i Spar under räkenskapsåret 2015 och riktas mot Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren. Åtalspunkten rör dels de fordringar på Damaras, Ziroca och Gold som har

behandlats under föregående åtalpunkt och som bokfördes som tillgångar i Spars årsredovisning för 2015 med 2 190 548 kr, 3 960 444 kr respektive 2 539 547 kr, dels en fordran på Guld som bokfördes som en tillgång med 1 108 257 kr.

Åklagarna har gjort gällande att fordringarna på Damaras och Ziroca var utan värde eftersom det fanns en överenskommelse mellan bolagens företrädare att beloppen inte skulle betalas och att den bristande betalningsavsikten hos företrädare för Damaras och Ziroca var känd för företrädarna för Spar, samt att fordringarna på Gold och Guld var utan värde eftersom de bolagen saknade betalningsförmåga. Därför, har åklagarna hävdad, var det inte förenligt med god redovisningssed att bokföra dessa fordringar som tillgångar i Spars balansräkning för räkenskapsåret 2015.

Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har å sin sida förnekat både att det skulle ha funnits en överenskommelse med Damaras och Ziroca om att lånen inte skulle betalas och att fordringarna på Gold och Guld saknade värde, och har istället gjort gällande att balansräkningen för räkenskapsåret 2015 är korrekt.

Fordringarna på Damaras och Ziroca

När det gäller fordringarna på Damaras och Ziroca hänvisar tingsrätten till den bedömning som gjorts avseende åtalpunkterna 2 och 3 ovan. Tingsrätten finner inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller räkenskapsåret 2015. Detta innebär att det inte är visat bortom rimligt tvivel att det inte var förenligt med god redovisningssed att ta upp dessa fordringar som tillgångar i Spars balansräkning för räkenskapsåret 2015, eller i vart fall inte att fordringarna ska anses vara sådana oriktiga uppgifter som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Fordran på Gold

När det gäller fordran på Gold hänvisar tingsrätten inledningsvis till den bedömning som gjorts under åtalpunkten 3 ovan. Av Golds årsredovisning för räkenskapsåret 2015 framgår att bolaget hade fortsatt att redovisa ett negativt resultat och att verksamheten i princip hade upphört helt och hållet.³⁸ Enligt tingsrättens mening är det uppenbart att Gold inte heller 2015 hade förmåga att på egen hand betala tillbaka sina skulder till Spar.

Samtliga de kapitaltäckningsgarantier som behandlats under åtalpunkten 3 ovan upphörde att gälla vid utgången av 2014. Vidare framgår av förvaltarberättelsen för Gold för räkenskapsåret 2015 att bolaget skulle avvecklas under 2016 genom frivillig likvidation. Tanken på en fusion med Spar tycks med andra ord ha övergetts under 2015, vilket i sin tur innebär att det incitamentet för Spar att avvakta med en nedskrivning av fordringarna mot Gold hade upphört. Allt detta måste företrädare för Spar ha varit väl medvetna om.

Under ovan angivna förhållanden anser tingsrätten att Spars fordran mot Gold måste anses ha varit utan värde per den 31 december 2015 och att det inte var förenligt med god redovisningssed att ta upp fordran mot Gold som en tillgång i Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2015. Att så ändå skedde är enligt tingsrättens uppfattning en så påtaglig felbedömning att det bokförda värdet på fordran ska betraktas som en oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

³⁸ Åklagarnas bevisuppgift 3.2.2, FUP 1 s. 1532–1543.

Fordran på Guld

Guld hade i augusti 2014 trätt i frivillig likvidation.³⁹ År 2014 redovisade bolaget en omsättning om ca 3,2 miljoner kr och en förlust om ca 17,5 miljoner kr. År 2015 redovisade bolaget en omsättning om ca 14 000 kr och en förlust om ca 2,9 miljoner kr. Någon verksamhet tycks inte ha bedrivits i bolaget sedan 2014. Enligt tingsrättens mening är det uppenbart att Guld inte hade förmåga att på egen hand betala tillbaka sina skulder till Spar. Det fanns vid den här tidpunkten inte någon gällande kapitaltäckningsgaranti till förmån för Guld. Allt detta måste företrädare för Spar ha varit väl medvetna om.

Under ovan angivna förhållanden anser tingsrätten att Spars fordran mot Guld måste anses ha varit utan värde per den 31 december 2015 och att det inte var förenligt med god redovisningssed att ta upp fordran mot Guld som en tillgång i Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2015. Att så ändå skedde är enligt tingsrättens uppfattning en så påtaglig felbedömning att det bokförda värdet på fordran ska betraktas som en oriktig uppgift som kan leda till straffansvar för bokföringsbrott.

Ansvar och rubricering

Straffbestämmelsen i 11 kap. 5 § brottsbalken anger att *den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringsskyldighet* döms för bokföringsbrott. Eftersom det inte står *den som åsidosätter sin bokföringsskyldighet* är gärningsmannaskapet inte begränsat till den bokföringsskyldige, utan så snart någon manipulerat egen eller annans bokföring kan det bli aktuellt med ansvar som gärningsman.

Frågan vem som kan bli ansvarig som gärningsman för bokföringsbrott är av särskilt intresse i de fall den brottsliga gärningen begås genom underlåtenhet, vilket i sin tur aktualiserar frågan om vem som bär garantansvaret för bokföringen.

³⁹ Sakuppgifterna i detta stycke är hämtade från förvaltarberättelsen avseende Guld i likvidation i konkurs, åklagarnas bevisuppgift 2.17.7, FUP2 s. 472–481.

Enligt 8 kap. 4 § aktiebolagslagen (2005:551) ska styrelsen se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Om vissa uppgifter delegeras till andra ska styrelsen handla med omsorg och fortlöpande kontrollera om delegationen kan upprätthållas. Enligt 8 kap. 29 § samma lag ska den verkställande direktören vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag.

Av detta följer att en verkställande direktör kan ådra sig ansvar för bokföringsbrott – vid sidan av vad som ovan sagts om egen manipulation av bokföringen respektive aktivt främjande av annans bokföringsbrott – genom att brista i instruktion och övervakning eller med andra ord genom underlåtenhet att utöva tillsyn och kontroll. En styrelseledamot har däremot rätt att utgå från att de uppgifter som lämnas honom om bokföringens fullgörande är riktiga. Endast om han har skäl att misstänka att dessa uppgifter är vilseledande – eller om han faktiskt har ett särskilt uppdrag att utöva tillsyn över bokföringen – är han skyldig att reagera och undersöka förhållandena med risk för att bli ansvarig för underlåtenhet att agera.

Garantansvaret för bokföringen bärs således av styrelsen i ett aktiebolag, men samma ansvar åvilar även en s.k. faktisk företrädare, dvs. en person som på grund av sin maktposition i realiteten utövar ett bestämmande inflytande i bolaget. Avgörande är om han eller hon har varit den som de facto har fattat beslut i sådana frågor som för aktiebolagens del ankommer på styrelsen eller den verkställande direktören (se NJA 2017 s. 690).

Mattias Ahlberg var styrelseledamot, ordförande och VD i Spar när årsredovisningen för räkenskapsåret 2015 upprättades den 30 juni 2016, och Pontus Ljunggren var styrelseledamot.⁴⁰

Åklagarna har påstått att Henric Clewehielm var faktisk ställföreträdare för Spar under hela den period som omfattas av åtalet, vilket Henric Clewehielm har bestritt.

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att Henric Clewehielm är den av de tilltalade som rent allmänt har lämnat mest utförliga förklaringar när det gäller bakgrunden till och innebörden av olika transaktioner som gjordes i 24Money-koncernen. Detta visar att han hade en mycket god inblick i de olika bolagens verksamheter. Enligt tingsrättens mening är det också otvivelaktigt så att Henric Clewehielm utövade ett betydande inflytande över hela 24Money-koncernen. De vittnen som har varit anställda i något av bolagen, t.ex. Åke Moberg, Andreas Heimbrandt, Enrique Novella Reyes, Kajsa Danielsson och Mattias Ane, har i stor sett genomgående berättat att Henric Clewehielm var den som bestämde på kontoret och att beslut som fattades skulle gå genom honom. Samma uppfattning har utomstående personer som Samir Dzafic och Daniel Eriksson gett uttryck för. Även den övriga bevisningen pekar på att Henric Clewehielm hade ett bestämmande inflytande i hela 24Money-koncernen under den period som åtalet omfattar. Det var t.ex. Henric Clewehielm som de andra inblandade samrådde med inför viktigare kontakter med bolagets revisorer och med ägarna i Kanada, och när kommunikationen med Kanada gick in i mer kritiska skeden tycks det ha varit Henric Clewehielm som hanterade detta själv.⁴¹ Det var Henric Clewehielm som Kanada vände sig till när de ville få hjälp med att bli av med Pontus Ljunggren som företrädare för Fipaso, och det verkar ha varit Henric Clewehielm som beslutade om anställningar och som i praktiken bestämde om de verkställande direktörerna Mattias Ahlberg och Anders Blomkvist

⁴⁰ Utdrag ur Spars årsredovisning för 2016 återfinns i aktbil. 426, bilaga 17.

⁴¹ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 2.18.17, 2.19.6, 2.20.30, 2.20.32, 4.8.2, 6.3 och 8.2, MAILFUP s. 190–192, 209, 275, 277, 279–281, 291, 487 och 499, FUP1 s. 264–270 och 412 f samt FUP TILLÄGG 1 s. 395 f.

skulle få stanna kvar på sina poster eller inte, även om de båda formellt sett sade upp sig själva.⁴² Det var också i stor utsträckning Henric Clewehielm som presenterade lösningar på större problem som uppstod i bolagen.⁴³ Slutligen konstaterar tingsrätten att Henric Clewehielm, enligt egna uppgifter, gjorde förhållandevis stora utlägg med sitt privata bankkort för Payments räkning, vilket också det visar att han hade en roll i koncernen som gick långt utöver vad som normalt gäller för den som bara är anställd.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att Henric Clewehielm måste betraktas som faktisk företrädare för både Payments och Spar under hela den tid som åtalet omfattar, i den mån han inte var registrerad styrelseledamot (se åtalspunkterna 6 och 7).

Det finns ingenting i målet som tyder på att någon av de tilltalade själva har vidtagit faktiska åtgärder för att åstadkomma vilseledande bokföring i form av att fordringarna på Gold och Guld togs upp som tillgångar i Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2015 trots att dessa fordringar saknade värde. Det har heller inte presenterats någon utredning som visar att fordringarna överhuvudtaget skulle ha varit föremål för diskussion i samband med bokslutsarbetet eller att någon av de tilltalade skulle ha uppmärksamrats särskilt på dem. Frågan blir då om Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har brustit i sitt garantansvar.

Vid den här tidpunkten fanns en ekonomichef i Payments, Åke Moberg, som enligt vad både han själv och de tilltalade har berättat var ansvarig för bokföringen även i Spar och som var i färd med att bygga upp en ekonomifunktion för 24Money-koncernen. Det praktiska arbetet med både löpande bokföring och bokslut sköttes av redovisningskonsulten Samir Dzafic på Ekonomigruppen Almgren. Annat har

⁴² Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 5.1, 8.10.1, 9.26, 9.28, 9.31, MAILFUP s. 400, 425, 426, 429, 516 f, 654–656, FUP1 s. 171–179 samt FUP TILLÄGG 1 s 1464–1466.

⁴³ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 6.3, FUP1 s. 264–266; 7.4.2, FUP1 s 264–266 och 9.23, FUPHAK s. 48–50.

inte framkommit än att både Åke Moberg och Samir Dzafic hade den kompetens och den erfarenhet som krävdes för att fullgöra sina uppgifter, och att det saknades anledning för såväl styrelsen i Spar som för Henric Clewehielm och vidta några särskilda åtgärder i det avseendet.

Det kan vidare konstateras att fordringarna på Gold och Guld inte redovisades var för sig i årsredovisningen, utan att de ingick i posten Fordringar hos koncernföretag på 24 911 930 kr. I normala fall kan det inte anses ha ålegat Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren att närmare utreda vad som ingick i denna bokslutspost.

I det här fallet kan det dock konstateras att värdet på fordringarna på Gold och Guld tidigare hade varit helt beroende av att det funnits kapitaltäckningsgarantier från Group, och i förlängningen från Firoz Patel (se åtalspunkten 3), men att dessa kapitaltäckningsgarantier löpte ut per den 31 december 2014. Garantierna hade varit av stor betydelse för hela koncernens existens, varför det framstår som högst osannolikt att företrädarna för Spar inte skulle ha uppmärksammat att de inte längre gällde. I det läget anser tingsrätten att Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren borde ha förvissat sig om att fordringarna mot Gold och Guld hanterades på ett korrekt sätt och inte längre togs upp som tillgångar i Spar, och att deras underlåtenhet i detta avseende var oaktsamt på ett sätt som inte kan anses ursäktligt (jfr NJA 2003 s. 550). De ska därför dömas för bokföringsbrott i den här delen. Brottet är inte att bedöma som grovt.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ska Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren dömas för bokföringsbrott av normalgraden. Brottet består i att de av oaktsamhet har åsidosatt bokföringsskyldigheten i Spar genom att underlåta att

undanröja felaktigheter i balansräkningen per den 31 december 2015. Felaktigheterna har bestått i att fordringar på Gold och Guld har tagits upp med 2 539 547 kr respektive 1 108 257 kr för höga belopp.

Däremot ska Mattias Ahlberg, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren inte dömas för brott med anledning av att balansräkningen innehållit fordringar mot Damaras och Ziroca.

Åtalspunkten 5

Inledning

Åtalet under åtalspunkten 5 avser grovt bokföringsbrott i Spar under räkenskapsåret 2016 och riktas mot Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

Inledningsvis är följande utrett.

Sommaren 2016 slutade Anders Fornstedt som revisor för 24Money-koncernen, och ersattes av Daniel Eriksson på Ernst & Young. Inför bokslutsarbetet avseende räkenskapsåret 2016 ställde Daniel Eriksson ett antal frågor bl.a. om tillförlitligheten av tillgångar som hade bokförts i Spar. Detta resulterade i att styrelsen i Spar beslutade om omfattande nedskrivningar av bokförda tillgångar i Spar, vilket förbrukade det egna kapitalet.⁴⁴ Åtgärden benämns ibland ”marsnedskrivningen”. Samtidigt beslutades att ett antal fordringar som Spar hade, bl.a. fordringarna på Damaras och Ziroca, skulle överlåtas till Payments, vilket innebar att Spar istället fick en fordran på Payments med motsvarande belopp. Vidare beslutades att Payments skulle lämna ett aktieägartillskott om 15 075 000 kr till Spar. Samtliga dessa åtgärder bokfördes per den 31 december 2016.

⁴⁴ Åklagarnas bevisuppgift 7.4.2, FUP1 s. 474.

Den 17 mars 2017 registrerades i Payments bokföring en apportemission per den 31 december 2016.⁴⁵ Till grund för den åtgärden låg ett beslut om bokning av emission samt omföring av balanstillgångar daterat den 16 mars 2017 undertecknat av Anders Blomqvist, Christopher Clewehielm och Henric Clewehielm. Apportemissionen gick i korthet ut på att Payments emitterade egna aktier som skulle tecknas av 3W, och att 3W som betalning för aktierna skulle föra över apportegendom i form av aktier i Easy. Därigenom blev Payments, som sedan tidigare ägde 50 procent av aktierna i Easy, ensam ägare till Easy.

Apportemissionen dokumenterades i ett skriftligt avtal (det s.k. aktieöverlåtelseavtalet) daterat den 9 april 2017, i vilket anges att parterna tidigare har träffat muntligt avtal och att det skriftliga avtalet upprättats för att dokumentera detta.⁴⁶ Av aktieöverlåtelseavtalet kan bl.a. utläsas att Payments skulle köpa 3W:s samtliga aktier i Easy, att köpeskillingen uppgick till 30 miljoner kr och skulle erläggas i form av skuldebrev utfärdat till 3W, samt att 3W förband sig att teckna 337 078 aktier i Payments där betalning av aktierna skulle ske genom kvittning av 3W:s fordran enligt skuldebrev om 30 miljoner kr. Det muntliga avtalet ska enligt aktieägaravtalet ha ingåtts den 30 december 2016.

Det kan redan nu konstateras att om inte apportemissionen hade bokförts på räkenskapsåret 2016 hade Payments inte kunnat lämna det aktieägartillskott till Spar som behandlats under åtalpunkten 5, eftersom Payments aktiekapital då hade varit förbrukat.⁴⁷

⁴⁵ Åklagarnas bevisuppgift 8.4.1, FUP1 s. 586–591. Emissionen har ibland benämnts ”kvittningsemissionen”. Tingsrätten har inte ansett det vara nödvändigt att ta ställning till om det var fråga om en apportemission eller om en kvittningsemission, utan kommer fortsättningsvis genomgående att använda ordet apportemission.

⁴⁶ Åklagarnas bevisuppgift 8.7, FUP1 s. 700 och 702–704.

⁴⁷ Detta kan utläsas av Payments årsredovisning för räkenskapsåret 2017, åklagarnas bevisuppgift 8.10.6, FUP1 s. 1751–1770.

Den 15 mars 2017 lämnade Daniel Eriksson i enlighet med bestämmelserna i 9 kap. 6 § aktiebolagslagen en erinran till Spars styrelse med kopia till Finansinspektionen, och den 31 mars 2017 gjorde Daniel Eriksson en anmälan till Ekobrottsmyndigheten om misstanke om brott.⁴⁸ Samma dag avgick Daniel Eriksson som revisor.

Åtalspunkten 5 rör för det första aktieägartillskottet från Payments till Spar. Åklagarna har gjort gällande att aktieägartillskottet inte fick bokföras som en tillgång i Spar, eftersom Payments inte var betalningsduglig. Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har å sin sida hävdade att Payments var betalningsduglig, eftersom ovan nämnda apportemission hade ökat det egna kapitalet i Payments med 30 miljoner kr. Åklagarna har påstått att apportemissionen i själva verket ägde rum först i april 2017 och därför inte fick bokföras i Payments redan 2016, vilket i sig är åtalat under åtalspunkten 6 nedan.

För det andra rör åtalspunkten den fordran på Payments som uppstod i Spar efter att Spar hade överlåtit fordringarna på Damaras och Ziroca till Payments. Åklagarna har gjort gällande att överlåtelsen ägde rum först i mars 2017 och därför inte fick bokföras på räkenskapsåret 2016, samt att fordringarna på Damaras och Ziroca var utan värde, eftersom det fanns en överenskommelse mellan bolagens företrädare att beloppen inte skulle betalas, och fordringarna skulle ha nedskrivningsprövats i Spar inom ramen för bokslutsarbetet för räkenskapsåret 2016. Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har å sin sida förnekat att det skulle ha funnits en överenskommelse med Damaras och Ziroca om att lånen inte skulle betalas och har gjort gällande att fordran på Payments är korrekt bokförd.

För det tredje rör åtalspunkten en förpliktelse att betala Golds skulder till dess inlånare med ett belopp upp till 7 128 036 kr som Spar åtog sig genom ett avtal daterat den 23 december 2016, det s.k. Goldavtalet. Åklagarna har gjort gällande att

⁴⁸ Åklagarnas bevisuppgift 8.3, FUP1 s. 321–3287.

förpliktelsen borde ha bokförts som en skuld i Spars balansräkning, vilket inte skett. Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har å sin sida gjort gällande att det var korrekt att inte bokföra förpliktelsen som en skuld i årsredovisningen för 2016.

Aktieägartillskottet från Payments

Åklagarna har inte gjort gällande att det var fel i sig att bokföra aktieägartillskottet från Payments på räkenskapsåret 2016, trots att det skedde först 2017. Däremot har åklagarna hävdad att apportemissionen i Payments inte fick bokföras i Payments på räkenskapsåret 2016, och att det därför saknades förutsättningar för Payments att lämna ett aktieägartillskott till Spar eftersom Payments saknade tillräckligt med kapital för en sådan åtgärd. Det är alltså av avgörande betydelse för bedömningen av åtalspunkten 5 hur man ser på apportemissionen i Payments, som i sig behandlas under åtalspunkten 6.

Som redan nämnts vid behandlingen av åtalspunkten 3 ovan ska balansräkningen, enligt 3 kap. 1 § årsredovisningslagen, i sammandrag redovisa företagets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital *på balansdagen*. Det är ostridigt att den skriftliga dokumentationen, det s.k. aktieöverlåtelseavtalet, rörande apportemissionen upprättades först den 9 april 2017.⁴⁹ Frågan är om det redan före årsskiftet fanns ett bindande muntligt avtal mellan Payments och 3W, vilket de tilltalade har hävdad och vilket också anges i det skriftliga avtalet. I sådant fall skulle upprättandet av den skriftliga handlingen kunna betraktas som en händelse som bekräftar förhållanden som förelåg på balansdagen, vilket i sin tur skulle innebära att det var korrekt att bokföra apportemissionen på räkenskapsåret 2016.

Henric Clewehielm har bl.a berättat följande. Han hade mandat från styrelsen i Payments att förhandla om apportemissionen med Christopher Berg. Under 2015

⁴⁹ Åklagarnas bevisuppgift 8.7, FUP1 s. 700 och 702–704.

hade det gjorts en extern värdering av Easy, och eftersom han satt i styrelsen i Easy och följde det bolaget nära hade han indikationer på att den värderingen var ganska korrekt. Christopher Berg och han var överens om en köpeskilling på 30 miljoner kr redan före den 21 december 2016, då det fattades ett formellt beslut. I hans värld var affären därefter i hamn eftersom det fanns en överenskommelse och en gemensam partsvilja. I februari 2017 efterfrågade styrelsen i Payments ett skriftligt beslut men det prioriterades bort. Styrelsen var informerad om vilket pris som han och Christopher Berg hade kommit överens om.

Pontus Ljunggren har bl.a. berättat följande. Frågan om ett förvärv att aktierna Easy hade varit aktuell under en lång tid. Han deltog inte själv i den processen, utan det var Henric Clewehielm som skötte förhandlingarna med Christopher Berg. Alla tyckte att det var en lämplig ordning. Han var inte med när det muntliga avtalet ska ha ingåtts och kan därför inte bekräfta det.

Christopher Clewehielm, som inte omfattas av åtalspunkten 5 men däremot av åtalspunkten 6, har bl.a. berättat följande. Easy passade bra in i Payments verksamhet och det hade pågått diskussioner om att Payments skulle köpa resterande delar av Easy redan under 2016. Frågan togs upp på ett styrelsemöte i december 2016, men förhandlingarna delegerades till Henric Clewehielm och Christopher Berg. Efter detta tror han att Åke Moberg bokförde emissionen. Han själv var inte mer inblandad i affären än så.

Anders Blomkvist har bl.a. berättat följande. Han har inga specifika minnesbilder när det gäller aktieöverlåtelseavtalet. Avtalet var ett resultat av förhandlingar mellan Henric Clewehielm och Christopher Berg. Han själv deltog varken i förhandlingarna eller i framtagandet av dokumentet, men fick en dragning av det innan han skrev på. Han uppfattade det hela som seriöst, och hade inte undertecknat avtalet om han hade tyckt att det verkade skumt.

Daniel Eriksson har i sitt förhör berättat att han vid ett möte med Payments ledning och delar av dess styrelse den 14 mars 2017 fick information om att en apportemission planerades inom de kommande veckorna, men att ingenting då tydde på att apportemissionen redan var genomförd. Samma uppfattning har Daniel Eriksson gett uttryck för i sin anmälan till Ekobrottsmyndigheten.⁵⁰

Av utredningen framgår att det under senare delen av mars och början av april 2017 fortfarande fanns flera avtalsfrågor som ännu var olösta mellan parterna. Det kan t.ex. konstateras att avtalsförslag och förslag till skuldebrev utväxlades och diskuterades mellan Henric Clewehielm och Christopher Berg, att justeringar gjordes i dessa utkast innan de slutliga dokumenten undertecknades samt att åtminstone inte Christopher Berg var av uppfattningen att affären var genomförd förrän alla papper var påskrivna.⁵¹ Bland annat uttryckte Christopher Berg i såväl mejl som i telefonsamtal att 3W skulle få tillbaka aktierna i Easy. Tingsrätten anser att det är uppenbart att aktieöverlåtelseavtalet ingick i samma avtalspaket som det s.k. aktieägaravtalet och den därpå följande nyemissionen (se vidare åtalspunkten 7), och att det var en förutsättning för att Christopher Berg skulle underteckna aktieöverlåtelseavtalet att det fanns en överenskommelse mellan parterna om att 3W skulle få tillbaka aktierna i Easy. Formerna för hur detta skulle gå till var inte klart redan i december 2016.

I målet har presenterats ett protokoll från ett extra styrelsemöte i Payments den 21 december 2016.⁵² Dokumentet har påträffats i åtta olika varianter som skiljer sig åt sinsemellan både i fråga om vilka personer som närvarade och vilka beslut som fattades. Apportemissionen omnämns första gången i den version av protokollet som i utredningen har benämnts variant 4. Denna variant fanns bifogad i ett mejl från Anders Blomkvist till Lars Hellman Strömberg på Kommissionären den

⁵⁰ Åklagarnas bevisuppgift 8.3, FUP1 s. 321–327.

⁵¹ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 8.5.1, 8.5.3, 8.5.4, 8.5.5, 8.5.7, 8.5.9 och 8.6, FUP1 s. 189–196, 486–510, 594–670.

⁵² Åklagarnas bevisuppgift 8.9, FUP1 s. 510–579 samt MAILFUP s. 462, 469 och 474.

11 april 2017. Enligt metadata från filen är den skapad samma dag. Det har inte presenterats några handlingar som visar att apportemissionen skulle ha varit avtalad och klar redan i december 2017.

Enligt 11 kap. 2 § aktiebolagslagen fattas beslut om nyemission som huvudregel av bolagsstämma. Det finns dock vissa möjligheter för styrelsen att besluta om nyemission av aktier under förutsättning antingen att bolagsstämman godkänner beslutet i efterhand eller att bolagsstämman i förväg har bemyndigat styrelsen att fatta beslutet, se 13 kap. 31–38 §§.

Av protokoll från extra bolagsstämma i Payments den 8 mars 2017 framgår att stämman då, i enlighet med styrelsens förslag, bemyndigade styrelsen att, vid ett eller flera tillfällen, under tiden fram till nästkommande årsstämma, med eller utan företrädesrätt för aktieägarna, besluta om nyemission av aktier inom ramen för vid var tid gällande bolagsordning.⁵³ Det har inte presenterats något underlag som visar att bolagsstämman skulle ha bemyndigat styrelsen att fatta beslut om apportemission redan i december 2016, eller att bolagsstämman i efterhand skulle ha godkänt något sådant beslut.

Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att åklagarna har styrkt bortom rimligt tvivel att det inte fanns någon bindande överenskommelse om apportemission i Payments redan i december 2016, och att det därför var fel att bokföra emissionen på det räkenskapsåret. Därmed saknade Payments betalningsförmåga för aktieägartillskottet till Spar på 15 075 000 kr, varför Spar inte fick ta upp tillskottet som en tillgång i sin balansräkning för 2016.

⁵³ Åklagarnas bevisuppgift 8.11, FUP1 s. 2092–2096.

Överlåtelsen av fordringarna på Damaras och Ziroca

När det gäller fordringarna på Damaras och Ziroca hänvisar tingsrätten inledningsvis till den bedömning som gjorts avseende åtalspunkten 2 ovan. Tingsrätten finner inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller räkenskapsåret 2016.

Överlåtelsen av fordringarna på Damaras och Ziroca från Spar till Payments registrerades i Spars bokföring den 17 mars 2017.⁵⁴ Till grund för bokföringen låg ett överlåtelseavtal och en bokföringsorder, som båda är daterade den 31 december 2016, samt ett dokument som benämns Beslut om prövning av balanstillgångar avseende 24Money Spar AB, som är daterat den 16 mars 2017.⁵⁵ På det sistnämnda dokumentet har det för hand antecknats att samtliga bokningar ska ske per den 31 december 2016. Det har enligt tingsrättens uppfattning inte framkommit någonting som tyder på att överlåtelsen skulle ha ägt rum redan i december 2016. Tvärtom framgår bl.a. av mejlkorrespondensen mellan parterna och de svar som lämnades på Ernst & Youngs frågor under våren 2017 att fordringarna då tillhörde Spar.⁵⁶

Eftersom överlåtelsen av fordringarna till Payments skedde först i mars 2017 var det inte korrekt att bokföra den som om den hade ägt rum redan i december 2016, eftersom årsredovisningen som redan nämnts ska redovisa förhållandena på balansdagen. En överlåtelse av fordringar kan inte betraktas som en sådan bokslutstransaktion som enligt 5 kap. 3 § bokföringslagen och punkten 2.19 Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2013:2) om bokföring kan eller ska bokföras först när den löpande bokföringen avslutas.⁵⁷

⁵⁴ Se FUP EKOPM s. 52.

⁵⁵ Åklagarnas bevisuppgift 4.8.2, FUP3 s. 87–91.

⁵⁶ Åklagarnas bevisuppgift 4.8.2, t.ex. FUP 1 s. 260–261 och 286 samt MAILFUP s. 264–265.

⁵⁷ Jfr även punkten 6.6 Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2012:1) om årsredovisning och koncernredovisning.

Mot bakgrund av den bedömning som tingsrätten redan har gjort när det gäller fordringarna på Damaras och Ziroca, hade det korrekta alltså varit att ta upp dessa fordringar som tillgångar i balansräkningen för 2016 istället för fordran mot Payments. Överlåtelsen av fordringarna avsåg enbart kapitalbeloppet 5 968 000 kr, och köpeskillingen uppgick till samma belopp. Bokföringsfelet innebar med andra ord inte att Spars tillgångar bokfördes med fel belopp, utan endast att fel gäldenär – Payments istället för Damaras och Ziroca – angavs. Detta fel är enligt tingsrättens mening inte av så stor betydelse att Spars ekonomiska ställning per den 31 december 2016 och resultat såvitt avser räkenskapsåret 2016 inte i huvudsak kan bedömas med ledning av bokföringen. Åtalet för bokföringsbrott kan därför inte bifallas i denna del.

Goldavtalet

Genom Goldavtalet åtog sig Spar betalningsansvaret gentemot Golds kvarvarande småsparare.⁵⁸ Det är ostridigt att åtagandet inte bokfördes som en skuld i Spars bokföring.

Pontus Ljunggren har gjort gällande att Spars övertagande av betalningsansvaret gentemot Golds kvarvarande sparkunder ska betraktas som en eventalförpliktelse, och att det därför var korrekt att inte bokföra förpliktelsen som en skuld i balansräkningen. Enligt Pontus Ljunggren uppstod genom Goldavtalet en fordran mellan Spar och Gold – inte mellan Spar och Golds småsparare – och bokföring skulle ske i samband med att Golds småsparare begärde betalt från Gold och detta infriades av Spar. Pontus Ljunggren har vidare menat att Goldavtalet manifesterade en praxis som redan gällde, och att Spar fortsatte att agera på samma sätt även därefter.

Henric Clewehielm har berättat att skälet till att Spars övertagande av betalningsansvaret gentemot Golds kvarvarande sparkunder inte bokfördes som en skuld var

⁵⁸ Åklagarnas bevisuppgift 3.7.3, FUP3 s. 390 och 391.

att det rådde stor osäkerhet kring beloppet, vilket enligt honom berodde på att systemet Eye Site, som användes för att hålla ordning på Golds inlåningskunder, fungerade väldigt dåligt. Enligt Henric Clewehielm har skulden 7 128 036 kr aldrig funnits, varför det hade varit direkt fel att bokföra det beloppet som en skuld. Henric Clewehielm har gjort gällande att det inte fanns några sparkunder kvar i Gold i slutet av 2016, vilket enligt honom styrks av att inga sparkunder gjorde anspråk i Golds konkurs.

Även Pontus Ljunggren, Mattias Ahlberg och Christopher Clewehielm har uppgett att Eye Site var ett väldigt dåligt system och att det inte gick att lita på de uppgifter som fanns där.

Anders Blomkvist har för sin del berättat att Goldavtalet hade tagits fram i organisationen, att han nog fick en kort dragning av det inför bokslutsarbetet samt att han läste igenom det och inte hade anledning att ifrågasätta innehållet. Vidare har Anders Blomkvist berättat att han själv inte gjorde någonting med avtalet efter att han hade undertecknat det, utan utgick från att ekonomifunktionen tog hand om det.

Av 5 kap. 15 § årsredovisningslagen framgår att om ett företag har garantiåtaganden, ekonomiska åtaganden eller eventuella förpliktelser som inte tas upp i balansräkningen (eventualförpliktelser) ska det lämnas en upplysning om summan av dessa. I punkten 21.14 i Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning och koncernredovisning⁵⁹ anges att en eventualförpliktelse är

- a) en möjlig förpliktelse till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast kommer att bekräftas av att en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir, eller
- b) en befintlig förpliktelse till följd av inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är sannolikt att ett

⁵⁹ I dess lydelse enligt BFNAR 2016:9.

utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Typiska eventualförpliktelser är borgensförbindelser, garantier som ett bolag har ställt ut men som bolaget av erfarenhet vet inte kommer att behöva infrias och potentiellt betalningsansvar för ett skadestånd med anledning av en pågående tvist där utfallet är osäkert.

I det här fallet konstaterar tingsrätten att Spars åtagande inte var beroende av huruvida Gold självt kunde betala småspararna eller inte, utan gällde utan inskränkningar. Även om det per den 31 december 2016 inte gick att veta när sparkunderna skulle göra anspråk på betalning och Spars förpliktelse skulle utlösas var det ändå fråga om en förpliktelse som Spar med hög grad av säkerhet förr eller senare skulle bli skyldig att infria. I det avseendet finns det rent principiellt inte någon skillnad jämfört med Golds förpliktelse mot småspararna eller Spars förpliktelse i förhållande till sina egna småsparare. Något formellt gäldenärsbyte ägde dock inte rum, utan förpliktelsen gällde i förhållande till Gold. Utgångspunkten måste därför vara att Spar borde ha bokfört förpliktelsen mot Gold som en skuld i årsredovisningen för 2016. Att Goldavtalet måhända stadfäste en praxis som redan gällde mellan Spar och Gold förändrar enligt tingsrättens mening inte den bedömningen.

När det gäller det belopp som skulden borde ha bokförts till är det i och för sig rimligt att utgå från det belopp, 7 128 036 kr, som anges i avtalet. Ingen av de tilltalade har dock sagt sig känna till var det beloppet kom ifrån. Henric Clewehielm har sagt att siffrorna kom från Åke Moberg, men att även Åke Moberg verkade osäker. Åke Moberg, som överhuvudtaget har uttryckt väldigt vaga minnesbilder av Goldavtalet, har inte kunnat bringa någon klarhet i frågan under vittnesförhöret med honom. Enligt tingsrättens mening är det i sig ett anmärkningsvärt påstående att Gold, vars enda verksamhet vid den här tidpunkten var den kvarvarande inlåningsverksamheten, hade ett så dåligt systemstöd att bolaget inte hade kontroll över hur stora

skulderna till de egna småspararna var. Att så verkligen var fallet, och att det fanns en osäkerhet om storleken på beloppet när Goldavtalet ingicks, stöds dock av mejlkorrespondens mellan Henric Clewehielm, Anders Blomkvist och Åke Moberg från den tidpunkten.⁶⁰ Att det var problem med Eye Site har också bekräftats av Åke Moberg.

Tingsrätten konstaterar vidare att den bilaga 2 som det hänvisas till under punkten 3.2 i Goldavtalet, vilken utgör en förteckning över kvarvarande kunder och fordringsbelopp, inte har påträffats under utredningen. Henric Clewehielm har påstått att bilagan aldrig har funnits, och det påståendet har inte motbevisats. I det sammanhanget kan det också framhållas att Goldavtalet helt och hållet var en affär mellan närstående bolag, där tanken var att rensa upp de korsvisa skuldförhållanden som fanns. Det kan av den anledningen ha varit mindre angeläget för parterna att omsorgsfullt värdera sina respektive prestationer än om det hade varit fråga om en mer affärsmässigt motiverad överlåtelse.

Efter det att Gold hade försatts i konkurs angavs i förvaltarberättelsen att beloppet 7 128 036 kr inte påträffats i bolagets elektroniska bokföring och att konkursförvaltare inte lyckats få tillgång till det register som Bolaget nyttjat för registrering av sina kunder.⁶¹ Kundregistret har för övrigt inte heller presenterats inom ramen för detta mål. Vidare angavs i förvaltarberättelsen att förutom likvidatorn bevakade endast två fordringsägare fordringar i konkursen. Bevakningarna uppgick till sammanlagt ca 385 000 kr, varvid i vart fall en utgjordes av en skuld på 350 000 kr till en sparkund. Med tanke på att maxbeloppet var på 50 000 kr per inlånare ställer sig tingsrätten frågande till om det skulle ha varit fråga om sparmedel. Möjligen har det bevakats för flera familjemedlemmars räkning. Bolagets tidigare styrelsesuppleant ska enligt förvaltarberättelsen ha bestritt att sparkunden skulle ha haft en fordran mot konkursbolaget samt anfört att fordran borde vara hos Spar.

⁶⁰ FUP3 s 387–389.

⁶¹ Åklagarnas bevisuppgift 3.3, FUP3 s. 413–422.

I en skrivelse från Mattias Ahlberg till Finansinspektionen i juni 2015 angavs bl.a. att Golds inlåningsverksamhet hade övergått till Spar som ett led i den pågående fusionen mellan bolaget och Spar, att samtliga berörda kunder sedan länge var informerade om fusionen och att inlåningsverksamheten således var avvecklad i Bolaget.⁶² Den skrivelsen ska dock uppenbarligen inte tolkas som att det inte fanns några befintliga inlåningskunder kvar i Gold.

I förvaltarberättelsen för Spar i likvidation i konkurs framgår bl.a. följande.⁶³ Under perioden från den 24 december 2016 till den 31 december 2016 överfördes ytterligare 200 000 kr från Spar till Golds långivare. Den fordran som bokförts därmed skrevs ned till noll kr i samband med bokslutet. Spars fordran på Gold ökade sedan under 2017 genom främst utbetalningar till Golds långivare. Enligt den senast upprättade balansräkningen före konkursutbrottet uppgick Spars fordran till nära 1,3 miljoner kr. Av detta drar tingsrätten slutsatsen att den betalningsförpliktelse som Spar genom Goldavtalet åtog sig såvitt avsåg Golds småsparare måste ha uppgått till åtminstone 1,5 miljoner kr, eftersom det är det beloppet som Spar har betalat ut till Golds småsparare efter det att Goldavtalet ingicks.

Polismannen Johannes Söderberg, som har upprättat en promemoria och en excel-lista efter iakttagelser av beslag, kontoutdrag, anmälningar till polisen i fråga om personer som är registrerade i Spars kundregister, har under vittnesförhøret med honom inte kunnat redogöra för hur många av dessa personer som från början var kunder i Gold.

Sammantaget konstaterar tingsrätten att det inte är möjligt att med någon större grad av säkerhet slå fast hur stor den förpliktelse som Spar åtog sig genom Goldavtalet verkligen var. Ännu svårare är det att i efterhand ha någon uppfattning om hur förpliktelsen borde ha värderats i samband med bokslutsarbetet för 2016. Detta

⁶² Åklagarnas bevisuppgift 3.5, FUP3 s. 396.

⁶³ FUP EKOPM s. 275 ff.

leder fram till slutsatsen att det inte går att bortse från Pontus Ljunggrens och Henric Clewehielms förklaringar att det fanns en medveten tanke med att inte bokföra förpliktelsen som en skuld, eftersom osäkerheten kring dess storlek var så stor. Under rådande förhållanden anser tingsrätten att åklagarna inte har kunnat visa att bolagets bedömning i det avseendet var så felaktig att den ska bedömas som bokföringsbrott. Åtalet för bokföringsbrott kan därför inte bifallas i denna del heller.

Ansvar och rubricering

Anders Blomkvist var styrelseledamot och VD i Spar när aktieägartillskottet från Payments på 15 075 000 kr registrerades i Spars bokföring den 17 mars 2017 och när Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 upprättades den 15 maj 2017. Pontus Ljunggren var styrelseledamot och ordförande.⁶⁴ Vid dessa tillfällen var Anders Blomkvist dessutom VD och Pontus Ljunggren styrelseledamot i Payments. Både Anders Blomkvist och Pontus Ljunggren måste därför ha varit väl insatta i båda bolagens ekonomiska förhållanden.

Tingsrätten har under åtalspunkten 4 ovan gjort bedömningen att Henric Clewehielm måste betraktas som faktisk företrädare för både Spar och Payments under hela den tid som åtalet omfattar, i den mån han inte var registrerad styrelseledamot. Vid ovan nämnda tillfällen var Henric Clewehielm registrerad styrelseledamot i Payments.

I Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 angavs uttryckligen att bolaget hade fått ett aktieägartillskott från Payments. Att tillskottet bokfördes som en tillgång i Spar på det räkenskapsåret kan därför inte ha undgått någon av Anders Blomkvist, Henric Clewehielm eller Pontus Ljunggren. Frågan är hur medvetna de var om att det saknades förutsättningar för denna bokning med hänsyn till att apportemissionen

⁶⁴ FUP 1 s. 1854–1869.

i Payments ägde rum först 2017 och Payments därför inte hade den betalningsförmåga som krävdes redan 2016.

Henric Clewehielm var enligt samstämmiga uppgifter den som förhandlade med Christopher Berg om apportemissionen. Det var också Henric Clewehielm som låg bakom det felaktiga påståendet att emissionen skulle ha avtalats redan i december 2016, vilket sedan låg till grund för att emissionen bokfördes som den gjorde i Payments. Tingsrätten anser att det är alldeles uppenbart att Henric Clewehielm var fullt medveten om de rätta förhållandena, och att han agerade som han gjorde med direkt avsikt för att rädda det egna kapitalet i Spar. Det är således fråga om ett uppsåtligt bokföringsbrott från Henric Clewehielms sida.

När det gäller Anders Blomkvist och Pontus Ljunggren tycks ingen av dem ha deltagit i förhandlingarna mellan Henric Clewehielm och Christopher Berg. De har istället sagt att de förlitade sig på Henric Clewehielms uppgifter om att apportemissionen i Payments var avtalad och klar redan i december 2016. Som redan nämnts kunde dock inte Henric Clewehielm och Christopher Berg själva träffa en bindande överenskommelse om apportemission. Med de positioner som Anders Blomkvist och Pontus Ljunggren hade i Payments måste det ha varit fullkomligt klart för dem båda att vare sig styrelsen eller stämman i Payments hade fattat de formella beslut som krävdes. Det kan också konstateras att båda två – i något varierande omfattning – fick del av de olika varianterna av styrelseprotokollet från den 21 december 2016, och att de hade alla möjligheter att reagera på att varianterna skilde sig åt och att punkten om apportemissionen lades till efter hand. Tingsrätten konstaterar vidare att Anders Blomkvist deltog i mötet på Ernst & Young den 14 mars 2017 och fick kopior på alla mail mellan Åke Moberg och Ernst & Young under tidig vår 2017, samt att både Anders Blomkvist och Pontus Ljunggren under

samma period fick del av intern mejlkorrespondens där Henric Clewehielm formulerade sig som om Payments ännu inte hade förvärvat hela Easy.⁶⁵ Tingsrätten anser att när Anders Blomkvist och Pontus Ljunggren undertecknade Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 måste båda två ha haft insikt om att apportemissionen i Payments, och därmed Payments aktieägartillskott till Spar, egentligen inte fick bokföras på räkenskapsåret 2016. Det är således fråga om ett uppsåtligt bokföringsbrott även från deras sida.

Åklagarna har gjort gällande att det är fråga om grovt bokföringsbrott med hänsyn till att det rört betydande belopp, att osanna handlingar har upprättats för skens skull och har använts som underlag i bokföringen, att syftet var att vilseleda bolagets revisor som hade rapporteringsplikt till Finansinspektionen samt att bokföringsfelet hade väsentlig betydelse för Finansinspektionens registrering av Spar som inlåningsföretag och för allmänheten som lånade pengar till Spar. Tingsrätten delar åklagarnas bedömning, trots att tingsrätten har kommit fram till att åtalet bara kan bifallas i den del det avser aktieägartillskottet från Payments, och inte i de delar som rör överlåtelsen av fordringarna på Damaras och Ziroca eller underlåtenheten att bokföra Spars förpliktelse enligt Goldavtalet.

Åtalspunkten 6

Inledning

Åtalet under åtalspunkten 6 avser grovt bokföringsbrott i Payments under räkenskapsåret 2016, och riktas mot Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

Åtalspunkten rör den apportemission som registrerades i Payments bokföring per den 31 december 2016, och som har behandlats under åtalspunkten 5 ovan (då ifråga om Payments var betalningsduglig för det aktieägartillskott på 15 076 000 kr

⁶⁵ Åklagarnas bevisuppgift 6.2 och 6.3, FUP1 s. 208–270, samt FUP1 s. 284.

som Payments lämnade till Spar och som togs upp som en tillgång i Spars årsredovisning för 2016).

Tingsrättens bedömning

Tingsrätten hänvisar till den bedömning som gjorts under åtalpunkten 5. Sammanfattningsvis anser tingsrätten att åklagarna har styrkt bortom rimligt tvivel att det inte fanns någon bindande överenskommelse om apportemission i Payments redan i december 2016, och att det därför var fel att bokföra emissionen på det räkenskapsåret. Därigenom kom det egna kapitalet i Payments årsredovisning för 2016 att bokföras med 30 miljoner kronor för högt belopp, nämligen med 26 844 000 kr istället för minus 3 156 000 kr.

Rubricering och ansvar

I Payments årsredovisning för 2016 angavs felaktigt att Payments hade förvärvat aktierna i Easy under slutet av 2016.⁶⁶ Årsredovisningen skrevs under av bl.a. Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

När det gäller Anders Blomkvist, Pontus Ljunggren och Henric Clewehielm hänvisar tingsrätten till den bedömning som gjorts under åtalpunkten 5. Tingsrätten anser att det är fråga om uppsåtligt bokföringsbrott från deras sida även under denna åtalpunkt.

Christopher Clewehielm var styrelseledamot i Payments både när apportemissionen bokfördes i Payments bokföring och när Payments årsredovisning för räkenskapsåret 2016 upprättades den 5 maj 2017. Precis som när det gäller Anders Blomkvist och Pontus Ljunggren tycks Christopher Clewehielm inte ha deltagit i förhandlingarna mellan Henric Clewehielm och Christopher Berg, men även han måste ha

⁶⁶ FUP 1 s. 1754–1766

varit införstådd med att vare sig styrelsen eller stämman i Payments hade fattat de formella beslut som krävdes. Även Christopher Clewehielm fick del av de olika varianterna av styrelseprotokollet från den 21 december 2016, deltog i mötet på Ernst & Young den 14 mars 2017, och fick del av intern e-postkorrespondens där Henric Clewehielm formulerade sig som om Payments ännu inte hade förvärvat hela Easy. Tingsrätten anser att när Christopher Clewehielm undertecknade Payments årsredovisning för räkenskapsåret 2016 måste han ha haft insikt om att apportemissionen egentligen inte fick bokföras på räkenskapsåret 2016. Det är således fråga om ett uppsåtligt bokföringsbrott även från hans sida.

I fråga om rubriceringen gör tingsrätten samma bedömning som under åtalspunkten 5. Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren ska därför dömas för grovt bokföringsbrott.

Åtalspunkten 7

Inledning

Åtalet under åtalspunkten 7 avser grov trolöshet mot huvudman och grov oredlighet mot borgenär i Payments under 2017 och riktas mot Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

Inledningsvis är följande utrett.

Efter den apportemission som behandlats under åtalspunkten 5 ovan ägde Payments 100 procent av Easy. Som tingsrätten tidigare har konstaterat stod det redan från början klart mellan parterna att Christopher Berg, genom 3W, skulle ha möjlighet att på något sätt få tillbaka sin ägarandel i Easy.⁶⁷

⁶⁷ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 8.5.8, FUP1 s. 197–199.

Den 4 april 2017 beslutade styrelsen i Payments att uppdra åt styrelsen i Easy att genomföra en nyemission för att höja Easys aktiekapital till 500 000 kr.⁶⁸ I protokollet från styrelsemötet angavs bl.a. följande. Åtgärderna syftade till att göra Easy publikt inför en kommande marknadsnotering. Payments hade f.n. inte kapacitet att genomföra ett kapitaltillskott varför tidigare grundare som innehade optionsrätt i Easy skulle komma att teckna aktierna. Kravet var dock att den avtalade fördelningen, dvs 25, 25 och 50 procent, skulle upprätthållas inför planerad listning av bolaget. Syftet med noteringen var att skapa en likvid tillgång för Payments som skulle användas för att avveckla inlåningsverksamheten i dotterbolaget.

Den 9 april 2017 upprättades ett avtal benämnt aktieägaravtalet⁶⁹ mellan 3W, SIA och Fipaso, där Fipaso hade rätt att låta MH Pillars inträda som avtalspart i Fipasos ställe och SIA hade rätt att låta WOC inträda som avtalspart i SIA:s ställe.⁷⁰ Avtalet gick sammanfattningsvis ut på följande. Fipaso förband sig att ovillkorligen förvärva 3W:s samtliga aktier i Payments för 30 000 000 kr och SIA:s samtliga aktier i Payments för 15 000 000 kr senast den 31 maj 2017. Om Fipaso inte skulle uppfylla denna förpliktelse skulle Fipaso istället omedelbart betala vite till respektive motpart med samma belopp. Som säkerhet för Fipasos skyldigheter enligt avtalet förstahandspant-satte Fipaso samtliga sina aktier i Payments till 3W, och andrahandspant-satte dem till SIA. I omedelbart samband efter att Fipaso genomfört sitt förvärv av aktierna i Payments förband sig 3W att förvärva 50 procent och SIA att förvärva 25 procent av aktierna i Easy av Payments. Därefter skulle 3W inneha 50 procent, SIA 25 procent och Payments 25 procent av aktierna i Easy.

Den 15 maj 2017 hölls en extra bolagsstämma i Payments.⁷¹ I protokollet från bolagsstämman angavs bl.a. att stämman ställde sig positiv till det av styrelsen antagna och föreslagna beslutet att genomföra en riktad nyemission i Easy, i syfte

⁶⁸ Åklagarnas bevisuppgift 9.7, FUP1 s. 2101–2103.

⁶⁹ Avtalet har ibland även kallats för Lindahlavtalet eller optionsavtalet.

⁷⁰ FUP1 s. 686, aktbil. 159.

⁷¹ Åklagarnas bevisuppgift 9.9.1 och 9.9.2, FUP1 s. 2106 f. och FUPHAK s. 1–15.

att förbereda Easy för en publik listning och notering på NGM, och att stämman ansåg att även om ägandet blev mindre så hade en notering av aktierna en kraftigt övervägande positiv effekt på värdet som översteg utspädningen. Vidare angavs att emissionen innebar att tidigare avtal om option gentemot grundarna i Easy.

Samma dag hölls en extra bolagsstämma i Easy, där stämman beslutade att aktiekapitalet skulle vara lägst 500 000 och högst 2 000 000 kr, att antalet aktier skulle vara lägst 5 000 000 och högst 20 000 000 stycken, att det skulle genomföras en delning (split) av aktierna så att för varje befintlig aktie tilldelas 500 aktier samt att varje akties nominella värde skulle ändras från 50 kr per aktie till 0,10 kr per aktie.⁷² Vidare beslutade stämman att anta styrelsens förslag till beslut om kontantemission.

Teckningslikviden 450 000 kr betalades in till ett emissionskonto i Danske Bank senast den 22 maj 2017.⁷³ En anmälan hos Bolagsverket om split och nyemission inleddes den 19 maj 2017 och avslutades den 26 juni 2017.⁷⁴

Åklagarna har gjort gällande att emissionen innebar att Payments utan kompensations förvandlades från ägare av samtliga aktier i Easy till ägare av endast 25 procent, vilket orsakade skada för Payments och gynnade 3W och WOC. Åklagarna har vidare hävdatt dels att Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren därigenom har missbrukat sina förtroendeuppdrag och skadat Payments genom att avhända Payments egendom av betydande värde (minst 40 125 000 kr), dels att åtgärden framkallade obestånd eller i vart fall påtaglig fara för att Payments skulle hamna på obestånd. I andra hand har åklagarna, såvitt avser den del av emissionen som tecknades av WOC, gjort gällande att de tecknade aktierna genom en säkerhetsöverlåtelse kom att utgöra pant för fordringar som uppgick till högst

⁷² Åklagarnas bevisuppgift 9.11, FUP1 s. 836–838.

⁷³ Åklagarnas bevisuppgift 9.11, FUP1 s. 841.

⁷⁴ Åklagarnas bevisuppgift 9.1, FUP1 s. 830.

30 125 000 kr. Det förfarandet har, enligt åklagarna, ökat faran för obestånd och förstärkt effekterna av det obestånd som uppstod i Payments genom emissionen.

Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har bestritt åklagarnas påståenden. Deras inställning utvecklas närmare i de följande avsnitten.

Parterna har gett uttryck för olika uppfattning om det verkliga värdet på Easy vid den aktuella tidpunkten.

Hur stor andel av aktierna i Easy har avhäfts Payments?

Före den apportemission i Payments som har behandlats under åtalspunkten 5, och som tingsrätten har kommit fram till ägde rum genom aktieöverlåtelseavtalet den 9 april 2017, ägde Payments ostridigt 50 procent av aktierna i Easy. Därefter blev Payments, också det ostridigt, ägare till samtliga aktier i Easy.⁷⁵ Efter nyemissionen i Easy var Payments registrerad ägare till endast 25 procent av aktierna. 50 procent av aktierna var registrerade på 3W, som kontrollerades av Christopher Berg, och 25 procent av aktierna var registrerade på WOC, som kontrollerades av Henric Clewehielm och Anders Blomkvist. Payments fick inte någon kompensation för utspädningen av sitt registrerade aktieinnehav. Åklagarna har hävdad att Payments därigenom avhändes egendom motsvarande värdet på 75 procent av aktierna i Easy, i vart fall 40 125 000 kr, och att detta var till skada för Payments.

Vid behandlingen av åtalspunkten 5 ovan har tingsrätten konstaterat att det är uppenbart att aktieöverlåtelseavtalet ingick i samma avtalspaket som det s.k. aktieägaravtalet, även benämnt Lindahlavtalet, som undertecknades samma dag som aktieöverlåtelseavtalet, och som nyemissionen i Easy.⁷⁶ Vidare har tingsrätten konstaterat att det var en förutsättning för att Christopher Berg skulle underteckna aktieöverlåtelseavtalet att det fanns en överenskommelse mellan parterna om att 3W

⁷⁵ Åklagarnas bevisuppgift 8.7, FUP1 s. 700 ff.

⁷⁶ FUP 1 s. 686.

skulle få tillbaka aktierna i Easy. Mot denna bakgrund anser tingsrätten att man vid bedömningen av vilka effekter emissionen fick för Payments måste ta hänsyn till hela avtalspaketet, och att jämförelsen ska utgå från förhållandena före apportemissionen i Payments. Med det synsättet har Payments gått från att äga 50 procent till att vara registrerad ägare till 25 procent av aktierna i Easy. Det innebär att Payments, oavsett hur man bedömer övriga frågor, inte har avhärskats mer än 25 procent av sitt aktieinnehav i Easy.

Värdet på Easy

Payments hade bokfört 100 procent av aktierna i Easy till ett värde av 53 500 000 kr i årsredovisningen för räkenskapsåret 2016. Värderingen ligger väl i linje med de slutsatser som dras i två värdeanalyser som genomförts av Eriksson & Carlsson Företagsrådgivarna, daterade den 2 juni 2016 respektive den 5 april 2017.⁷⁷ Båda värdeanalyserna utgår från en avkastningsmodell baserat på fritt kassaflöde. I den första analysen uppskattas Easys värde till ca 47 miljoner kronor. Om Easy skulle listas uppskattas värdet på bolaget istället till 59 miljoner kronor. I den andra värdeanalysen uppskattas Easys värde till ca 63 miljoner kronor.

Pontus Ljunggren har låtit Öhman & Partners utföra en ny värdering där ovan nämnda värdeanalyser har granskats.⁷⁸ I den värderingen, daterad den 3 februari 2020, anges bl.a. att Eriksson & Carlssons värdeanalyser enbart bygger på tillväxthypoteser och att bolaget inte har uppfyllt analysen vid någon tidpunkt. Vidare anges att vid en försäljning av mindre bolag brukar en värdering ligga på 3–7 gånger uthållig vinst, vilket skulle innebära 5–11 mkr i det här fallet. Om en större aktör skulle köpa bolaget och räkna på det faktiska utfallet av kassaflödet bedömer värderingsmannen Per Lundström att man maximalt skulle betala 25 miljoner kronor, och han själv skulle rekommendera ett pris på max 20 miljoner kronor.

⁷⁷ FUP1 s. 726–735 och FUP1 s. 737–746.

⁷⁸ Aktbil. 554.

Per Lundström har även hörts som vittne. Han har bl.a. uppgett att det enligt hans uppfattning är så mycket luft i de tidigare värderingarna att det inte finns någon substans, och att de bygger på antagandet om en extrem tillväxt. Vidare har Per Lundström hävdad att han skulle rekommendera en köpare att betala maximalt 7,5 miljoner kronor för Easy, men att en investerare som ser synergieffekter skulle kunna vara beredd att betala mer. Enligt Per Lundström skulle en optimistisk större investerare betala maximalt 20 miljoner kr medan en försiktig värdering landar på ca 10 miljoner kronor. Per Lundström har slutligen angett att det är vanligt att man försöker värdera upp ett bolag inför en kommande börsnotering.

Tingsrätten konstaterar att förutom den planerade börsnoteringen av Easy kan ett annat uppenbart skäl till att bokföra aktierna till ett så högt värde som möjligt i Payments bokföring ha varit att Payments inte skulle få problem med det egna kapitalet.

Av den skriftliga bevisningen framgår att de inblandade personerna hade något olika uppfattning om värdet på Easy redan sommaren 2017, även om ingen då tycks ha talat om ett så lågt värde som det som Per Lundström nu föreslår.⁷⁹

Annat har inte framkommit än att Per Lundström har den kompetens och den erfarenhet som krävs för att göra en relevant bedömning av värdet på Easy. Förutom de bägge värdeanalyserna från Eriksson & Carlsson har det inte lagts fram någon bevisning som tyder på att Per Lundströms värdering skulle vara felaktig. Tvärtom anser tingsrätten att det är en styrka med Per Lundströms värdering att den utgår från hur resultatet i Easy faktiskt har sett ut de senaste åren och inte grundar sig på en osäker prognos om framtiden. Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att åklagarna inte har förmått visa bortom rimligt tvivel att Easys verkliga värde uppgick till mer än 10 miljoner kronor vid tidpunkten för nyemissionen. I det fortsatta

⁷⁹ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 9.67, FUPHAK s. 110–122, och 9.73, MAILFUP s. 731.

resonemanget kommer tingsrätten därför att utgå från att det värde som Payments har avhånts genom att avstå från sin företrädesrätt i emissionen, oavsett hur man bedömer övriga frågor, inte uppgår till mer än 2,5 miljoner kronor (25 procent av 10 miljoner kronor).

Tidpunkten för obestånd

Gärningsbeskrivningen såvitt avser brottet grov oredlighet mot borgenärer är utformad så att den förutsätter att emissionen framkallade obestånd, eller i vart fall påtaglig fara för obestånd, i Payments. Det innebär att det inte går att döma till ansvar om tingsrätten skulle komma fram till att Payments redan var på obestånd när åtgärden vidtogs eller att Payments kom på obestånd först senare oberoende av emissionen. Med obestånd avses enligt 1 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) en oförmåga att betala sina skulder i tid och att denna oförmåga inte är tillfällig.

Ekorevisorn Maria Haraldsson har, både i sin promemoria och i vittnesförhøret med henne, menat att värdet på Easy borde ha skrivits ned i Payments balansräkning och att Payments egna kapital var förbrukat.⁸⁰ En kontrollbalansräkning torde, enligt henne, ha visat att Payments var på obestånd den dag som likviden betalades för nyemissionen, dvs. den 22 maj 2017.

Spars konkursförvaltare Stefan Christensson angav i sin anmälan om misstänkt brott att Payments bedömdes ha kommit på obestånd någon gång under 2017.⁸¹ Under vittnesförhøret med Stefan Christiansson uttryckte denne att Payments enligt hans bedömning var konkursmässigt senast sommaren 2017. Konkursförvaltaren i Payments har inte hört.

Tingsrätten konstaterar att det ofta finns en naturlig koppling mellan kapitalbrist och obestånd, men att det ena för den sakens skull inte nödvändigtvis behöver

⁸⁰ Åklagarnas bevisuppgift 9.2.1 och 9.2.2, FUP EKOPM s. 116–130.

⁸¹ Åklagarnas bevisuppgift 9.78, FUP SPAR KONKURS s. 268.

inträffa samtidigt som det andra. Maria Haraldsson har i sin bedömning utgått från det bokförda värdet på Easy och från antagandet att Payments genom emissionen avhändes 50 procent av detta värde, men hon har inte närmare utvecklat på vilket sätt den kapitalbrist som hon menar uppstod i Payments genom emissionen i Easy skulle ha påverkat Payments omedelbara betalningsförmåga. Såvitt tingsrätten känner till har det aldrig varit aktuellt för Payments att betala sina skulder genom att avyttra aktier i Easy.

Av utredningen framgår istället att den ekonomiska situationen i Payments var mycket bekymmersam redan i början av maj 2017, dvs. före emissionen, och att Payments vid den tidpunkten inte kunde betala nödvändiga utgifter på egen hand.⁸² Mycket talar, enligt tingsrättens mening, för att Payments var på obestånd redan då, eller åtminstone hade varit det om inte Kanada hade ställt upp med ekonomiskt understöd. Samtidigt anser tingsrätten att om det inte hade uppstått meningsskiljaktigheter mellan framför allt Henric Clewehielm och Kanada är det fullt möjligt att Kanada hade fortsatt att stötta Payments ekonomiskt, bl.a. eftersom Payments sedan en tid tillbaka hade fått det tillstånd från Finansinspektionen som var så eftertraktat av Firoz Patel. I det läget är det inte varit helt otänkbart att Payments hade kunnat fortsätta bedriva sin verksamhet ytterligare en tid, och till och med börjat gå med vinst när effekterna av emissionen och noteringen av Easy fick genomslag i verksamheten och tillståndet från Finansinspektionen började utnyttjas.

Det kan också lyftas fram att det vidtogs vissa märkliga åtgärder i Payments efter det att de nu tilltalade personerna hade lämnat ledningen för bolaget och ersatts av bl.a. Firoz Patel och Siddiq Mohamed. Exempelvis tycks Payments ha sålt Spar till ett bolag med säte i ett s.k. skatteparadis.⁸³ Företrädare för det bolaget uppgavs vara en person som av allt att döma inte existerar.⁸⁴ Den personen registrerades också

⁸² Se bl.a. åklagarnas bevisuppgift 9.16 och 9.36, MAILFUP s. 595 och FUPHAK s. 71–80.

⁸³ Åklagarnas bevisuppgift 9.81.2, FUP UPPSAMLING s. 437–454.

⁸⁴ Åklagarnas bevisuppgift 9.81.3, FUP UPPSAMLING s. 476 och 459–461.

som styrelsesuppleant i Spar.⁸⁵ Vidare har Henric Clewehielm berättat, och sakframställningsvis visat skärmdumpar som stödjer hans berättelse, att Firoz Patel kort efter det att han hade inträtt i styrelsen för Payments la ut information på bolagets hemsida där det uppgavs att den tidigare ledningen, med familjen Clewehielm i spetsen, hade begått oegentligheter och tömt bolaget på pengar. Det tycks också ha varit i ungefär samma veva som småspararnas konton stängdes ned (se vidare åtalspunkten 8). Dessa åtgärder förefaller ha orsakat en s.k. bankrusning, och det är enligt tingsrättens uppfattning inte osannolikt att det var det som i praktiken blev dödsstöten för 24Money-koncernen.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det är oklart exakt när Payments kom på obestånd och vad som var den direkta orsaken till det. Under alla förhållanden har åklagarna inte visat att det var emissionen i Easy som framkallade vare sig obeståndet eller påtaglig fara för obestånd, i Payments. Åtalet för grov oredlighet mot borgenärer ska därför ogillas redan på den grunden. Med dessa ord övergår nu tingsrätten till att bedöma vad emissionen egentligen innebar i fråga om Payments innehav av aktier i Easy.

Innebar emissionen en äganderättsövergång eller säkerhetsöverlåtelse?

Henric Clewehielm har invänt att det registrerade aktieinnehavet inte motsvarar de verkliga förhållandena, utan att Payments fortfarande äger samtliga aktier i Easy och att WOC och 3W innehar 25 respektive 50 procent av aktierna med panträtt. Henric Clewehielm har hänvisat dels till ett dokument som benämns Bilaga 1 – styrelsens förslag till årsstämman 2017 i Payments den 16 juni 2017 kl. 10.00 (beslutspunkten rörande nyemissionen tidigare lades dock och avhandlades istället av en extra bolagsstämma den 15 maj 2017)⁸⁶, dels till ett avtal om säkerhetsöverlåtelse mellan WOC och Payments daterat den 31 maj 2017⁸⁷.

⁸⁵ Åklagarnas bevisuppgift 9.81.5, FUP1 s. 37.

⁸⁶ Aktbil. 157.

⁸⁷ Aktbil. 158.

Även Pontus Ljunggren har gjort gällande att det i själva verket var fråga om en säkerhetsöverlåtelse. Enligt Pontus Ljunggren var syftet med nyemissionen att dra in 450 000 kr till Easy som Payments självt saknade möjligheter att betala, och skälet till att man valde formen säkerhetsöverlåtelse var att det handlade om nyemitterade aktier som ännu inte fanns och därför inte kunde pantförskrivas på vanligt sätt.

Anders Blomkvist har uppgett att han för sin del inte deltog i diskussionerna om emissionen eftersom det inte var hans kompetensområde, och att han förstod i stora drag vad det handlade om men inte detaljerna. Vidare har Anders Blomkvist berättat att WOC, såvitt han vet, aldrig har tagit upp aktieinnehavet i Easy som en tillgång och att WOC enligt hans uppfattning innehar aktierna med panträtt – inte äganderätt.

Christopher Clewehielm, som inte omfattas av åtalet under åtalspunkten 7, har uppgett att Payments äger samtliga aktier i Easy och att det såvitt han känner till inte har inträffat någonting som skulle ha ändrat på det. Christopher Clewehielm har också sagt att han har hört talas om en säkerhetsöverlåtelse.

Tingsrätten konstaterar att oavsett om partsavsikten med nyemissionen var att åstadkomma en äganderättsövergång eller en säkerhetsöverlåtelse av aktierna i Easy så var det ett ovanligt krångligt upplägg som väcker en hel del frågor om vad som var det egentliga syftet med transaktionen. De tilltalades förklaring till vad som egentligen avsågs framstår dock inte i sig som mer orimlig än åklagarens.

De dokument som Henric Clewehielm har hänvisat till ger enligt tingsrättens mening starkt stöd för att det förhåller sig på det sätt som de tilltalade har hävdad. Åklagarna har dock gjort gällande att båda dessa dokument kan ha upprättats i

efterhand. Åklagarna har i det sammanhanget särskilt lyft fram att ingen av handlingarna har påträffats i något av de beslag som har gjorts.⁸⁸

Tingsrätten konstaterar att det i protokollet från den extra bolagsstämma som hölls i Payments den 15 maj 2017 hänvisas till en bilaga 1. Den undertecknade protokollet återfanns i en pärm som anträffades vid husrannsakan på Payments kontor den 21 augusti 2017.⁸⁹ Det fanns inte någon bilaga 1 bifogad till protokollet i den pärmen, dvs. varken den handling som Henric Clewehielm nu har presenterat eller något annat dokument. En möjlig förklaring till det är förstås att det aldrig funnits någon bilaga 1 alls, trots att en sådan ska finnas enligt protokollet. Två alternativa förklaringar är att bilagan antingen har försvunnit i efterhand eller att den funnits i elektronisk form men aldrig har skrivits ut och bifogats pärmen med de fysiska protokollen. Henric Clewehielm har gjort gällande att Ekobrottsmyndigheten inte har beslagtagit alla hans datorer. Det är inte känt för tingsrätten i vilken dator den nu omtvistade bilaga 1 återfanns. Såvitt tingsrätten känner till har det inte heller genomförts någon it-forensisk undersökning som i sig ger stöd för antagandet att dokumentet är upprättat i efterhand.

Tingsrätten konstaterar dock att det varken i e-postkorrespondens eller i telefonsamtal under våren och försommaren 2017 finns någonting som tyder på att de inblandade personerna då hade för avsikt att genomföra en säkerhetsöverlåtelse eller en pantsättning. Tvärtom finns det uttalanden, t.ex. i protokollet från den extra bolagsstämman i Payments den 15 maj 2017, som med styrka talar för att emissionen skulle leda till en utspädning av Payments ägande i Easy och att samtliga inblandade var väl medvetna om det.⁹⁰ Det är också uppenbart att Christopher Berg under den här tiden var övertygad om att han, genom 3W, hade fått tillbaka sina aktier i Easy genom emissionen och att han var bekymrad över vilka konsekvenser

⁸⁸ FUP Tillägg 5 s. 41.

⁸⁹ FUP Tillägg 5 s. 42 ff. Protokollet återfinns på s. 82 ff.

⁹⁰ Åklagarnas bevisuppgift 9.9.1, FUP 1 s. 2106–2107, jfr. FUPHAK s. 1–15.

detta skulle få för det egna kapitalet i Payments.⁹¹ Om Christopher Berg hade missuppfattat vad emissionen egentligen gick ut på hade det enligt tingsrättens mening legat nära till hands att Henric Clewehielm hade förklarat för honom hur det egentligen förhöll sig, men det verkar Henric Clewehielm inte ha gjort. Henric Clewehielm tycks snarare ha förstärkt Christopher Berg i hans uppfattning.

Samtidigt går det heller inte att bortse från att all korrespondens mellan de inblandade personerna uppenbarligen inte skett via mejl och telefonsamtal som avlyssnats, utan att det finns luckor och att många frågor måste ha avhandlats via Skype och, inte minst, vid personliga möten. Tingsrätten konstaterar vidare att det i andra sammanhang har getts uttryck för olika uppfattningar om hur ägandet av Easy i själva verket såg och ser ut.

I mejlkorrespondens mellan Siddiq Mohamed och Finansinspektionen i november 2017 bifogade Firoz Patel en balansrapport för Payments där bolaget redovisade ett innehav av aktier i svenska dotterbolag till ett värde av 53,5 mkr per den 31 oktober 2017. I Payments årsredovisning för räkenskapsåret 2017 angavs också att Payments ägde samtliga aktier i Easy.⁹²

I 3W:s årsredovisning för räkenskapsåret 2017 angavs däremot att 3W under räkenskapsåret förvärvat 50 procent av aktierna i Easy.⁹³ Efter räkenskapsårets utgång ska 3W ha förvärvat ytterligare 25 procent av aktierna och ägde således enligt egen uppfattning 75 procent av aktierna vid tidpunkten när årsredovisningen upprättades. I ett köpeavtal den 5 oktober 2018 mellan Fipaso och 3W angavs också att 3W ägde 75 procent av aktierna i Easy.⁹⁴ Enligt det avtalet ägde Fipaso 25 procent. Varifrån

⁹¹ Se t.ex. åklagarnas bevisuppgift 9.17, 9.19, 9.21, 9.23, 9.25, 9.65, 9.66 och 9.67, FUPHAK s. 23–29, 30–33, 36–47, 48–50, 51–57 och 92–122.

⁹² FUP Uppvisade handlingar s. 594–606.

⁹³ FUP1 s. 1893–1900

⁹⁴ Aktbil. 578.

Fipaso hade förvärvat sina 25 procent framgår inte. Genom avtalet träffades hur som helst en överenskommelse om att Fipaso skulle sälja sina aktier i Easy till 3W.

Henric Clewehielm har vid olika tillfällen uttryckt att WOC äger 25 procent av aktierna i Easy, t.ex. i en stämningsansökan i ett tvistemål som handläggs av tingsrätten⁹⁵ och i inledande förhör med honom sensommaren 2017⁹⁶. Beträffande förhöret har Henric Clewehielm sagt att det var ett så kort förhör och att han hoppades få återkomma med fler detaljer i ett senare förhör. Påståendet är något märkligt, eftersom uppgiften om vem som äger vad i Easy är av väldigt stor betydelse och Henric Clewehielm måste ha förstått detta.

Det kan vidare konstateras att oklara ägarförhållanden inte är någonting unikt när det gäller just Easy, utan att så har varit fallet beträffande flera av de nu aktuella bolagen. Detta förstärker bilden av att det är svårt att med någon större grad av säkerhet förlita sig på olika uppgifter om vilket bolag som i olika sammanhang har ägt vilka aktier. Följande exempel kan nämnas.

I februari 2017 ställde Daniel Eriksson ett antal frågor till Åke Moberg, bl.a. om att det verkade ha skett förändringar i Payments ägarkrets efter juni 2016 och att detta bör ha utlöst ägarprövningar för i vart fall SIA och dess ägare.⁹⁷ Åke Moberg hade försett Daniel Eriksson med ett organisationsschema, av vilket framgick att SIA, enligt Åke Mobergs uppfattning, ägde 43 procent av Group och 43 procent av Payments.⁹⁸ Henric Clewehielm förklarade att det fanns ett obligationsrättsligt förpliktande för Fipaso att överlåta sina aktier i Payments till SIA, men att detta ännu inte hade genomförts rent sakrättsligt.⁹⁹ I Groups årsredovisningar för räkenskapsåren 2015 och 2016 angavs att Group ägde 100 procent av Payments per

⁹⁵ Se bilaga till åklagarnas bevisuppgift 9.65, FUP1 s. 847 f.

⁹⁶ FUP FÖRHÖR s. 683 f.

⁹⁷ Åklagarnas bevisuppgift 6.2, FUP1 s. 241–250.

⁹⁸ Åklagarnas bevisuppgift 6.2, FUP1 s. 326–327.

⁹⁹ Åklagarnas bevisuppgift 6.2, FUP1 s. 267.

respektive balansdag.¹⁰⁰ Dessa uppgifter stämmer inte överens med vad som anges i Payments aktiebok.¹⁰¹ Det kan vidare konstateras att det i röstlängden som bifogats ett protokoll från extra bolagsstämma i Payments den 8 mars 2017 angavs att SIA var ägare till en betydande andel av aktierna i Payments.¹⁰²

På den extra bolagsstämman i Payments den 15 maj 2017 uttryckte Pontus Ljunggren, som företrädde Fipaso, osäkerhet i frågan om Fipaso fortfarande var aktieägare i Payments eller om Fipaso hade överlåtit sina aktier till MH Pillars.

I ett aktieägaravtal mellan SIA, Fipaso och Gold daterat den 30 december 2015 angavs att avtalsparterna var eller hade varit aktieägare i Group.¹⁰³ Detta påstående saknar stöd i Groups aktiebok eller i årsredovisningar för Group eller Gold.¹⁰⁴ I samma avtal angavs att SIA tidigare sålt aktier i Easy till Group. Det har dock högst oklart om SIA någonsin hade ägt några aktier i Easy vid den tidpunkten.¹⁰⁵

Sammantaget anser tingsrätten att det finns alltför många oklarheter i fråga om ägandeförhållandena i Easy för att det ska anses vara ställt bortom rimligt tvivel att nyemissionen innebar att Payments förlorade äganderätten till de aktier som 3W och/eller WOC tecknade sig för. Vid den fortsatta bedömningen kommer därför tingsrätten istället att utgå från att det var fråga om en säkerhetsöverlåtelse, i vart fall när det gäller de aktier som tecknades av WOC, eftersom åklagaren inte kan anses ha styrkt att det var fråga om en äganderättsövergång.

¹⁰⁰ Åklagarnas bevisuppgift 6.2, FUP1 s. 1601 och 1625.

¹⁰¹ Åklagarnas bevisuppgift 6.2, FUP Uppsamling s. 146, FUP1 s. 1555, 1567, 1583 och 1601.

¹⁰² Åklagarnas bevisuppgift 6.3, FUP1 s. 2092–2096.

¹⁰³ Åklagarnas bevisuppgift 6.4, FUP UPPSAMLING s. 190.

¹⁰⁴ Åklagarnas bevisuppgift 6.4, FUP UPPSAMLING s. 215–225.

¹⁰⁵ Se FUP EKOPM s. 131–141.

Innebörden av säkerhetsöverlåtelsen

Avtalet om säkerhetsöverlåtelse anknyter till aktieägaravtalet den 9 april 2017.¹⁰⁶ Genom aktieägaravtalet förband sig Fipaso att köpa 3W:s alla aktier i Payments för 30 miljoner kr, och SIA:s alla aktier i Payments för 15 mkr. Om inte Fipaso gjorde detta skulle Fipaso istället betala motsvarande belopp till 3W respektive SIA i vite. Som säkerhet för sina skyldigheter enligt avtalet pantsatte Fipaso samtliga sina aktier i Payments i första hand till 3W och i andra hand till SIA. 3W förband sig i sin tur att omedelbart efter ovan nämnda aktieöverlåtelse köpa 50 procent av aktierna i Easy av Payments för 30 miljoner kr. På motsvarande sätt förband sig SIA att köpa 25 procent av aktierna i Easy av Payments för 15 miljoner kr. SIA hade enligt avtalet rätt att sätta WOC i sitt ställe.

Fipaso genomförde inte sin del av aktieägaravtalet – i vart fall inte inom den tidsram som avtalet stipulerade. Det är något oklart varför så inte skedde. Pontus Ljunggren har uppgett att han inte vidtog några åtgärder med anledning av avtalet, trots att han var Fipasos företrädare i Sverige och hade skrivit under avtalet för Fipasos räkning. Därmed kom inte heller 3W:s och SIA:s köp av aktierna i Easy att bli av.

Åklagarna har gjort gällande att pantsättningen av aktier i Easy enligt säkerhetsöverlåtelseavtalet förutom teckningslikviden på 125 000 kr avsåg alla WOC:s fordringar mot Fipaso enligt aktieägaravtalet som Payments genom säkerhetsöverlåtelseavtalet gick i borgen för, och att dessa uppgick till 15 000 000 kr i form av köpeskilling som Fipaso var skyldig att betala till WOC för förvärv av aktier i Payment och dessutom ytterligare 15 000 000 kr på grund av det vite som Fipaso var skyldig att betala till WOC. Detta skulle innebära att Payments ställt sina tillgångar som säkerhet för fordringar som Payments inte var skyldig att betala.

¹⁰⁶ Åklagarnas bevisuppgift 9.7, FUP1 s 2101–2103.

Henric Clewehielm har invänt mot åklagarnas tolkning av borgensklausulen. Enligt Henric Clewehielm gällde borgensåtagandet bara om den säkerhet som WOC skulle få i form av panträtt enligt aktieägaravtalet inte skulle verkställas. Skrivningen togs enligt Henric Clewehielm med som påtryckningsmedel, eftersom det bara är styrelsen i Payments som kan verkställa pantsättning av aktier i Payments, och han anser inte att den har skadat Payments.

Tingsrätten konstaterar att enligt säkerhetsöverlåtelseavtalets ordalydelse syftade avtalet till att möjliggöra en höjning av aktiekapitalet i Easy inför en planerad listning på en reglerad marknadsplats. Borgenären, dvs. WOC, hade betalat 125 000 kr för 1 250 000 aktier i Easy eftersom Payments saknade tillräcklig likviditet. Att aktierna i Easy utgör säkerhet för WOC:s fordran mot Payments i denna del råder det inte någon tvekan om och är enligt tingsrättens mening inte heller någonting anmärkningsvärt.

Säkerhetsöverlåtelsen syftade enligt avtalet också till att säkerställa WOC:s panträtt av pantsatta aktier i Payments enligt aktieägaravtalet, där aktierna i Easy ställts som säkerhet för att panträtten och panten inte vårdas, registreras i vederbörlig ordning och/eller att panten helt eller delvis undanröjs som säkerhet för WOC. Vidare framgår av säkerhetsöverlåtelseavtalet att Payments gick i borgen såsom för egen skuld för Fipastos skyldigheter i enlighet med aktieägaravtalet. Det borgensåtagandet gäller, enligt avtalet, endast i det fall att WOC inte erhåller den panträtt enligt aktieägaravtalet där aktierna i Payments ställts som säkerhet och/eller om panten inte vårdas, registreras i vederbörlig ordning och/eller att panten helt eller delvis undanröjs som säkerhet för WOC.

Tingsrätten konstaterar att åklagarna inte har presenterat någon bevisning som ger stöd för deras tolkning av säkerhetsöverlåtelseavtalet. Säkerligen beror detta, i vart fall delvis, på att åklagarna egentligen inte själva tror på sin egen tolkning, eftersom de i första hand anser att avtalet inte gäller överhuvudtaget. Det finns med andra ord

ingenting som motbevisar Henric Clewehielms förklaring, som i sig inte är så orimlig att den kan lämnas utan avseende. Tvärtom stämmer Henric Clewehielms tolkning väl överens med avtalets ordalydelse, även om det finns vissa oklarheter kring vad som skulle krävas för att Payments borgensåtagande skulle falla ut. Sammantaget innebär detta att annat inte har visats än att de 25 procent av aktierna i Easy som WOC efter emissionen blev registrerad ägare till fortfarande ägdes av Payments, men innehades av WOC som säkerhet för den köpeskilling på 125 000 kr som WOC hade betalat för nämnda aktier. Detta kan, enligt tingsrättens uppfattning, inte anses vara ett sådant avhändande av egendom som är straffbart vare sig som trolöshet mot huvudman eller som oredlighet mot borgenär.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det inte är ställt bortom rimligt tvivel att Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har missbrukat sina förtroendeuppdrag och skadat Payments genom att avhända Payments egendom av betydande värde. Inte heller anser tingsrätten att det är ställt bortom rimligt tvivel att åtgärden framkallade obestånd eller påtaglig fara för att Payments skulle hamna på obestånd. Åtalspunkten 7 ska därför ogillas.

Åtalspunkten 8

Inledning

Åtalet under åtalspunkten 8 avser grovt bedrägeri mot en stor mängd småsparare i Spar under åren 2014–2017, och riktar sig i varierande omfattning mot Mattias Ahlberg, Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

Åklagarna har påstått att de tilltalade tillsammans och i samförstånd har vilselett bolagets revisorer genom att underlåta att upplysa dem om att årsredovisningarna för åren 2013–2016 innehöll tillgångar som enligt god redovisningssed inte fick

bokföras enligt vad som närmare anges i åtalspunkterna 2–5 och att det egna kapitalet egentligen understeg 10 mkr, att vilseledandet av revisorerna i sin tur var ett led i vilseledandet av Finansinspektionen, som omedelbart skulle ha avregistrerat Spar som inlåningsföretag om de rätta förhållandena varit kända, och att småspararna därigenom har lurats att tro att det fanns betalningsvilja och/eller betalningsavsikt och på så sätt förmåtts låna ut pengar till Spar. Åklagarna har tydliggjort att de bara gör gällande ansvar för bedrägeri i delar där tingsrätten har funnit styrkt att det skulle vara fråga om uppsåtliga bokföringsbrott i Spar.

Mattias Ahlberg, Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har hänvisat till sina respektive inställningar under åtalspunkterna 2–5. Därutöver har de gjort gällande att något vilseledande av småspararna inte förekommit och att det fanns både betalningsvilja och betalningsavsikt under hela den period som de ansvarade.

Tingsrätten har kommit fram till att åklagarna har styrkt uppsåtligt bokföringsbrott i Spar endast såvitt avser åtalspunkten 5. Eftersom Mattias Ahlberg och Christopher Clewehielm inte omfattas av den åtalspunkten ska de redan på den grunden frikännas från åtalet för grovt bedrägeri.

Rättsliga förutsättningar

Den som medelst vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe denne är, döms enligt 9 kap. 1 § brottsbalken för bedrägeri till fängelse i högst två år. Är brottet grovt döms enligt 3 § för grovt bedrägeri till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har missbrukat allmänt förtroende eller använt urkund eller annat vars brukande är straffbart eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada.

Tingsrättens bedömning

Förhör har hållits med ett urval av småspararna, som har lämnat sinsemellan likartade berättelser. Utifrån de uppgifter som målsägandena har lämnat, och som tingsrätten i och för sig inte finner skäl att ifrågasätta, kan följande slutsatser dras. Målsägandena letade efter placeringsformer som skulle kunna ge dem högre avkastning än vanliga bankkonton och kom i kontakt med Gold eller senare Spar antingen genom rekommendationer från bekanta eller genom egna efterforskningar på Internet. Det varierade hur väl insatta målsägandena var i det regelverk som gäller för att få bedriva inlåningsverksamhet, men samtliga har uppgett att de var väl medvetna om att det saknades insättningsgaranti och att det fanns en risk att de skulle förlora pengarna om företagen försattes i konkurs. Vidare har målsägandena med något undantag uppgett att de inte skulle ha satt in pengar i Gold respektive Spar om bolagen inte hade varit registrerade hos Finansinspektionen. Några av dem har också uppgett att Spar hade ett sigill från UC på sin hemsida, och att detta upplevdes som en extra trygghet. Ur kundernas perspektiv fungerade inlåningsverksamheten bra fram till någon gång under sensommaren 2017, då de plötsligt inte kunde logga in på sina konton eller ta ut sina insatta pengar. Fram till dess tycks utbetalningar av både räntor och kapitalbelopp till inlåningskunderna ha skötts utan anmärkningar.

Av utredningen framgår att 2 799 personer finns registrerade i Spars kundregister, varav 1 354 personer har minst en transaktion benämnd ”insättning” under hela den period som omfattas av åtalet.¹⁰⁷ Av dessa personer hade 252 personer anmält brott per den 14 februari 2020, enligt polismannen Johannes Söderberg. Det totala antalet insättningar som småspararna har gjort till Spar uppgår till 3 694 stycken, och den totala summan för dessa insättningar till ca 64 miljoner kronor. Åklagarna har påstått att den slutliga skadan uppgår till ca 34 miljoner kr.

¹⁰⁷ Aktbil. 562, s. 34 ff.

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det inte har framkommit någonting i utredningen som tyder på att någon av de tilltalade skulle ha haft direkt uppsåt att lura småsparare på pengar. Visserligen har det lyfts fram en rad omständigheter som framstår som något märkliga, och det finns fortfarande flera frågetecken som inte har kunnat rätas ut. Enligt tingsrättens uppfattning tyder dock det mesta på att inlåningsverksamheten var seriös i den bemärkelsen att det fanns en för ändamålet relevant organisation och bemanning, att felaktigheterna i Spars bokföring gjordes i ett försök att rädda bolaget från konkurs och att företrädarna för Spar in i det sista faktiskt trodde att verksamheten inom 24Money-koncernen skulle börja gå med vinst inom en inte alltför avlägsen framtid.

Redan på grund av vad målsägandena själva har berättat är det enligt tingsrättens mening svårt att hävda att Spar skulle ha saknat betalningsförmåga och/eller betalningsavsikt före sensommaren 2017. Även om det är tydligt att 24Money-koncernen hade stora ekonomiska problem under våren 2017 och var beroende av löpande tillskott från Kanada för att klara av att fortsätta bedriva sin verksamhet, så tycks återbetalningen till sparkunderna ha haft högsta prioritet. Det är inte utrett exakt vid vilken tidpunkt som Spar slutade att betala sina småsparare, och således inte heller om detta skedde medan någon eller några av de nu tilltalade fortfarande var verksamma i bolaget. Det är heller inte utrett exakt vad som var den direkta orsaken till att Spar inte längre kunde eller ville betala sina småsparare, men det var knappast den felaktiga bokföringen som sådan. Se även tingsrättens resonemang under åtalpunkten 7 ovan.

Frågan är om småspararna genom den felaktiga bokföringen för räkenskapsåret 2016 har vilseletts att göra inbetalningar till Spar. Ingen av de målsägande som har hörts har gjort gällande att de tagit del av själva årsredovisningarna, och det är för övrigt inte heller något som har påståtts från åklagarnas sida. Av skärmdumpar från Spars hemsida framgår mycket tydligt att insatta medel användes för finansiering av

24Money-koncernens verksamhet samt att de inte omfattades av lagen om insättningsgaranti utan kunde förloras i händelse av konkurs.¹⁰⁸

Åtalet bygger istället på att Finansinspektionen har vilseletts att registrera Spar som inlåningsföretag, och att Finansinspektionen redan 2014 skulle ha avregistrerat Spar och beslutat att Spar omedelbart skulle upphöra med inlåningsverksamhet om myndigheten fått korrekta uppgifter. Som redan nämnts krävs enligt 5 § lagen om insättningsgaranti att ett aktiebolag som driver inlåningsverksamhet har ett bundet eget kapital som uppgår till minst tio miljoner kronor. Däremot finns det inte något krav på att ett inlåningsföretag ska ha viss likviditet eller det ska kunna betala tillbaka spararnas pengar inom en viss tidsperiod. Enligt 18 § får Finansinspektionen förelägga ett företag som driver inlåningsverksamhet att göra rättelse om kapitalkravet inte uppfylls. Först om ett företaget inte gör rättelse får inspektionen avföra det ur registret. Finansinspektionen hade med andra ord inte haft rätt att omedelbart avregistrera Spar som ett inlåningsföretag om inspektionen hade fått kännedom om att Spars årsredovisning för 2016 innehöll fel och att det bundna egna kapitalet i själva verket understeg 10 miljoner kr. Detta har bekräftats av vittnet Per Nordqvist, som är anställd hos Finansinspektionen. Hur Spar hade hanterat ett sådant föreläggande går inte att veta.

Under alla förhållanden konstaterar tingsrätten att Spars årsredovisning för räkenskapsåret 2016 färdigställdes först den 15 maj 2017 och således inte kan ha vilselett vare sig Finansinspektionen eller någon annan dessförinnan.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten inte att det är visat att småspararna har vilseletts på ett sådant sätt att det är att bedöma som bedrägeri. Åtalet avseende åtalpunkten 8 ska därför ogillas i sin helhet.

¹⁰⁸ FUP UPPSAMLING s. 264–272.

Påföljd

Uppsåtliga bokföringsbrott av normalgraden och grova bokföringsbrott är brott av sådan art att påföljden normalt bör bestämmas till fängelse även om straffvärdet inte är särskilt högt och den tilltalade inte heller tidigare begått brott. När det däremot gäller bokföringsbrott som har begåtts av oaktsamhet finns inte samma skäl att döma fängelse.

Mattias Ahlberg döms för ett fall av oaktsamt bokföringsbrott av normalgraden under åtalpunkten 4. Mattias Ahlberg förekommer inte i belastningsregistret, och annat har inte framkommit än att han lever under ordnade förhållanden och att det saknas anledning att anta att han kommer att återfalla i brott. För hans del kan påföljden stanna vid villkorlig dom och 100 dagsböter.

Anders Blomkvist döms för två fall av grovt bokföringsbrott under åtalpunkterna 5 och 6. Tingsrätten konstaterar i det sammanhanget att skälet till att det blir två brott är att det är fråga om två olika bolag, men i grund och botten handlar det om en och samma transaktion, nämligen apportemissionen i Payments, som har lett till felaktiga bokföringar i båda bolagen. Att det är fråga om fler än ett brott får därför, enligt tingsrättens uppfattning, endast en marginell påverkan på det samlade straffvärdet i det här fallet.

Enligt mer eller mindre samstämmiga uppgifter från personer som har hörts i målet hade Anders Blomkvist, trots att han var VD i både Payments och Spar, en förhållandevis undanskymd roll inom 24Money-koncernen. Den uppfattningen bekräftas även av vad som framkommit av bevisningen i övrigt. Att Anders Blomkvist av allt att döma inte var den drivande kraften bakom de brott som han nu döms för har betydelse för bedömningen av straffvärdet för hans del. Samtidigt går det inte att komma ifrån att Anders Blomkvist hade en position som innebar ett stort formellt ansvar och att han, som tingsrätten redan har kommit fram till, hade insikt

om att apportemissionen i Payments inte fick bokföras på det sätt som gjordes. Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att det samlade straffvärdet för Anders Blomkvists del ligger på nio månaders fängelse.

Christopher Clewehielm döms för ett fall av grovt bokföringsbrott enligt åtalspunkten 6. Även om Christopher Clewehielm i praktiken tycks ha haft ett något större inflytande över verksamheten i Payments än vad Anders Blomkvist hade verkar inte heller han ha varit pådrivande vare sig i förhandlingarna om apportemissionen eller i frågan hur den skulle bokföras. Däremot hade Christopher Clewehielm, som tingsrätten redan har konstaterat, insikt om att apportemissionen inte fick bokföras på det sätt som den gjordes. Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att det samlade straffvärdet även för Christopher Clewehielms del ligger på nio månaders fängelse.

Henric Clewehielm döms för ett fall av oaktsamt bokföringsbrott av normalgraden enligt åtalspunkten 4, och två fall av grovt bokföringsbrott enligt åtalspunkterna 5 och 6. Henric Clewehielm utövade, som redan har konstaterats, ett betydande inflytande inom hela 24Money-koncernen, och tycks i praktiken ha varit den som bestämde inom både Spar och Payments. Det var Henric Clewehielm som skötte förhandlingarna med Christopher Berg om apportemissionen i Payments och det var också Henric Clewehielm som låg bakom de felaktiga påståendena om att apportemissionen ägt rum redan 2016 och som initierade att det upprättades dokumentation som skulle bekräfta detta. Sammantaget leder detta till att straffvärdet för Henric Clewehielms del är betydligt högre än det för Anders Blomkvist och Christopher Clewehielm. Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att det samlade straffvärdet ligger på ett och ett halvt års fängelse.

Pontus Ljunggren slutligen döms för tre fall av uppsåtligt bokföringsbrott enligt åtalspunkterna 1.2–1.4, ett fall av oaktsamt bokföringsbrott enligt åtalspunkten 4 samt två fall av grovt bokföringsbrott enligt åtalspunkterna 5 och 6. När det gäller

de sistnämnda åtalpunkterna anser tingsrätten att det, på samma sätt som för Anders Blomkvist och Christopher Clewehielm, inte finns någonting som tyder på att Pontus Ljunggren hade någon aktiv roll i förhandlingarna om apportemissionen eller i bokföringen av densamma, men att han hade insikt om att apportemissionen inte fick bokföras på det sätt som den gjordes. I den delen anser tingsrätten att straffvärdet ligger på ungefär samma nivå som för Anders Blomkvist och Christopher Clewehielm. Vid en samlad bedömning av den sammanlagda brottslighet som Pontus Ljunggren gjort sig skyldig till anser tingsrätten att straffvärdet ligger på ett års fängelse.

Som tingsrätten kommer att redogöra för i nästa avsnitt åläggs Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren näringsförbud i tre år. Frågan är om detta ska få någon inverkan på påföljdsbestämningen.

Näringsförbud kan meddelas vid olika former av otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, och dess tillämplighet är inte i sig beroende av att näringsidkaren har gjort sig skyldig till brottslig gärning. Åtgärden har sålunda inte karaktären av brottspåföljd eller särskild rättsverkan på grund av brott. Lagen innehåller inte några föreskrifter om att hänsyn ska tas till ett meddelat näringsförbud vid bestämmande av straff för gärning som har föranlett förbudet. Såsom har framhållits i förarbetena (prop 1979/80:83 s 57 och NJA II 1980 s 207 f.) ger emellertid de allmänna grundsatser som gäller för påföljdsbestämning i brottmål utrymme för ett sådant hänsynstagande.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1983 s 163 uttalat bl.a. följande. Det bör inte komma i fråga att, av den anledningen att den tilltalade har ålagts näringsförbud, schablonmässigt sätta ned straffet under vad som annars hade bort följa på brottet. Frågan om förbudets inverkan på brottspåföljden bör bedömas med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. Av väsentlig betydelse blir härvid hur

allvarligt hinder för den tilltalades yrkesutövning och försörjningsmöjligheter som förbudet innebär.

Tingsrätten konstaterar att Anders Blomqvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren alla synes ha goda utsikter att kunna arbeta och försörja sig i framtiden, även om just finansbranschen sannolikt kommer att vara stängd för dem en tid framöver och även om näringsförbudet innebär att de inte kan vara verksamma som egna företagare under de närmaste åren. För Pontus Ljunggrens del tillkommer att han, alldeles oavsett näringsförbudet, inte kan räkna med att kunna återinträda i Advokatsamfundet i närtid. Ingen av Anders Blomqvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren har, utifrån vad de själva har berättat, några inkomster från näringsverksamhet i dagsläget. Med hänsyn till det anser tingsrätten att den begränsning i deras handlingsmöjligheter som näringsförbudet innebär inte är så allvarlig att det får någon inverkan på straffmätningen.

Med hänsyn till brottens art och straffvärde är någon annan påföljd än fängelse inte aktuell.

Näringsförbud

Genom ett beslut om näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (2014:838) meddelas en näringsidkare under viss tid begränsningar i rätten att bedriva eller ta del i näringsverksamhet. Bestämmelserna ska, enligt 3 §, tillämpas på dem som faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet som en juridisk person har bedrivit, och alltid på den som är ledamot eller suppleant i styrelsen eller verkställande direktör i ett aktiebolag.

Av 4 § följer att den som grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa, ska

meddelas näringsförbud, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt. Vid bedömningen av om näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt ska rätten, enligt 8 §, särskilt ta hänsyn till om åsidosättandet har varit systematiskt, syftat till betydande vinning eller orsakat eller varit ägnat att orsaka betydande skada, eller om näringsidkaren tidigare har dömts för brott i näringsverksamhet. Om den som avses med en talan eller en ansökan om näringsförbud har gjort sig skyldig till brott i näringsverksamheten och det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader, ska näringsförbud anses påkallat från allmän synpunkt, om inte särskilda skäl talar mot det.

Näringsförbud ska, enligt 10 §, meddelas för en viss tid, lägst tre och högst tio år, och gäller från det att beslutet om näringsförbud vinner laga kraft.

Tingsrätten konstaterar att samtliga tilltalade tillhör den personkrets som kan åläggas näringsförbud, och att samtliga grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa.

När det gäller Mattias Ahlberg döms han endast för ett fall av oaktsamt bokföringsbrott av normalgraden. För hans del, och med hänvisning även till vad som sagts under avsnittet Påföljd ovan, anser tingsrätten inte att ett näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt. Tingsrätten ogillar därför åklagarnas yrkande att ålägga Mattias Ahlberg näringsförbud.

Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren döms samtliga för minst ett fall av grovt bokföringsbrott, för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader. Tingsrätten anser inte att det har framkommit några särskilda skäl som talar mot ett näringsförbud för deras del, och bifaller därför åklagarnas yrkanden att ålägga Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren näringsförbud.

När det gäller förbudstidens längd anføres i förarbetena att den i det enskilda fallet bör fastställas med hänsyn till samtliga relevanta omständigheter (prop. 1995/96:98 s. 26). Det bör då beaktas dels att samhället har ett intresse av att näringsförbudet inte framstår som ett slag i luften, dels att näringsidkaren har ett intresse av att få en ny möjlighet att driva näring utan att behöva vänta alltför länge (prop. 1985/86:126 s. 85). Vid en samlad bedömning utifrån gärningarnas straffvärde och art anser tingsrätten att näringsförbudets längd kan stanna vid tre år för var och en av Anders Blomkvist, Christopher Clewehielm, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

Rådgivningsförbud

Förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde får, enligt 3 § lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall (lagen om rådgivningsförbud), meddelas den som när sådant biträde lämnats har gjort sig skyldig till brott, som inte är ringa. Förbud får meddelas för en tid av högst tio år. Vid bedömningen av om förbud bör meddelas ska rätten särskilt beakta brottslighetens straffvärde och om den som förbudstalan avser tidigare har gjort sig skyldig till brott i samband med juridiskt eller ekonomiskt biträde. Har den som förbudstalan avser gjort sig skyldig till brott för vilket det lägsta föreskrivna straffet är fängelse i sex månader, ska förbud meddelas, om inte särskilda skäl talar mot det. I samband med att förbud åläggs får rätten, enligt 5 §, förordna att förbudet ska gälla utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

Frågan om rådgivningsförbud ska åläggas är bara aktuell såvitt avser Pontus Ljunggren. Pontus Ljunggren var under hela den tid som omfattas av åtalet verksam som advokat, och ägnade sig som sådan åt att lämna juridiskt biträde på yrkesmässig basis. Det är möjligt, eller rentav troligt, att Pontus Ljunggren fick den roll som han hade i Fipaso, Spar och Payments delvis på grund av sin juridiska kompetens och att han också utnyttjade denna kompetens när han utförde sina uppdrag. För att

lagen om rådgivningsförbud ska bli tillämplig krävs dock att de förfaranden som läggs Pontus Ljunggren till last har ett samband med hans rådgivningsverksamhet (jfr prop. 1984/85:90 s 16). Förutom att Pontus Ljunggren använde sig av advokatbyråns mejladress finns det enligt tingsrättens uppfattning ingenting som tyder på att så skulle vara fallet.

Tingsrätten ogillar därför åklagarnas yrkande att ålägga Pontus Ljunggren rådgivningsförbud.

Skadestånd

Med hänvisning till tingsrättens bedömning i skuldfrågan avseende åtalspunkten 7 ska Spar i likvidation i konkurs skadeståndsyrkande ogillas. Tingsrätten har den 23 mars 2020 beslutat att upphäva de beslut om kvarstad som tingsrätten tidigare förordnat om beträffande Anders Blomkvist, Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren.

Beslag

Ett stort antal handlingar har tagits i beslag. För en stor andel av dem har åklagarna yrkat att beslagen ska bestå till dess domen har vunnit laga kraft, för att därefter lämnas ut till de personer som anges i bilagorna 1 och 2. För några av handlingarna har åklagarna istället yrkat att tingsrätten häver beslagen och i samband med dom beslutar att de omedelbart ska lämnas ut till de personer som anges i nämnda bilagor.

Yrkandet om fortsatt bevisbeslag är i sig lagligen grundat och ingen av de tilltalade har haft någon invändning mot det. Det ska därför bifallas.

När det gäller till vilka personer som handlingarna ska lämnas ut – antingen omedelbart i samband med dom eller när domen vinner laga kraft – har Henric Clewehielm gjort anspråk på vissa av dem. Tingsrätten gör i dessa delar följande bedömning.

Beslagsprotokoll 2017-9000-BG757 avser bokföringsmaterial m.m. för olika bolag i 24Money-sfären samt datorer från Payments kontor i Uppsala.¹⁰⁹ Beslagspunkterna 35–44, 50, 72–75, 82, 83, 85, 99–102, 104, 195, 198, 199, 243, 244, 246, 247, 253–264, 281 och 288–290 avser Billsource AB (numera Svensk Modul- och Husproduktion Haga AB), beslagspunkterna 174–179 avser Centurion AB (numera Rassby Legal AB) och beslagspunkterna 193, 194, 204 och 206 avser Memor AB (numera BS365 Nordic Security AB). Henric Clewehielm är styrelsesuppleant i två av dessa bolag och har gjort anspråk på samtliga handlingar. Henric Clewehielm har inte angett någon närmare grund för sitt anspråk. Tingsrätten anser att handlingarna ska lämnas ut till respektive bolag.

Beslagsprotokoll 2017-9000-BG1017 avser bokföringsmaterial från Payments förråd i Ströbylund.¹¹⁰ Beslagspunkterna 63–72 avser Memor AB. Henric Clewehielm gör anspråk på handlingarna, men tingsrätten gör samma bedömning som ovan och anser att handlingarna ska lämnas ut till BS365 Nordic Security AB.

Beslagsprotokoll 2017-9000-BG677 avser diverse bokföringsmaterial beslagtaget från Mattias Ane, som inte gör anspråk på handlingarna.¹¹¹ Beslagspunkten 91 avser 24Money Pantbank AB. Henric Clewehielm har gjort anspråk på handlingen, men har inte angett någon närmare grund för sitt anspråk. Tingsrätten anser att handlingen ska lämnas ut till konkursförvaltaren för 24Money Pantbank AB i konkurs. Beslagspunkterna 16, 60, 62, 128–133, 138, 222–224, 259, 284–287, 306–308 och

¹⁰⁹ FUP TVÅNGSMEDEL s. 3–58.

¹¹⁰ FUP TVÅNGSMEDEL s. 107–148.

¹¹¹ FUP TVÅNGSMEDEL s. 180–229.

315 slutligen avser Billsource AB. Henric Clewehielm gör anspråk på handlingarna, men tingsrätten gör samma bedömning som ovan och anser att handlingarna ska lämnas ut till Svensk Modul- och Husproduktion Haga AB.

Det kan noteras att beslagen i beslagsprotokoll 2017-9000-BG757 punkten 214 och 2019-9000-BG 584 punkten 1 avser Easy och att dessa beslag kommer att prövas först i samband med åtalet mot Christopher Berg.

I fråga om övriga beslag råder ingen tvist om vem handlingarna ska lämnas ut till.

Rättegångskostnader

Pontus Ljunggrens ersättningsyrkande

Pontus Ljunggren har, vid framgång med sin talan gällande värdet på Easy och därmed avseende vållad skada och eventuellt skadestånd under åtalspunkten 7, yrkat ersättning för sin kostnad för bevisning. Kostnaden uppgår till 26 790 kr, varav 15 375 kr avser utredning, värdering och skrivelse från Öhman & Partners, 5 290 kr ersättning till Per Lundström för inställelse vid vittnesförhör (6 100 kr minus 810 kr som redan betalats ut av allmänna medel) och 570 kr milersättning till Per Lundström.

Pontus Ljunggren har frikänts för brott under åtalspunkten 7. Därmed finns det förutsättningar att med stöd av 31 kap. 2 § rättegångsbalken tillerkänna Pontus Ljunggren ersättning av allmänna medel för sina kostnader för bevisning under förutsättning att kostnaderna skäligen varit motiverade för att Pontus Ljunggren skulle kunna ta tillvara sin rätt.

Tingsrätten anser att kostnaden för utredning, värdering och skrivelse har varit skäligen motiverad för att Pontus Ljunggren skulle kunna ta tillvara sin rätt.

När det gäller kostnaden för vittnesmålet konstaterar tingsrätten följande. Enligt 36 kap. 24 § rättegångsbalken ska ersättning till ett vittne som har åberopats av en enskild part som huvudregel betalas av parten och i annat fall av allmänna medel. Ersättning som ska betalas av en enskild part ska avse nödvändiga kostnader för resa, uppehålle och tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Rätten är i det avseendet inte bunden av medgivande av den part som ska betala beloppet. Rättens ställningstagande innebär en uttömmande bestämning av vittnets rätt till ersättning (se NJA 1984 s. 587).

I det här fallet konstaterar tingsrätten att förhöret med Per Lundström åberopades av både Pontus Ljunggren och av åklagarna och att Per Lundström redan har tillerkänts 810 kr som har betalats ut av allmänna medel. Detta torde dock i och för sig inte innebära något hinder mot att Per Lundström därutöver tillerkänns ett belopp som i första hand ska betalas av Pontus Ljunggren.¹¹² Per Lundström framförde dock inte något ytterligare ersättningsyrkande i samband med huvudförhandlingen, och den faktura som har getts in av Pontus Ljunggren genom advokat Anders Malmsten utvisar överhuvudtaget inte annat än att 6 100 kr avser ”vittnesförhör” och 570 kr ”milersättning”. I det läget saknas det enligt tingsrättens mening underlag för att tillerkänna Per Lundström ersättning med högre belopp än det som han redan har fått utbetalt av allmänna medel. Därmed saknas även underlag för att tillerkänna Pontus Ljunggren ersättning för den kostnaden.

Ersättning till försvararna

Av 21 kap. 10 § rättegångsbalken framgår bl.a. följande. En offentlig försvarare har rätt till skälig ersättning av allmänna medel för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget har krävt. Ersättningen för arbete ska bestämmas med utgångspunkt i den tidsåtgång som är rimlig med hänsyn till uppdragets art och omfattning och med

¹¹² Se kommentaren till Rättegångsbalken, 36:24.

tillämpning av en timkostnadsnorm. Timersättningen får avvika från timkostnadsnormen, om den skicklighet och den omsorg som uppdraget utförts med eller andra omständigheter av betydelse ger anledning till det. Ersättningen till offentlig försvarare får endast om det finns särskilda skäl avse de merkostnader för tidsspillan och utlägg som har uppstått på grund av att försvararen har sin verksamhet långt ifrån den ort där domstolen är belägen.

Rent allmänt konstaterar tingsrätten att processmaterialet i det här målet har varit mycket omfattande och att huvudförhandlingen pågått under 31 dagar fördelade på närmare tre månader. När åtal väcktes och huvudförhandlingen inleddes var Henric Clewehielm och Pontus Ljunggren häktade sedan ungefär ett halvår tillbaka, vilket innebar att hanteringen av målet med nödvändighet forcerades mer än vad som annars hade varit önskvärt med hänsyn till dess omfattning och komplexitet. Som en naturlig följd av detta har samtliga parter behövt läsa in sig på materialet och förbereda sin processföring parallellt med att huvudförhandlingen har pågått, och ny bevisning har tillkommit löpande. Förundersökningsprotokollen uppgår till ca 12 400 sidor. Målet har rört påståenden om allvarlig ekonomisk brottslighet och, i anslutning till åtalspunkten 7, mycket höga skadeståndsanspråk.

Samtliga försvarare har yrkat förhöjt arvode för förberedelsetid inför huvudförhandlingen och för huvudförhandlingstiden enligt de principer som följer av Högsta domstolens avgörande NJA 1993 s. 237. Enligt tingsrättens mening har målet varit av sådan omfattning och art att det krävt särskilda kunskaper och för försvararna inneburit att de under förberedelse- och huvudförhandlingsstadiet inte kunnat åta sig klienter i normal omfattning. Tingsrätten bedömer därför att samtliga försvarare har rätt till förhöjt arvode under tiden från sommaren 2019 fram till dess huvudförhandlingen avslutades i februari 2020.

Martin Bjurenlinde har yrkat ersättning för 96 timmar nedlagt arbete enligt ordinarie timkostnadsnorm och för 1 027 timmar nedlagt arbete med förhöjt arvode. Ersättning har också yrkats för sammanlagt 143 timmars tidsspilla, traktamente, arbete konsult och vissa utlägg. Det kan noteras att tingsrätten den 12 september 2019 lämnat förhandsbesked att det på grund av målets särskilda karaktär finns särskilda skäl för att ersättningen till Martin Bjurenlinde ska avse de merkostnader som uppstår för tidsspilla och utlägg på grund av att Martin Bjurenlinde har sin verksamhet i Borås och Göteborg, samt att sådana merkostnader därför omfattas av rätten till ersättning enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken.

Conny Cedermark har yrkat ersättning för 319 timmar nedlagt arbete enligt ordinarie timkostnadsnorm och för 776 timmar nedlagt arbete med förhöjt arvode. Ersättning har också yrkats för 69 timmars tidsspilla och vissa utlägg.

Mats Ljungquist har yrkat ersättning för 146 timmar nedlagt arbete enligt ordinarie timkostnadsnorm och för 835,5 timmar nedlagt arbete med förhöjt arvode. Ersättning har också yrkats för 135 timmars tidsspilla och vissa utlägg.

Rolf Klintfors har yrkat ersättning för 880 timmar nedlagt arbete enligt ordinarie timkostnadsnorm och för 843 timmar nedlagt arbete med förhöjt arvode. Ersättning har också yrkats för 204 timmars tidsspilla och vissa utlägg. Det kan noteras att Per E Samuelsson, som tidigare varit förordnad som offentlig försvarare för Henric Clewehielm, redan har fått ersättning för 13 timmar nedlagt arbete och två timmars tidsspilla samt vissa utlägg.

Anders Malmsten har yrkat ersättning för 1 093 timmar nedlagt arbete med förhöjt arvode. Ersättning har också yrkats för 76 timmars tidsspilla och vissa utlägg. Det kan noteras att Tobias Fälth, som tidigare varit förordnad som offentlig försvarare för Pontus Ljunggren, redan har fått ersättning för 106 timmar nedlagt arbete och 42 timmars tidsspilla samt vissa utlägg.

Samtliga försvarare har till kostnadsräkningen bifogat en fullständig arbetsredogörelse som upptar de moment som uppdraget inneburit. Ingen av försvararna avviker på något nämnvärt sätt från övriga försvarare i fråga om nedlagd arbetstid.

Åklagarna, som har fått tillfälle att yttra sig över kostnadsräkningarna, har bl.a. framfört att det i andra sammanhang och rättsfall har angetts att en utgångspunkt för att bedöma arbetad tid är att 1 200 timmar per år utgör debiterbar tid för en normal advokatverksamhet, och att antalet timmar i detta mål därför synes något högt.

Tingsrätten ifrågasätter inte att arbete har lagts ned i den omfattning som angetts i kostnadsräkningarna. Med hänsyn till målets art och omfattning anser tingsrätten att det av försvararna nedlagda arbetet i samtliga fall framstår som rimligt. Försvararna tillerkänns därför arvoden i yrkad omfattning. Även yrkade ersättningar för tids-spillan är enligt tingsrättens mening skäliga i samtliga fall.

När det gäller yrkade ersättningar för utlägg konstaterar tingsrätten följande. En försvarare som har en så lång färdväg till domstolen att det blir aktuellt att begära ersättning av staten i anledning av sin inställelse måste söka begränsa kostnaderna och som regel välja det färd sätt som är minst kostsamt för staten (jfr. RH 2009:85). Detta innebär att försvararna utan vidare bör tillerkännas ersättning för t.ex. taxiresor och hotellvistelser som inneburit en besparing för staten i förhållande till andra handlingsalternativ. Inte heller i övrigt har tingsrätten några synpunkter på de utlägg som försvararna har redovisat.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att samtliga försvarare ska tillerkännas ersättning av allmänna medel med yrkade belopp.

Ersättningsskyldighet för de tilltalade

Av 31 kap. 1 § rättegångsbalken följer att om den tilltalade döms för brottet i ett mål där åklagarna för talan, ska den tilltalade ersätta staten för det som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare. Den tilltalade är dock inte, med vissa undantag som inte är av intresse här, skyldig att betala mer av kostnaden för försvararen än vad han eller hon skulle ha fått betala i rättshjälpsavgift vid rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619). Vidare får det belopp som den tilltalade ska betala sättas ned eller efterskänkas, om det finns skäl till det med hänsyn till hans eller hennes brottslighet eller personliga och ekonomiska förhållanden.

Tingsrätten konstaterar att alla fem tilltalade döms för brott, men i lägre – i vissa fall betydligt lägre – omfattning än vad åklagarna har yrkat. Att med någon större grad av precision försöka avgöra hur stor andel av försvararkostnaderna som hänförs till de delar där de tilltalade dömts respektive frikänts är enligt tingsrättens mening inte helt enkelt, utan tingsrätten har gjort en mycket grov uppskattning nedan.

Mattias Ahlberg döms för en av de fyra åtalpunkter som han omfattas av, nämligen åtalpunkten 4, och där endast i en mindre del. Tingsrätten uppskattar att ungefär en åttondel av de totala försvararkostnaderna, vilket blir knappt 368 000 kr, hänförs till den delen. Om man enbart beaktar Mattias Ahlbergs ekonomiska förhållanden ska han betala tillbaka 49 000 kr av dessa kostnader till staten.

Anders Blomkvist döms för två av de fyra åtalpunkter som han omfattas av, nämligen åtalpunkterna 5 och 6, och vad avser åtalpunkten 5 endast delvis. Tingsrätten uppskattar att ungefär en tredjedel av de totala försvararkostnaderna, vilket blir drygt 832 000 kr, hänförs till dessa delar. Om man enbart beaktar Anders Blomkvists ekonomiska förhållanden ska han betala tillbaka 16 640 kr till staten.

Christopher Clewehielm döms för en av de fem åtalpunkter som han omfattas av, nämligen åtalpunkten 6. Tingsrätten uppskattar att ungefär en femtedel av de totala försvararkostnaderna, vilket blir knappt 488 000 kr, hänför sig till den delen. Om man enbart beaktar Christopher Clewehielms ekonomiska förhållanden ska han betala tillbaka 195 200 kr till staten.

Henric Clewehielm döms för tre av sju åtalpunkter som han omfattas av, nämligen åtalpunkterna 4–6, och vad avser åtalpunkterna 4 och 5 endast delvis. Tingsrätten uppskattar att ungefär en tredjedel av de totala försvararkostnaderna, vilket blir drygt 1 017 000 kr, hänför sig till dessa delar. Om man enbart beaktar Henric Clewehielms ekonomiska förhållanden ska han betala tillbaka 406 800 kr till staten.

Pontus Ljunggren slutligen döms för sex av de tolv åtalpunkter som han omfattas av, nämligen åtalpunkterna 1.2–1.4 samt 4–6, och vad avser åtalpunkterna 1.2, 4 och 5 endast delvis. Tingsrätten uppskattar att en tredjedel av de totala försvararkostnaderna, vilket blir drygt 996 000 kr, hänför sig till dessa delar. Om man enbart beaktar Pontus Ljunggrens ekonomiska förhållanden skulle han betala tillbaka 19 900 kr till staten.

När det gäller Anders Blomqvist och Pontus Ljunggren anser tingsrätten att de kostnader som de ska betala tillbaka enligt ovanstående beräkning är rimliga, och att det saknas skäl att jämka återbetalningsskyldigheten för deras del.

När det gäller Mattias Ahlberg konstaterar tingsrätten att den kostnad som han skulle få betala tillbaka till staten enligt ovan framstår som väl hög i förhållande till brottslighetens art och straffvärde. Tingsrätten anser att återbetalningsskyldigheten för hans del ska jämkas till hälften, dvs. till 24 500 kr.

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM
2020-03-31

B 5065-17

Även för Christopher Clewehielms och Henrics Clewehielms del anser tingsrätten att en återbetalningsskyldighet enligt ovanstående uträkning skulle bli oskäligt hög. Tingsrätten anser att återbetalningsskyldigheten för deras del ska jämkas till en fjärdedel respektive en åttondel, dvs. till 50 400 kr respektive 50 800 kr.

Brottsofferfond

Skyldigheten att betala avgift till brottsofferfonden följer av lag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Domen får överklagas senast den 21 april 2020, se bilaga 3 (TR-01).

På tingsrättens vägnar

Carina Asplin

Jenny Forkman

Avräkningsunderlag: Se bilagor.

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19661117-1452	Datum för dom/beslut 2020-03-31
Efternamn Clewehielm	Förnamn HENRIC Niclas Torsten

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet**

(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2019-05-21	2019-12-19
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19870406-1533	Datum för dom/beslut 2020-03-31
Efternamn Clewehielm	Förnamn CHRISTOPHER Henric Torsten

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet**

(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2019-05-21	2019-07-24
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19680403-6991	Datum för dom/beslut 2020-03-31
Efternamn Ljunggren	Förnamn Karl PONTUS

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet**

(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2019-05-21	2019-12-19
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19620804-1431	Datum för dom/beslut 2020-03-31
Efternamn Blomkvist	Förnamn ANDERS Rune

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad**Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet**

(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2019-06-04	2019-08-15
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottskammaren i Uppsala
Vice chefsåklagare Lise-Lotte Tegler

2020-02-12

Sida 1 (5)
Handling 1489
Ärende EB-2079-17
Handläggare 915-4

Aktb. 580
2020-02-14
5065/2017
Uppsala Tingsrätt

Uppsala tingsrätt
Justerad av åklagare vid
Upp 2020-02-14.
Fredrik Lindgren

UPPSALA TINGSRÄTT
UPPSALA TINGSRÄTT
Enhet 3
INKOM: 2020-02-14
INKOMR: 2020-02-14
MAKNR: B 5065-17
AKTBIL: 579

Bilaga till stämningsansökan i mål B 5065-17 – Särskilda yrkanden avseende beslag

Denna handling ersätter åklagarens handling 1352, tingsrättens aktbilaga 360.

Det yrkas att beslagen av samtliga handlingar enligt nedan ska bestå till dess dom som vunnit laga kraft föreligger (s.k. bevisbeslag).

Det anmärks nedan särskilt om någon av de tilltalade alltjämt gör anspråk på beslaget och annars till vem/vilket bolag beslaget senare ska hävas/utges till (i de flesta fall någon av konkursförvaltarna för respektive bolag eller annan företrädare).

Beträffande några av punkterna nedan finns numera en justerad hemställa anmärkt genom kursiverad text om att tingsrätten häver beslagen i samband med domen; alltså att dessa då hävs och omedelbart utges till aktuell anspråkstagare i samband med att dom meddelas (behöver inte avvakta laga kraft i egenskap av bevisbeslag, men åklagaren äger inte frågan längre och kan därför inte häva självständigt).

(Sidhänvisningar syftar till FUP Tvångsmedel.)

2017-9000-BG757 (sid 3-58) – bokföringsmaterial m.m. för olika bolag i 24Money-sfären samt datorer (p 81 och 232-236) från 24Money Payment ABs kontor på Dragarbrunnsgatan 46 i Uppsala som senare ska hävas till numera konkursboet Monark Finans AB i konkurs, 556884-4483:

Att senare hävas och utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström;

- p 1-34, 45, 52-55, 77-80, 86-91, 106-107, 128-129, 133-173, 180-183, 185-192, 196-197, 200-203, 205, 207-209, 215, 217-219, 221-222, 225-230, 239, 241, 248-252, 271, 275-278, 291-294 – handlingar avseende 24Money Payments AB,
- p 46-48, 56, 92-93, 105, 130-132, 223, 242, 265-266, 272-274, 282-285, 287 – handlingar avseende 24Money Group AB och andra närstående bolag.

Beslagspunkterna nedan hör till andra juridiska personer som konkursboet inte gör anspråk på utan således bör utlämnas till dess ställföreträdare vid den tidpunkt då beslaget hävs/lämnas ut.

- p 35-44, 50, 72-75, 82-83, 85, 99-102, 104, 195, 198-199, 243-244, 246-247, 253-264, 281, 288-290 – avseende Billsource AB, 556654-0307, (numera Svensk Modul- och Husproduktion AB) – att senare utges till bolagets ställföreträdare (f.n. Nathalie Clewehielm).

Upplysning; övrig anspråkstagare är Henric Clewehielm.

- p 174-179 – avseende Centurion AB, 556918-8203, (numera Rassby Legal AB – att senare utges till bolagets ställföreträdare (f.n. Nathalie Clewehielm).

Upplysning; övrig anspråkstagare är Henric Clewehielm.

- p 193-194, 204, 206 – avseende Memor AB, 556930-5583, (numera BS365 Nordic Security Group AB) – att senare utges till bolagets ställföreträdare (f.n. Nathalie Clewehielm).

Upplysning; övrig anspråkstagare är Henric Clewehielm.

- p 49, 64-65, 67-69, 76, 84, 237-238, 240, 286 – att hävas och utges till konkursförvaltaren för MeraBil Svenska AB, 556807-4933, advokat Henrik Jungholm – *kan hävas och utges omedelbart i samband med att dom meddelas.*
- p 51, 57, 108-127, 210-211, 216, 224, 231 – avseende 24Money Spar AB, 556406-8863 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Stefan Christensson.
- p 58-63, 66, 94-97, 103, 267-270, 279-280, – avseende 24Gold International AB, 556300-8837 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Anna Engman.
- p 70-71, 184 – avseende Gjaller AB, 556783-7538 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Karl Björlin.
- p 98, 245 – avseende 24Money Pantbank AB, 556777-5605 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Blommé.
- p 212-213 – avseende Fipaso AB, 556851-2585 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Göran Strandh.
- p 214 – handling avseende EasyTelecom i Stockholm AB, 556848-2375 – att senare utges till bolagets ställföreträdare (avskiljas; Christoffer Berg).

2017-9000-BG761 p 3-4 (sid 67) – avseende diverse handlingar angående 24Money från Henric Clewehelms bostad på Svartbäcksgatan 21 D – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström (Henric Clewehielm gör ej anspråk).

2017-9000-BG763 (sid 82-87): – avseende diverse bokföringshandlingar m.m. från Henric Clewehielms bostad på Svartbäcksgatan 21 D;

- p 5-6 och 21 – att senare hävas till Henric Clewehielm (framställt anspråk),
- p 7-9, 16-18, 26, 28-36 – handlingar avseende 24Money Payments AB, numera Monark Finans AB i konkurs, 556884-4483 – att senare hävas till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström,
- p 10-11, 15 – påse med ansökningar för SPAR-konton (jämför åtalpunkt 8 och tilläggsprotokoll för K 2144-19 2020-02-10) – att senare hävas till konkursförvaltaren advokat Stefan Christensson.

2017-9000-BG768 (sid 100-104) – från 24Money Payments AB förråd i Ströbylund (avseende pärmar innehållandes incidentrapportering m.m. och tre datorer);

- p 1, 3-16 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström.

2017-9000-BG1017 (sid 107-148) – bokföringsmaterial från 24Money Payments AB förråd i Ströbylund;

Att senare utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström

- p 19-36, 38-43, 47-62, 73-75, 80-92, 95, 104-143, 151-153, 160-178, 194-201, 215-216, 224, 229-231, 238, 241-242, 244-255, 257, 267-276 – avseende 24Money Payments AB,
- p 45, 77-79, 93-94, 146-147, 217-218, 223, 261, 263 – avseende 24Money Group AB,
- p 11-18, 44, 46, 96-101, 155, 157-158, 204-214, 232-237, 265 – avseende 24Guld AB (konkurs avslutad),
- p 159, p 192-193 avseende SMS Guld

Beslagspunkterna nedan hör till andra juridiska personer som konkursboet inte gör anspråk på utan således bör utlämnas till dess ställföreträdare vid den tidpunkt då beslaget hävs/lämnas ut.

- p 1-10, 37, 76, 102, 258-259, 264 – avseende 24Money Spar AB – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Stefan Christensson.
- p 103 – avseende Gjaller AB, 556783-7538 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Karl Björlin.
- p 148-150, 154, 179-191, 202-203, 219-222, 225-228, 239-240, 256, 260, 262, 266 – avseende 24Gold International AB, 556300-8837 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Anna Engman.

- p 144-145, 243 – avseende 24Money Pantbank AB, 556777-5605 – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Blommé.
 - p 63-72 – avseende Memor AB, 556930-5583 – att senare utges till bolagets ställföreträdare (f.n. Nathalie Clewehielm).
- Upplysning; övrig anspråkstagare är Henric Clewehielm.

2017-9000-BG788 p 1-5 (sid 151-152) – tre hårddiskar och två mobiler från en container i Ströbylund – till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström – *kan hävas och utges omedelbart i samband med att dom meddelas.*

2018-9000-BG673 p 7-66 (sid 169-177) – diverse bokföringsmaterial avseende 24Money Payments AB beslagttaget från tidigare anställd Mattias Ane (som ej gör anspråk) – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Morgan Kvarnström.

2017-9000-BG677 (sid 180-229) – diverse bokföringsmaterial beslagttaget från tidigare anställd Mattias Ane (som ej gör anspråk);

Att senare utges till konkursförvaltaren för 24Money Payments AB advokat Morgan Kvarnström;

- p 7-15, 17, 59, 77-85, 90, 107, 186, 260, 282, 293-295, 298-299, 320 – avseende 24Money Payments AB,
- p 1, 18-21, 24, 26-36, 37-44, 50-58, 61, 86-89, 121-125, 183-185, 219-220, 235-238, 251-252, 254, 275-280, 288-290, 296-297, 310-311, 316-318, 321-343 (diverse avseende andra närliggande bolag, huvudsakligen SMS Guld).

Beslagspunkterna nedan hör till andra juridiska personer som konkursboet inte gör anspråk på utan således bör utlämnas till dess ställföreträdare vid den tidpunkt då beslaget hävs/lämnas ut.

- p 2-6, 22-23, 25, 66-68, 73-76, 95-101, 139-177, 187-214, 225-228, 267-274 - avseende 24Money Spar AB – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Stefan Christensson.
- p 45, 103-104, 106, 115-116, 218, 313-314, 319 – avseende Gjaller AB – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Karl Björlin.
- p 63-65, 92-94, 102, 108-114, 127, 221, 239-243, 244-250, 253, 283, 309 – avseende 24Gold International AB – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Anna Engman.

- p 69-72, 215-217, 261-266, 300-305 – avseende MeraBil Svenska AB – att utges till konkursförvaltaren advokat Henrik Jungholm – *kan hävas och utges omedelbart i samband med att dom meddelas.*
- p 46-47, 291-292, 312 – avseende Mobilpengar AB, 556799-4446, i likvidation – att utges till likvidator Greger Bolin – *kan hävas och utges omedelbart i samband med att dom meddelas.*
- p 91, 281 – avseende 24 Money Pantbank AB – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Blommé.

Upplysning; övrig anspråkstagare avseende p 91 (ansökan pantbank, sid 193) är Henric Clewehielm.

- p 16, 60, 62, 128-133, 138, 222-224, 259, 284-287, 306-308, 315 – avseende Billsource AB, 556654-0307 – att senare utges till bolagets ställföreträdare (f.n. Nathalie Clewehielm).

Upplysning; övrig anspråkstagare är Henric Clewehielm.

- p 48-49, 105, 117-120, 126, 134-137, 178-182, 231-234, 255-258 – avseende Paycheck Sweden AB, 556718-0525 (numera En Stuga vid Havet AB) – att utges till bolagets ställföreträdare.

Upplysningar;

~~Henric Clewehielm gör anspråk på p 117-120, 126, 181-182, 231, 234, 255-258.~~
Mattias Ahlberg är f.n. registrerad styrelseordförande.

- p 229-230 – *kan hävas och utges omedelbart i samband med att dom meddelas till Henric eller Christoffer Clewehielm* – avser handlingar för Godshuset Fastigheter KB, 969724-7220, som dock är avregistrerat. Christoffer Clewehielm har tidigare varit kommanditdelägare. Beslaget innehåller bl.a. ett köpekontrakt för familjen Clewehielms sommarstuga.

2019-9000-BG584 p 1 (sid 235) – avseende EasyTelecom i Stockholm AB (3W Solutions AB – att senare utges till ställföreträdare för bolaget – (avskiljas; Christoffer Berg).

2018-9000-BG917 p 1-2 (sid 236) och **2018-9000-BG918 p 1** (sid 237) – avseende Fipaso AB – att senare utges till konkursförvaltaren advokat Göran Strandh.

2019-9000-BG64 p 1-19 (sid 240-243) – bokföringsmaterial/revisionsakt från Set Revisionsbyrå / Mazars Redovisningsbyrå – att senare hävas åter revisionsbyrån.

Lise-Lotte Tegler

kan hävas och utges till bolagets ställföreträdare omedelbart i samband med dom.

och gör anspråk.

✓

Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottskammaren i Uppsala
Kammaråklagare Kenneth Brattström

2020-01-27

Sida 1 (1)
Handling 1467
Ärende EB-2079-17
Handläggare 915-4

Aktb. 539
2020-01-29
5069/2017
Uppsala Tingsrätt

UPPSALA TINGSRÄTT
UPPSALA TINGSRÄTT
Enhet 3
INKOM: 2020-01-29
INKOMR: 20200129-277
MÅLNRL: B5065-17
AKTBIL: 532

KOMPLETTERANDE BEVISUPPGIFT

Tilläggsprotokoll nr 5 daterat 2020-01-27 återopas i följande delar.

1. Samtalsutskrift 2017-05-24 samt uppspelning av samtal (FUP TILLÄGG5 s 32-40)

till styrkande av att styrelseledamoten i 24Money Payments AB Frank Teneberg 2017-05-24 inte var informerad om att det 2017-05-15 hade hållits en extra bolagsstämma i Easy Telecom i Stockholm AB där verkställande direktören Anders Blomkvist företrätt ägaren 24Money Payments AB och beslutat om nyemission med avvikelse från ägarens företrädesrätt.

2. PM angående en från Frank Teneberg i beslag tagen pärm (2020-9000-BG66) avseende pärmens innehåll (FUP TILLÄGG5 s 7 f)

till styrkande av att Frank Teneberg inte fått del av följande protokoll avseende verksamheten i 24Money Payments AB;

- styrelseprotokoll 2017-04-04,
- extra bolagsstämmoprotokoll 2017-05-15,
- bolagsstämmoprotokoll 2017-06-16.

Justerat av akt. vid
inf 2020-01-29.

Fredrik Lindgren

Yrkande

Att ovan angivna beslag skall bestå för att därefter hävas till Frank Teneberg (2020-9000-BG66)

† till dess domen vunnit laga kraft.

Kenneth Brattström

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 08
Rotel 0801

AVRÄKNINGSUNDERLAG
2021-05-20

Aktbilaga
Mål nr. B 5032-20

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19661117-1452	Datum för dom/beslut 2021-05-20
Efternamn Clewehielm	Förnamn HENRIC Niclas Torsten

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2019-05-21	2019-12-19
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

.....
Underskrift

.....
Christina Berg

Dok.Id 1656538

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 670 90		måndag–fredag 09:00–16:30
E-post: svea.hovratt@dom.se Webb: www.svea.se				

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 08
Rotel 0801

AVRÄKNINGSUNDERLAG
2021-05-20

Aktbilaga
Mål nr. B 5032-20

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19870406-1533	Datum för dom/beslut 2021-05-20
Efternamn Clewehielm	Förnamn CHRISTOPHER Henric Torsten

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2019-05-21	2019-07-24
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

.....
Underskrift

.....
Christina Berg

Dok.Id 1656553

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 670 90		måndag–fredag 09:00–16:30
E-post: svea.hovratt@dom.se Webb: www.svea.se				

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 08
Rotel 0801

AVRÄKNINGSUNDERLAG
2021-05-20

Aktbilaga
Mål nr. B 5032-20

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19680403-6991	Datum för dom/beslut 2021-05-20
Efternamn Ljunggren	Förnamn Karl PONTUS

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2019-05-21	2019-12-19
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

.....
Underskrift

.....
Christina Berg

Dok.Id 1656556

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 670 90		måndag–fredag 09:00–16:30
E-post: svea.hovratt@dom.se Webb: www.svea.se				

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se